

Valgprogram for Bergen SV 2023 - 2027

1

2 SV er et sosialistisk parti. SV arbeider for å realisere et klasseløst samfunn der alle yter etter evne og
3 får etter behov. SV ønsker et samfunn der det er små forskjeller mellom folk og der ressursene styres
4 på en demokratisk måte av folk i fellesskap. Slik er det ikke i Bergen i dag. Bergen er en by med store
5 klasseforskjeller, med sosial nød og fattigdom. I byutvikling og boligpolitikk prioriteres utbyggerne
6 framfor innbyggernes interesser. Velferdsprofitører beriker seg på fellesskapets bekostning. Samtidig
7 har deler av fellesskapets eiendom blitt solgt på billigsalg og er ikke lenger under demokratisk styring.
8 SV vil ta Bergen i en annen retning. Vi vil skape en rettferdig og solidarisk by som tar vare på alle
9 innbyggerne. Bergen skal være en by der alle har mulighet til å leve gode og trygge liv.

10

11 SV er et feministisk parti. Et likestilt samfunn er et samfunn der kjønn ikke begrenser folks frihet, og
12 der alle mennesker har like muligheter, uavhengig av kjønn, seksuell orientering og kjønnsuttrykk. Slik
13 er det ikke i Bergen i dag. Status, makt og ressurser er systematisk skeivt fordelt mellom kvinner og
14 menn. Kvinner eier mindre og tjener mindre enn menn. SV vil ta Bergen i feministisk retning ved å
15 kjempe for reell likestilling og frigjøring. Målet vårt er et samfunn hvor alle har råderett over egen
16 kropp og kan leve ut sin identitet, kjærlighet, seksualitet og kjønnsuttrykk basert på likeverd og
17 samtykke, uten fare for å bli diskriminert og trakassert.

18

19 SV er et miljøparti. En god miljøby er en by med frisk luft og grønne byrom. I den gode miljøbyen kan
20 de fleste gå eller sykle til arbeid, skole og fritidsaktiviteter, og kollektivtilbudet er et reelt alternativ til
21 privatbilisme. Slik er ikke Bergen i dag. Bergen har for dårlig luftkvalitet og økende klimagassutslipp.
22 De grønne lungene går tapt på grunn av utbygging. Privatbilen har i alt for stor grad lagt premissene
23 for byutviklingen. Sjøen er forurenset, og plante- og dyreliv trues av plastforsøpling. SV vil ta Bergen i
24 en annen retning. Vi ønsker å gjøre Bergen til en nullutslippsby med ambisjoner om å bli ledende innen
25 bærekraftig byutvikling, der folkehelse alltid prioriteres høyere enn retten til å forurense.

26

27 SV er et antirasistisk parti. Et inkluderende samfunn er et raust samfunn der alle mennesker får
28 mulighet til å bidra med sine ressurser, uavhengig av hvor de kommer fra eller hvilken hudfarge de har.
29 Ingen skal utsettes for diskriminering, ekskludering eller rasisme. Slik er ikke Bergen i dag. Personer
30 med minoritetsbakgrunn blir utsatt for diskriminering på boligmarkedet og i arbeidslivet. Mange
31 opplever å bli møtt med hverdagsrasisme og fordommer. SV vil ta Bergen i en annen retning. Vi vil
32 gjøre Bergen til en by uten diskriminering der det jobbes aktivt og systematisk for å bekjempe
33 rasismens samfunnsødeleggende kraft i alle tilgjengelige kanaler; på skoler, i idretten, på bolig-
34 markedet og i arbeidslivet.

35

36 SV er et fredsparti som jobber for å fremme internasjonal solidaritet. Konflikter må løses gjennom
37 faktabasert dialog, lokalt, nasjonalt og globalt. Atomvåpen har ingen plass i en fredelig framtid. SV
38 ønsker at Bergen kommune skal være en atomvåpenfri sone og at Bergen kommune aktivt arbeider
39 for et forbud mot anløp av atomdrevne fartøy og fartøy som har atomvåpen om bord. SV mener alvor
40 med at Bergen skal være en menneskerettighetsby. Vi vil ta imot flere mennesker på flukt, sikre
41 papirløse nødvendig helsehjelp og nekte å handle med selskap som holder til i skatteparadis eller
42 okkuperte områder.

43

44 Med dette som utgangspunkt vil SV gi alle som bor i Bergen mulighet til å leve gode og verdige liv. Bli
45 med å ta kampen for de mange – ikke for de få. Stem SV!

46

47 **Innholdsfortegnelse**

48	Del 1 Velferd	5
49	Oppvekst og utdanning	6
50	Barnehage	6
51	Skole	7
52	Skolefritidsordning (SFO)	10
53	Kulturskolen	11
54	Studentbyen Bergen	11
55	Voksenopplæring	12
56	Rekruttering og utdanning	12
57	Barnevern	13
58	Helse	14
59	Fastlegekrisen	14
60	Psykisk helse	15
61	En god eldreomsorg	15
62	Visjoner for framtidens eldreomsorg	16
63	Hjemmetjenestene	17
64	Sykehjem og omsorgsboliger	17
65	Tjenester for mennesker med utviklingshemming	19
66	Rusomsorg	21
67	Bolig	24
68	Demokratisk boligsatsing	24
69	Gode kommunale boliger	24
70	Ta tilbake styringen	25
71	Kultur	26
72	Det frivillige kulturlivet	26
73	Det profesjonelle kulturlivet	27
74	Det kommunale kulturtilbudet	27
75	Kultur for barn og unge	28
76	Idrett, friluftsliv og frivillighet	30
77	Et mangfoldig og inkluderende idrettstilbud	30
78	Aktivt friluftsliv og styrket allemannsrett	31
79	Forutsigbare og gode rammer for frivilligheten	32
80	Del 2 Makt og fordeling	33
81	Krafttak mot fattigdom og sosial ekskludering	33
82	En by uten fattigdom	33

83	Ingen barn skal vokse opp i fattigdom	34
84	Arbeidsliv	36
85	Et arbeidsliv uten sosial dumping	36
86	Kommunen som arbeidsgiver	37
87	Arbeidsforberedende trening og varig tilrettelagt arbeid	38
88	Demokrati	40
89	Fra byrådsmakt til folkemakt	40
90	Et reelt lokaldemokrati	41
91	Fra tilskuerdemokrati til deltakerdemokrati	41
92	Tillitsreform	42
93	Fra pengemakt til folkemakt	43
94	Demokratisk byutvikling	43
95	Del 3 Klima, natur og miljø	45
96	Klima	45
97	Klimakutt nå	45
98	Klimatilpasning	46
99	Naturmangfold og dyrevelferd	47
100	Byutvikling	49
101	Kortreist byliv med null utslipp	49
102	De gode nabolagene	50
103	Gode byrom	50
104	Levende sentrum	51
105	Kulturminner	52
106	Transformasjon av Dokken og Laksevåg	52
107	Transport	54
108	Bane til alle bydeler	54
109	Sykkelsatsing	55
110	Mikromobilitet og el-løperhjul	55
111	Mindre bilbruk	56
112	Økt trafiksikkerhet	57
113	Buss og tog	58
114	Dra til sjøs	59
115	Miljøforurensing	60
116	Frisk luft	60
117	Til kamp mot plastforurensing	60
118	Energi	62

119	Grønn omstilling og sirkulær økonomi	64
120	Redusert forbruk, og mer deling, gjenbruk, gjenvinning og resirkulering	64
121	Grønt næringsliv	65
122	Havnæringene	66
123	Bygg og anlegg	67
124	Reiseliv	67
125	Landbruk	68
126	Del 4 Frigjøring og kamp mot diskriminering	70
127	Feminisme	70
128	Kvinner og arbeid	70
129	Barselomsorg	70
130	Kjønn, kropp, seksualitet, vold og sosial kontroll	71
131	Skeiv frigjøring	73
132	Antirasisme	75
133	Funksjonsvariasjon	77
134	Del 5 Fred og internasjonal solidaritet	79
135	Etisk handel	79
136	Fredsby	81
137	Mennesker på flukt	82
138		
139		

140 **Del 1 Velferd**

141

142 **Profittfri velferd**

143 Skattepenger skal gå til felles velferd, ikke til privat profitt. SV vil derfor stanse den profitten som går
144 til velferdsprofitørene. Samfunnet er ikke tjent med at skattepenger havner i private lommer eller i
145 skatteparadis. Ivaretaking og utvikling av vår felles velferd er for viktig til at den overlates til
146 kommersielle interesser.

147 Formålet med våre felles velferdstjenester er å sikre at alle som trenger det, får tilgang til en god og
148 trygg velferd. Velferdsprofitørene har kortsiktige og kommersielle motiv for å involvere seg på områder
149 som tradisjonelt har hørt til det offentliges ansvar. Velferdsprofitørene har som mål å tjene så mye
150 som råd er, på kortest mulig tid, på oppdrag fra det offentlige. Profitten skapes i hovedsak gjennom å
151 redusere utgiftene til bemanning, lønn, pensjon og andre driftsmidler. Regningen for dette blir betalt
152 av de ansatte, og av de som trenger tjenestene: barn, eldre, syke og pleietrengende.

153 Bemanningsbyråer som leier ut arbeidskraft til kommunen er også blant velferdsprofitørene. At
154 velferden formelt driftes av kommunen er derfor ikke godt nok. Bergen SV vil at kommunens
155 velferdstjenester skal drives fullt ut av kommunalt ansatte. Også vikarer må få kommunen som
156 arbeidsgiver.

157 Når private aktører driver velferdstjenester, hindrer det offentlig innsyn i og demokratisk styring av
158 tilbudet. I tillegg blir det vanskeligere å sikre offentlige stordriftsfordeler, god brukertilpasning og
159 moderne tjenesteutvikling.

160 SV vil:

- 161 ● at ingen private interesser skal kunne ta ut profitt fra velferden.
- 162 ● at kommersielle aktører skal fases ut av samtlige av de velferdstilbudene som Bergen
163 kommune yter overfor innbyggerne i kommunen.
- 164 ● at Bergen kommune skal ta det fulle og hele ansvar for den operative driften av
165 velferdstjenestene. Ideelle aktører og frivilligheten kan aldri erstatte det offentlige sine
166 velferdsytelser.
- 167 ● at ingen private eller ideelle aktører som inntil videre utfører velferdstjenester i eller for
168 kommunen skal gjøre dette med lavere bemanning, eller dårligere lønns-, arbeids- og
169 pensjonsvilkår enn det Bergen kommune selv tilbyr på sammenlignbare områder.
- 170 ● at Bergen kommune avvikler bruk av bemanningsbyråer i velferden, og satser på kommunalt
171 ansatte vikarer i hele, faste stillinger.
- 172 ● redusere kommunalt byråkrati gjennom å satse på kommunal operativ drift istedenfor
173 anbudsprosesser, og bruke pengene som kommunen sparer til å øke kvaliteten i tjenestene.

174

175 Oppvekst og utdanning

176 Læring gjennom hele livet er et viktig mål. Gjennom gode og trygge barnehagetilbud, en god skole og
177 skolefritidsordninger vil SV at alle barn og unge skal ha en trygg barndom og gode oppvekstvilkår
178 uavhengig av sosial bakgrunn. Alle barn må få oppleve mestring, tilhørighet og trivsel i hverdagen.

179 Barnehage

180 Barnehagen er både et sosialt og et pedagogisk tilbud. Barnehagen er også det første steget i
181 utdanningsløpet, og må derfor være gratis for alle barn. Barnehagene må gi et godt pedagogisk tilbud
182 tilpasset det enkelte barn og den samlede barnegruppen. Barnehagen er også et omsorgstilbud, med
183 personalet som betydningsfulle omsorgsutøvere i samspill med de foresatte. Kunnskap til å forstå og
184 møte barnas behov i hverdagen skal være en del av den profesjonelle omsorgskompetane i
185 barnehagen. Lek og fritid har en egenverdi for barns utvikling, og skal gis plass i hverdagen.

186 Barnehagene og de tilsatte pedagogene utfører et særlig viktig arbeid for barnas språkutvikling. Vi
187 trenger barnehager med gode pedagogisk tilbud, godt samarbeid med skolene og en tydelig plass i
188 Bergens mange nærmiljøer. Nærbarnehager legger til rette for et bedre og mer helhetlig samarbeid
189 mellom barnehagen og skolen. Pedagogiske ledere må ha tid og rom for å iverksette og lede det
190 pedagogiske arbeidet i barnehagen, og sørge for at alle barn får et tilrettelagt tilbud.

191 Bergen trenger flere kommunale barnehager og færre profitt-barnehager. SV sitt mål er at alle
192 skattepenger i form av statstilskudd og egenandeler skal brukes på drift av kommunale barnehager,
193 ikke til profitt for private og kommersielle barnehager.

194 Barn som vokser opp i Bergen sentrum møter lite ulendt terreng. Det er derfor viktig å legge til rette
195 for utfordringer i uteområder der barna øver på balanse og andre motoriske ferdigheter. Nye
196 barnehager i Bergenhus skal bygges på allerede utbygde tomter eller på områder som i dag er asfaltert.
197 Eksisterende grønne områder skal spares, også ved bygging av midlertidige barnehager. I løpet av
198 perioden skal det bygges en ny barnehage på Møhlenpris kaien.

199 SV vil:

- 200 ● at alle barn skal ha rett til barnehageplass i sitt eget nærmiljø. Hovedregelen skal være at alle
201 skal ha førsterett til barnehageplass innenfor sin skolekrets. Hvis det ikke ligger noen
202 barnehage i skolekretsen skal man få plass i en barnehage i nærmeste skolekrets.
- 203 ● prioritere barn som ha søsken på skolen ved barnehageopptak til barnehager i oppvekststun.
- 204 ● at bemanningsnormen i barnehagen skal gjelde i hele den enkelte barnehage sin åpningstid.
- 205 ● at det skal være rullerende barnehageopptak.
- 206 ● at fysisk aktivitet og friluftsliv skal ha stor plass i barnehagen. Dette er særlig viktig for de
207 barnehagene som ligger i sentrum i Bergen.
- 208 ● gjøre mattilbudet i barnehager i Bergen gratis, og gradvis redusere foreldrebetalingen på vei
209 mot et fullt ut gratis barnehagetilbud.
- 210 ● styrke de ansattes kompetanse gjennom etter- og videreutdanning, som blant annet skal sikre
211 at personalet har nødvendig teoretisk og praktisk kunnskap om barns språkutvikling, samt
212 mat- og ernæringsbehov.

- 213 ● at den enkelte barnehagen sitt behov for kompetanse må danne grunnlag for
214 kompetanseutvikling.
- 215 ● styrke ledelsesressursen i de kommunale barnehagene.
- 216 ● styrke det pedagogiske tilbudet til barn med særlige behov.
- 217 ● Sikre tegnspråklige barns språklige rettigheter og gi dem tilgang på et fullverdig tegnspråkmiljø
218 i barnehagen. Opplæringen skal ivareta tegnspråkets kultur og historie.
- 219 ● øke andelen kommunale barnehageplasser i Bergen. Forventet vekst i plasser skal komme
220 blant de kommunale, ikke i de private barnehagene.
- 221 ● at kommunen, der det er hensiktsmessig, skal ta over private barnehager som legger ned
222 driften eller selges.
- 223 ● hindre all profitt til velferdsprofitørene i barnehagesektoren, blant annet gjennom å kreve
224 minst like gode lønns-, arbeids-, og pensjonsvilkår som det er i de kommunale barnehagene.
- 225 ● sikre at også de kommunale barnehagene innfører seniortiltak som gjør det mulig for eldre
226 tilsatte å være i arbeid fram til pensjonsalder.
- 227 ● gjøre alle områder rundt barnehager trafiksikre, med tiltak som begrenser biltrafikken.
- 228 ● legge til rette for økt bruk av nynorske bøker, sanger og sangleker i barnehagen.
- 229 ● legge til rette for samiske kulturelle og språklige innslag i barnehagen.

230 Skole

231 SV vil ha en skole som sikrer alle elever like rettigheter og uendelige muligheter. Det er viktig at alle
232 barn og unge opplever mestring. Vi trenger en skole med nok ressurser, kompetanse, nok lærere og
233 andre tilsatte og god dialog med foreldre og foresatte, framfor konkurranse og kutt.

234 Gjennom økt lærertetthet, god tilpasset opplæring, tilgang til frukt og grønt, et gratis skolemåltid og
235 styrkede vaktmestertjenester, sikrer vi en god skoledag og gode skolebygg. SV vil arbeide for en skole
236 der leksehjelp, mat, kulturtilbud og fysisk aktivitet er en del av hverdagen. Vi vil ha en skole som er
237 basert på å gi tillit til lærerne. Det er en utfordring at assistenter og ufaglærte i for stor grad står for
238 spesialundervisningen i skolen. De som har ansvaret for denne undervisningen må ha relevant
239 pedagogisk/spesialpedagogisk kompetanse og det må satses på faget i skolens utviklingsarbeid. Dette
240 er viktig både for å sikre et likeverdig opplæringstilbud og et godt læringsutbytte.

241 Elever lærer også andre steder enn inne i klasserommet. Den praktiske tilnærmingen må få større
242 plass. Skolen skal gi elevene helsefremmende og relasjonsskapende kompetanse. Arbeidslivs-faget skal
243 bidra til at elever på ungdomstrinnet får kjennskap til fag- og yrkesopplæring gjennom erfaring med
244 arbeidslivet.

245 SV vil ha en skole med nulltoleranse for mobbing, seksuell trakassering, diskriminering, rasisme, trusler
246 og vold. Samtidig må skolene bli bedre til å fange opp elever som utsettes for vold, seksuelle overgrep
247 og omsorgssvikt. En styrket skolehelsetjeneste samt barne- og ungdomsarbeidere,
248 miljøterapeuter/miljøarbeidere og sosialarbeidere med solid faglig kompetanse på disse områdene er

249 et viktig bidrag i grunnskolen. Mange ulike yrkesgrupper og ressurser trengs for å skape den gode
250 oppveksten for et barn. Ulik kompetanse og erfaring skaper bedre forståelse for det enkelte barn.

251 Skolen er den viktigste fellesarenaen i mange nærmiljøer. Veldrevne, trygge, åpne og inkluderende
252 skoler står derfor sentralt i arbeidet med å skape gode nærmiljøer i Bergen.

253 Kapasiteten på skolene i Bergen sentrum er for lav. Mange av barneskolene og Rothaugen
254 ungdomsskole har langt flere elever enn de er beregnet for, og elevtallene vil øke i årene som kommer.
255 Situasjonen er akutt. Bergen kommune må løse situasjonen både på kort og lang sikt. Det må sørges
256 for egnede lokaler innenfor skolekretsen. SV støtter etablering av en ny ungdomsskole på Dokken, men
257 det er for langt frem i tid for å løse dagens situasjon. Det må derfor bygges eller etableres minst én ny
258 ungdomsskole i Bergen sentrum i neste periode.

259 Bergen kommune har vedtatt at alle nye skoler skal bygges som baseskoler. Flere av de etablerte
260 baseskolene medfører bekymring knyttet til svært store elevgrupper, mye støy og krevende
261 læringsforhold for noen elever. SV vil at det gjennomføres en evaluering av hvordan baseskolene
262 fungerer før nye blir bygget.

263 **Dissens 1:** *Et mindretall i programkomiteen (Barstad, Opsahl og Svendsen) vil erstatte setningen over*
264 *med: «SV mener nye skolebygg ikke skal bygges som baseskoler.»*

265 SV vil:

266 ● at grunnskolen i Bergen skal være gratis. Dette innebærer også at skoleutstyr som ryggsekk,
267 sko til bruk i kroppsøving, pennal og skrivesaker er gratis.

268 ● at lekser skal løses på skolen der elevene kan få hjelp av kvalifiserte fagpersoner.

269 **Dissens 2:** *Et mindretall i programkomiteen (Svendsen og Ulstein) vil erstatte punktet over med:*
270 *«at den enkelte skole avgjør i hvor stor utstrekning det gis tradisjonelle hjemmelekser.*
271 *Øvingsoppgaver bør i størst mulig grad utføres på skolen og i SFO.»*

272 ● sørge for at alle tegnspråklige elever får ivarettatt retten til opplæring i og på tegnspråk på en
273 fullverdig måte.

274 ● ha flere og kvalifiserte lærere; sikre SVs lærernorm på skolenivå, med maksimalt 15 elever per
275 lærer på første til fjerde trinn og maks 20 på femte til tiende trinn.

276 ● at de som har ansvaret for spesialundervisningen har relevant pedagogisk/spesialpedagogisk
277 kompetanse.

278 ● at Bergen kommune skal opprette miljøteam på skolene for å sikre at alle elever får en
279 tilrettelagt opplæring slik som de har rett på etter opplæringsloven. Disse teamene må bestå
280 av ansatte med ulik kompetanse for å kunne gi et helhetlig tilbud ut fra de enkelte elevene
281 sine behov.

282 ● at skolen skal være opptatt av tidlig innsats og sosialt utjevne og forebyggende tiltak, ved
283 å gi elevene tilbud om fysisk aktivitet, kulturtilbud og skolemat.

284 ● tilby LIM - Lekser, idrett og mat til barn i 5.-7. trinn, først til skoler i levekårsutsatte områder.

- 285 ● tilby tegnspråk som fremmedspråk.
- 286 ● sikre at svømmeopplæring er skolens ansvar, og at nye skoler skal planlegges med
287 svømmebasseng.
- 288 ● at det ikke skal gjennomføres gudstjenester i skolens undervisningstid. Dersom det likevel
289 gjennomføres skal det alltid praktiseres aktiv påmelding, og det skal alltid være et likeverdig
290 alternativ til gudstjeneste i skoletiden.
- 291 ● arbeide for en skole uten mobbing og sikre at arbeid mot mobbing, diskriminering, rasisme og
292 seksuell trakassering kommer på dagsorden.
- 293 ● styrke seksualundervisningen i skolen, og sikre at den også omhandler kjønn, mangfold, lyst,
294 respekt og grensesetting, samt viktigheten av et aktivt samtykke.
- 295 ● styrke skolehelsetjenesten og øke den sosialfaglige kompetansen i skolen.
- 296 ● at alle barn skal kunne gå og sykle trygt til skolen.
- 297 ● ha kurs i selvforsvar for jenter i 10. klasse.
- 298 ● gjennomføre konkrete tiltak for trafikkreduksjon og -sikring ved alle skoler, som en del av
299 «Hjertesone»-prosjektet.
- 300 ● sørge for at alle skoler har et godt inneklima og helseverngodkjenning.
- 301 ● sikre at alle kommunens skoler er universelt utformet og tilgjengelige, slik at alle elever kan gå
302 på sin nærscole.
- 303 ● ruste sentrumsskolene for vekst. Sentrum preges av stor tilflytting av barnefamilier, men for
304 små skoler. Alle sentrumsskolene må bygges ut, og det bør bygges minst én ny permanent
305 ungdomsskole i Bergenhus i løpet av bystyreperioden.
- 306 ● at skolene skal ha fasiliteter som gjør at de kan brukes på ettermiddag, kveld og helg.
307 Gymnastikk-, kultursal og lignende må være tilgjengelig for idrettslag, korps, kor og lignende.
308 Skolene skal være nærområdets hjerte, ikke mørklagte bygg.
- 309 ● forbedre tilpasset opplæring og spesialundervisning gjennom kommunal satsing og
310 oppfølging. Elever med særlige behov har samme krav på å oppleve mestring og fremgang i et
311 inkluderende læringsfellesskap.
- 312 ● at skolene i større grad skal kunne styre utviklingsarbeidet til områder de selv føler behov for.
- 313 ● at elever skal ha krav på vikar fra første dag. Det gjelder særlig elever som trenger
314 spesialpedagogiske tiltak og oppfølging.
- 315 ● styrke skolenes økonomi.

- 316 ● at kommunen legger til rette for at elever kan velge nynorsk og at det blir lagt til rette for
317 nynorske parallellklasser. Kommunen må være aktiv når det gjelder ulike tiltak og prosjekter
318 som kan være positive for bruk av nynorsk i skolen.
- 319 ● at den nåværende ledelsesmodellen i grunnskolen i Bergen evalueres og at det blir attraktivt
320 å søke på ledige skolelederstillinger i grunnskolen i Bergen.
- 321 ● at skolelederne i Bergensskolen får mer tid til å utøve pedagogisk lederskap og at de får
322 redusert unødvendige byråkratiske rapporteringskrav.
- 323 ● at det skal finnes en antirasistisk handlingsplan på alle skoler.
- 324 ● årlig kartlegge ønsket om undervisning både i og på samiske språk i Bergen kommune og sikre
325 undervisningstilbud for samiske språk i grunnskolen, lokalisert sentralt i Bergen kommune.
326 Opplæringen må gis av lærere med nødvendig kompetanse.

327 **Skolefritidsordning (SFO)**

328 Skolefritidsordningen er en stor del av mange barns liv. Derfor er det viktig at den har en annen rolle
329 enn skolen, med læringsstøttende aktiviteter og lek som metode. Tilbudet bør gjelde alle barn
330 uavhengig av foreldrenes inntekt. Samarbeidet mellom skole og SFO må styrkes som et første skritt
331 mot en mer helhetlig skoledag.

332
333 Aktiviteter som er naturlig for barn å delta i, koster penger i form av kontingenter og utstyr. Barn i
334 familier med vedvarende lav inntekt risikerer derfor å falle utenfor slike tilbud. SFO er en naturlig arena
335 for å tilby ulike tilbud av fysisk aktivitet og ulike tilbud innenfor kulturskolen. SFO bør være gratis slik
336 at alle får mulighet til å delta. Gratis SFO må bety at også maten skal være gratis, matpengene må vekk.
337 I dag er oppsigelsestiden for lang, særlig for familier med usikker økonomi. Oppsigelsestiden må kortes
338 ned.

339
340 SV vil:

- 341 ● at barn med særlige behov får samme rettighetsfestede ressurs i SFO-tiden som i skoletiden.
- 342 ● ha en bemanningsnorm med minst 1 pedagog/barne- og ungdomsarbeider pr. 10 elev.
- 343 ● senke foreldrebetalingen for SFO på veien mot at tilbudet innlemmes i skolen som del av
344 skoledagen.
- 345 ● sikre en innholdsrik SFO med organiserte aktiviteter som kultur og idrett.
- 346 ● styrke samarbeidet mellom SFO, kulturskolen og idrettslag.
- 347 ● ha standardkrav til kvalitet, slik at SFO-tilbudet ikke varierer for mye mellom skoler.
- 348 ● vurdere felles SFO-åpningstider for alle skoler.
- 349 ● sikre at flere tospråklige barn deltar i SFO.
- 350 ● at mattilbudet på SFO skal være velsmakende, trygt, sunt og miljøvennlig, og følge Helse-
351 direktoratets retningslinjer for mat og måltider i skolen.

352 **Kulturskolen**

353 Kulturskolen er det viktigste opplæringstilbudet for barn og unge som ønsker å utvikle sine
354 kunstneriske evner innen sang og musikk, dans, billedkunst og andre uttrykksformer. SV vil øke
355 ressursene til Bergen kulturskole. Det er viktig at enda flere elever får en reell mulighet til å utvikle sine
356 praktisk-estetiske ferdigheter.

357

358 SV vil:

- 359 ● at alle barn og unge skal få tilbud om undervisning på kulturskolen, og ikke ekskluderes på
360 grunn av for høy deltakeravgift.
- 361 ● at barn og unge på sikt skal få gratis kulturskole som en del av en helhetlig skoledag.
- 362 ● at kulturskolen gir et allsidig tilbud, slik at flest mulig kan få ønsket opplæring.
- 363 ● øke antallet elevplasser i kulturskolen.
- 364 ● ha forsøk med kulturskoletime inn i SFO.
- 365 ● gjøre kulturskolen mer tilgjengelig, enklere og fleksibel, slik at man ikke risikerer å betale for
366 tilbud som ikke blir brukt.

367 **Studentbyen Bergen**

368 Forskning og utdanning av høy kvalitet kan bidra til bærekraftig utvikling, verdiskaping og velferd.
369 Høyere utdanning er først og fremst et nasjonalt ansvar, men Bergen SV vil at også kommunen skal
370 satse på studentene og bidra til at Bergen blir en enda bedre studentby. Et tilstrekkelig antall
371 studentboliger, god tilgang til helsetjenester, kollektivtransport og et rikt og variert kulturtilbud er
372 nødvendig for å gi like og gode muligheter til alle studenter.

373

374 SV vil:

- 375 ● tilrettelegge for bygging av minst 1000 nye ikke-kommersielle studentboliger i Bergen i løpet
376 av valgperioden.
- 377 ● se utbygging av studentboliger i et byutviklingsperspektiv. Dokken, Bygarasjen, Mindemyren
378 og Kronstad er områder som er godt egnet for studentboliger.
- 379 ● låne bort egnede tomter til Sammen (Studentsamskipnaden på Vestlandet) sine flyttbare
380 modul-studentboliger.
- 381 ● forskuttere statlige tilskudd til studentboliger
- 382 ● sørge for god tilrettelegging for sykling og arbeide for at kollektivtilbudet blir styrket ved
383 studentboliger og de største utdanningsinstitusjonene.
- 384 ● bedre samordningen mellom Sammens velferdstjenester og kommunens tjenester, og støtte
385 studenthelsetjenesten økonomisk.
- 386 ● at kommunen tilbyr flere studierelevante sommerjobber og praksisplasser gjennom å styrke
387 samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og kommunens etater og virksomheter.
- 388 ● innføre kulturkort for studenter.

389 ● aktivt støtte studentenes kulturliv.

390 ● at Bergen kommune skal praktisere BPA-ordningen slik at studenter med funksjonshemming
391 gis en likestilt mulighet til å gjennomføre sin valgte utdanning.

392 **Voksenopplæring**

393 En god voksenopplæring er viktig i forhold til muligheter for studier og arbeid, livslang læring og
394 integrering. Mennesker med høyere utdanning og mennesker uten skolegang som kommer til Norge,
395 har rett og plikt til å lære seg norsk og kvalifisere seg for deltaking i arbeid eller videre studier.
396 Voksenopplæringen i Bergen må ivareta et mangfold av deltakere med ulike behov og forutsetninger.

397 En del innvandrere og flyktninger som kommer til Bergen har liten eller ingen skolebakgrunn. Mange
398 av disse bærer også på traumer og plager. Bergen kommune må legge til rette for arbeidsplasser med
399 lavere krav til norskerferdigheter og styrke muligheten for at deltakere med lav formalkompetanse kan
400 kombinere opplæring i norsk og samfunnsfag med praktisk arbeid.

401 SV vil:

402 ● styrke karriereveiledningen og rådgivningstjenesten i voksenopplæringen slik at deltakerne
403 raskt kan komme ut i arbeidslivet eller videre utdanning.

404 ● at deltakere i voksenopplæringen uten fullført grunnskole skal få tilpasset basisopplæring i
405 norsk, IKT, matematikk, samfunnsfag og naturfag.

406 ● at voksenopplæringen skal gi alle mulighet til å arbeide seg fram til å bestå norskprøven. Det
407 er denne dokumentasjonen på språkkunnskap som etterspørres i arbeidslivet.

408 **Rekruttering og utdanning**

409 Arbeidslivet trenger fagarbeidere også i fremtiden. Bergen må utøve en lærlingpolitikk som bidrar til
410 at det utdannes nok fagarbeidere. Bergen kommune skal satse på yrkesfagene gjennom
411 lærlingeordningen.

412

413 SV vil:

414 ● stille vilkår gjennom anbudspolitikken om at bedrifter som utfører arbeid på vegne av Bergen
415 kommune tar inn nok lærlinger og rekrutterer lærlinger etter endt lærlingtid.

416 ● inkludere opplæring i arbeidslivsrettigheter i introduksjonsprogrammene for flyktninger.

417 ● utvikle egne trainee- og arbeidstreningsprogram i samarbeid med arbeidsgiverorganisasjoner
418 og arbeidstakerorganisasjoner. Disse bør rettes spesielt mot innvandrere.

419 ● øke antall lærlinger i kommunen på alle relevante fagområder.

420

421 Barnevern

422 En god barndom varer hele livet – og i generasjoner. SV vil arbeide for at alle barn får en god og trygg
423 oppvekst. I et solidarisk samfunn har alle voksne et ansvar for alle barn og unge. Barnevernet må sikres
424 de ressursene som trengs for å sikre at barn og unge i Bergen får nødvendig hjelp og omsorg til rett
425 tid.

426 Et solid og kompetent barnevern er viktig, både for de enkelte barn og unge sin del, og også i kampen
427 mot økte sosiale forskjeller. SV vil styrke det forebyggende arbeidet i barnevernet gjennom
428 pedagogisk-psykologisk tjeneste, helsestasjoner, skolehelsetjenesten, samt barne- og
429 ungdomspsykiatrien. Den tverrfaglige kompetansen må styrkes og utvikles slik at tjenestene sammen
430 bedre evner å analysere komplekse saker og alternativ til tiltak. Barnevernet må oppleves som en
431 ressurs for foreldre i alle livssituasjoner, og samarbeidet med hjemmet må styrkes.

432 Vold og seksuelle overgrep mot barn er et alvorlig samfunnsproblem. Innsatsen for å avdekke slike
433 overgrep må økes, samtidig som det forebyggende arbeidet styrkes.

434

435 SV vil:

436 ● at hver krone i barneverntjenesten kommer barn og unge til gode. Ordningen med utstrakt
437 bruk av tjenester som settes ut på anbud avsluttes. Kommunen skal opprette egne avdelinger
438 som tar seg av tjenestene. Samarbeid med ideelle aktører kan vurderes videreført der den
439 faglige kompetansen er ivaretatt.

440 ● styrke bemanningen i barnevernet gjennom å innføre en veiledende bemanningsnorm på 9 -
441 15 barn per kontaktperson, i dialog med de tilsattes organisasjoner.

442 ● øke de tilsatte i barnevernet sin kompetanse gjennom å innføre en tillitsreform i barnevernet,
443 samt sikre tid til faglig utvikling og systematisk veiledning som fremmer kompetanse, kritisk
444 selvrefleksjon og god rolleforståelse for alle ansatte i etaten.

445 ● øke kompetanse i operativ ledelse av barnevernet som fremmer kritisk selvrefleksjon, god
446 rolleforståelse, styring og kontroll.

447 ● styrke barneverntjenestens kompetanse innenfor fagfeltene rus, psykiatri og
448 traumeforståelse, og legge til rette for en bedre og bredere oppfølging av barn i fosterhjem.

449 ● øke barneverntjenestens flerkulturelle kompetanse og starte opp et dialogprosjekt mellom
450 innvandrergupper og barnevernet.

451 ● prioritere tiltak for å få lavere gjennomtrekk blant tilsatte i etaten gjennom status- og
452 kompetanseheving, samt lønns- og ansiennitets-ordninger som gjør at fagfolk står lenger i
453 stillingene.

454 ● styrke Utekontakten.

455 ● gjenopprette Lavterskel kveld til alle bydeler, med et samtaletilbud til barn, ungdom, gravide
456 og familier med behov for hjelp, råd eller veiledning på ettermiddager og kveldstid.

457

458 **Helse**

459 Helse omhandler forutsetningene for at mennesker holder seg fysisk og psykisk friske og at de unngår
460 sykdom. Bergen kommune skal ha en helse- og omsorgstjeneste som gir alle som bor og oppholder seg
461 i Bergen kommune de helse- og omsorgstjenestene de til enhver tid har behov for.

462 Alle innbyggere i Bergen skal være trygge på at de får den hjelpen de trenger uavhengig av hvor i
463 kommunen de bor eller hvilken økonomi den enkelte innbygger har. Alle skal sikres en likeverdig
464 helsetjeneste, både når det gjelder kvalitet og tilgjengelighet. Helsetjenesten må være helhetlig og
465 faglig kompetent. For å kunne gi målrettede og faglig forsvarlige tjenester må de ulike kommunale
466 etatene innen helse og omsorgsfeltet samarbeide langt tettere enn i dag. Det samme gjelder forholdet
467 til de statlige tjenestene innenfor de samme området.

468
469 Helsetjenesten skal dekke behovet til den enkelte innbygger og ikke behovet for inntjening til
470 kommersielle helseaktører. God helse skal ikke være avhengig av den enkeltes lommebok. Helse skal
471 ikke være butikk. Helsetjenesten i kommunen må være tilpasset den enkelte bydelen sine ulike
472 utfordringer. Fastlegeordningen må styrkes for å ivareta innbyggernes behov. Den kommunale
473 innsatsen når det gjelder forebygging og tilgang til grunnleggende behandling må denne styrkes for
474 hele befolkningen, fra barn i barnehagealder til byens eldste.

475
476 Den som har skoen på vet best hvor den trykker. SV mener derfor at det er viktig og vesentlig å ta
477 hensyn til pasienters ønsker og behov. Dette gjøres gjennom en tydelig medvirkning fra brukerens side
478 i alle ledd av helsetjenestene. Bergen må ha en helsetjeneste som er tilpasset den enkeltes behov og
479 utfordringer. Dette krever samhandling mellom ulike behandlere og profesjoner. En helhetlig
480 tilnærming til helse- og omsorgsfeltet sørger for at pasient, bruker og pårørende får nødvendig hjelp
481 og opplæring. Et effektivt helsearbeid er forebyggende, gjennom å bygge gode og sunne skole-,
482 arbeids- og bomiljø. Gode helsefremmende tiltak vil være med på å sikre de som bor og oppholder seg
483 i Bergen en god helse. Slike tiltak omfatter økt satsing innen skolehelsetjenestene, fysisk aktivitet for
484 barn og unge, tiltak mot mobbing i barnehage, skole og i arbeidslivet.

485

486 **Fastlegekrisen**

487 Fastlegene er en viktig del av primærhelsetjenesten, og skal hovedsakelig jobbe med diagnostisering,
488 behandling og oppfølging av sykdom og lidelse. Fra fastlegeordningens start i 2001 har det blitt stadig
489 flere personer med kroniske og alvorlige lidelser som er hjemmeboende og som trenger oppfølging av
490 fastlegen. Sykehusene skriver dessuten ut pasienter raskere enn før, og mye ansvar for oppfølging er
491 overført til kommunene og fastlegene.

492

493 På grunn av økende arbeidsmengde har gjennomsnittlig listelengde gått gradvis ned, men fastlegene
494 har likevel fått lengre og mer krevende arbeidsdager. Mange erfarne fastleger har sluttet eller vurderer
495 å slutte. Sviktende rekruttering gir igjen et problem der fastlegene egentlig ikke kan oppfordres til å
496 redusere listelengdene sine, fordi det ikke er noen nye fastleger til å ta over. I Bergen er fastlegekrisen
497 akutt og omfattende, og må løses raskt.

498

499 SV vil:

500

- etablere flere kommunale fastlegekontor med faste stillinger og normal arbeidstid

501

- legge til rette for faglig utvikling for fastlegene i Bergen.

- 502 • styrke den kommunale legevakten.

503 **Psykisk helse**

504 Alle har en psykisk helse. Psykiske helseproblemer kan være like alvorlig som somatiske
505 helseproblemer. Ifølge Folkehelseinstituttet vil omtrent 40 % av oss få en psykisk lidelse i løpet av livet
506 og så mange som mellom 500 og 600 tar sitt eget liv i Norge hvert år. Likevel blir ikke alltid psykisk
507 helse tatt på like stort alvor som somatisk helse.

508

509 Det er viktig med forebyggende psykisk helsevern og tidlig identifisering og behandling av psykisk
510 uhelse. Det er viktig å holde fokus på at det er flere faktorer enn det rent kliniske som spiller inn på
511 den psykiske helsen. En viktig årsak til utvikling av psykisk uhelse er lav sosioøkonomisk status.
512 Utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller er derfor viktig for god psykisk helse. Skolen er sentral i
513 arbeidet med å forebygge psykiske helseplager. Det må derfor settes inn nok ressurser til å øke
514 kompetansen på psykisk helse hos både elever og undervisningspersonale.

515

516 For å sikre god psykisk helse hos unge er det viktig at kommunen har et system som fanger opp de som
517 faller utenfor skole og arbeid. Ungdom i Bergen må ha et tilbud som hjelper dem tilbake i aktivitet.
518 Ungdomstilbudet ved sosialtjenesten må derfor opprettholdes.

519

520 Fra 2020 er det krav om kommunepsykolog i alle kommuner. I Bergen har vi i dag kommunepsykologer
521 for barn, men ikke for voksne. Det er ønskelig å utvide tjenesten til å inkludere lavterskeltilbud for
522 voksne for å sikre tidlig identifisering og behandling av psykiske helseplager.

523

524 SV vil:

- 525 • øke kompetansen på psykisk helse i barnehage og skole, blant annet gjennom
526 kompetanseheving for personalet i å identifisere barn med behov for ekstra oppfølging.

- 527 • at flere ansatte i skolen skal være fagarbeidere.

- 528 • ha flere psykologer i skolehelsetjenesten.

- 529 • at det innføres et eget fag i ungdomsskolen om psykisk helse og livsmestring.

- 530 • at det opprettes flere rusfrie møteplasser for ungdom i de ulike bydelene.

- 531 • gi barn tilstrekkelig kompetanse i sunn bruk av sosiale medier.

- 532 • beholde ungdomstilbudet i NAV for de som faller utenfor skole og arbeid, og erstatte dagens
533 aktivitetsplikt med en aktivitetsrett.

- 534 • styrke forebyggende psykisk helsevern og tidlig intervensjon for å sikre en nullvisjon for
535 selvmord.

- 536 • ha et lavterskeltilbud med psykologhjelp for voksne.

- 537 • øke bruken av erfaringskonsulenter.

538 **En god eldreomsorg**

539 Livskvalitet og verdighet i alderdommen er SV sitt mål for eldreomsorgen i Bergen. Mange eldre har
540 god helse, lever aktive liv og er viktige bidragsyttere i familie og samfunn. Samtidig er det også mange
541 som får ulike fysiske og psykiske helseplager og som trenger gode og varierte offentlige tjenester, samt

542 kommunale tilbud av høy kvalitet. Dessverre får ikke alle den hjelpen de trenger og fortjener i dag. For
543 at de skal få det, må vi være villig til å investere mer i eldreomsorgen fremover.

544
545 **Visjoner for framtidens eldreomsorg**

546 Gode og trygge nabolag er avgjørende for en god alderdom. I alle nærmiljø bør det finnes et bredt
547 boligtilbud slik at en ikke er nødt til å flytte fra gode naboer og trygge sosiale nettverk når behovene
548 og livssituasjonen endrer seg. En god eldreomsorg handler om å gjøre det lettere for eldre å ivareta
549 sosiale nettverk, også når helsen skranter eller bevegelsesevnen blir redusert. Dette er avgjørende for
550 å forebygge ensomhet og depresjon blant eldre. God omsorg handler også om at alle får den hjelpen
551 de trenger når de trenger den. Det betyr at Bergen kommune både må ha et variert og mangfoldig
552 tilbud til eldre, samtidig som det må være god nok kapasitet i tilbudet. I tillegg må Bergen kommune
553 ha faktisk kunnskap om hva eldre mennesker ønsker seg av tilbud for å kunne imøtekomme de reelle
554 behovene.

555
556 SV vil:

- 557 ● at alle eldre skal ha mulighet til å leve gode liv og få størst mulig grad av medbestemmelse.
- 558 ● kreve universell utforming i alle nye boliger slik at færre eldre blir nødt til å forlate sine hjem
559 og nabolag mot eget ønske hvis bevegelsesevnen blir dårlig.
- 560 ● at alle eldre skal ha tilbud om meningsfulle aktiviteter uansett helse og funksjonsnivå.
- 561 ● etablere støtteordninger for heis i eldre bygårder.
- 562 ● ha fullgodt tegnspråklig tilbud i eldreomsorgen og samarbeide med andre kommuner slik at
563 døve og tegnspråklige eldre kan søke plass i andre kommuner dersom bostedskommunen ikke
564 har fullverdig tegnspråklig tilbud.
- 565 ● sikre en flerfaglig tilnærming i eldreomsorgen, der ulike yrkesgrupper og profesjoner sammen
566 bidrar til å skape en god og helhetlig tjeneste.
- 567 ● involvere ansatte, eldre og pårørende aktivt i utvikling av tjenestene innenfor eldreomsorgen,
568 slik at tilbudet blir bedre tilpasset den enkeltes behov.
- 569 ● sikre god tilgang på lindrende (palliativ) behandling i slutfasen av livet. Døende skal kunne dø
570 hjemme med kvalifisert hjelp og smertelindring dersom de ønsker det.
- 571 ● utvikle ordningen med konkurranseutsetting og anbud i eldreomsorgen, og si opp alle avtaler
572 med kommersielle omsorgsselskaper. Økning i plasser, enheter og kapasitet i eldreomsorgen
573 skal komme innenfor det kommunale tilbudet.
- 574 ● kartlegge ensomhet og psykiske helse blant de eldre i Bergen.
- 575 ● undersøke behov og ønsker hos de eldre innbyggerne i kommunen for å kunne tilpasse
576 tjenestene bedre for fremtiden.
- 577 ● øke grunnbemanningen og satse på kompetanseheving i hele eldreomsorgen, særlig innen
578 psykisk helse, slik at de ansatte får mulighet til å yte gode tjenester.

- 579 ● at alle mottakere av pleie- og omsorgstjenester skal sikres et trygt, velsmakende og
580 ernæringsmessig godt mattilbud.

581 **Hjemmetjenestene**

582 Mange eldre ønsker og er i stand til å bo hjemme, dersom de mottar rett og tilstrekkelig hjelp. Alle
583 eldre som trenger hjemmetjenester, må få rett til selv å velge hva slags hjelp de skal få utført hjemme.
584 Slik vil SV gi den enkelte bruker større mulighet til kontroll og selvbestemmelse i eget liv. Å yte god
585 omsorg krever tid til å utvikle gode relasjoner og tillit mellom de som jobber i hjemmetjenestene og
586 de som mottar hjelpen. Tjenestene må derfor organiseres på en måte som gjør at den enkelte slipper
587 belastningen og utryggheten med å åpne hjemmet sitt for stadig nye personer.

588

589 SV vil:

- 590 ● økte grunnbemanningen i hjemmetjenestene.
- 591 ● at eldre mennesker har frihet til selv å disponere hjelpen de vil ha i hjemmet ved å innføre en
592 halvtimes «aktivitetstid» hver uke for eldre med støttebehov.
- 593 ● redusere egenandeler på hjemmetjenester.
- 594 ● ha økt fokus på sosial omsorg i hjemmetjenestene for å forebygge ensomhet blant eldre.
- 595 ● fjerne unødvendig byråkrati og måle- og telle-regimer gjennom å legge ned
596 forvaltningsenheten for hjemmetjenestene, og i stedet innføre tverrfaglige team som bedre
597 kan ivareta de eldre sine skiftende omsorgsbehov.
- 598 ● at alle eldre skal kunne få faste hjemmehjelpere og hjemmesykepleiere.
- 599 ● ha felles kommunal leveranse av god og næringsrik mat i hjemmetjenestene.
- 600 ● tilby gode tekniske hjelpemidler til hjemmeboende eldre, der dette kan bidra til å øke trygghet,
601 verdighet og øke eller opprettholde funksjonsnivået til den enkelte, samt sikre at det gis
602 tilstrekkelig opplæring i hvordan hjelpemidlene brukes.
- 603 ● etablere egne avlastningsordninger for pårørende til hjemmeboende pleietrengende.
- 604 ● at retten til brukerstyrt personlig assistent (BPA) også skal gjelde etter fylte 67 år, fordi
605 ordningen kan bidra til at eldre med nedsatt funksjonsevne kan opprettholde et aktivt,
606 selvstendig liv.
- 607 ● at kommunen gir hjemmeboende eldre bedre informasjon om retten til gratis tannbehandling.

608 **Sykehjem og omsorgsboliger**

609 Terskelen for å få sykehjemsplass i Bergen er i dag for høy. De som har sykehjemsplass må få et tilbud
610 som gir god livskvalitet. Sykehjemstilbudet må inkludere kulturopplevelser, aktiviteter, fysioterapi,
611 ergoterapi, samt makfull og næringsrik mat. Vi trenger også tilbud for dem som ikke vil eller kan bo
612 hjemme, men som heller ikke trenger omfattende institusjonsomsorg på sykehjem. Et tilbud av den
613 typen som de tidligere aldershjemmene sto for, trengs fremdeles.

614

615 SV vil:

- 616 ● at alle som har behov for det, får sykehjemsplass eller omsorgsbolig innen en måned etter at
617 behovet er fastslått av lege.
- 618 ● at Bergen kommune skal bygge minst 450 nye sykehjems- og omsorgsplasser i tillegg til
619 allerede vedtatt utbygging, for å nå nasjonalt mål om 25 % dekning for innbyggere over 80 år.
- 620 ● ansette flere aktivitetsledere slik at ansvaret for gode tjenester ikke overlates til frivilligheten.
- 621 ● innføre sertifiseringsordningen "Livsglede for eldre" på sykehjem, for å sikre livsglede gjennom
622 aktiviteter som hagestell, sosiale aktiviteter og dyr i aktivitetstilbudet til eldre.
- 623 ● ha flere leger på sykehjemmene, slik at hver lege går fra å ha ansvar for omtrent 100 pasienter
624 til å ha ansvar for omtrent 70 pasienter.
- 625 ● at det ansettes flere ruskonsulenter på sykehjemmene.
- 626 ● at Bergen kommune sørger for at det etableres egne kjøkken på alle sykehjem.
- 627 ● integrere sykehjem og omsorgsboliger i nærmiljøets aktiviteter slik at disse blir en naturlig del
628 av lokalsamfunnet.
- 629 ● utrede muligheten for å ha bydelsvis sykehjemsdekning i Bergen.
- 630 ● senke aldersgrensen for omsorgsbolig eller sykehjemsplass fra 65 år.
- 631 ● prøve ut nye og alternative boformer for eldre i kommunal regi.
- 632 ● Sikre eldre tilgang på psykisk helsehjelp inkludert bedre tilgang på psykolog og samtaleterapi
633 på sykehjem.
- 634

635 Tjenester for mennesker med utviklingshemming

636 Mennesker med utviklingshemming i Bergen har fått et bedre liv etter HVPU-reformen, takket være
637 målrettet politisk arbeid. Inkluderingsarbeidet er kommet godt i gang og tjenestene er blitt utvidet.
638 Fortsatt gjenstår det store utfordringer. Dette når det gjelder boliger, størrelsen på egne bofellesskap,
639 tilrettelagte arbeidsplasser, støttekontaktordning. Brukerstyrt personlig assistent (BPA), kompetanse
640 blant tilsatte fagfolk og fritidstilbud.

641 Fortsatt står rundt 90 personer med psykisk utviklingshemming i Bergen i kø for å få tildelt en adekvat
642 bolig. Denne køen fører også til en større kø for å få avlastningstilbud.

643 Bergen kommune sitt ferietilbud avlaster de ordinære tjenestene til mennesker med psykisk
644 utviklingshemming om sommeren. Dette letter ferieavviklingen for tilsatte, beboere og pårørende.
645 Dette tilbudet gir innbyggere med psykisk utviklingshemming en unik mulighet til å få oppleve noe
646 annet enn egen leilighet og arbeidsplass eller dagsenter. Dette er et svært viktig tiltak som SV ønsker
647 at Bergen kommune skal utvikle videre.

648 SV vil:

649 ● avskaffe boligkøen for mennesker med psykisk utviklingshemming i Bergen ved å bygge 100
650 nye botilbud innen 2027.

651 ● legge til rette for kommunalt samarbeid med funksjonshemmede og deres pårørende som
652 ønsker å bygge nye hjem selv.

653 ● arbeide for at størrelsen på samlokaliserte bofellesskap for mennesker med psykisk
654 utviklingshemming ikke overstiger seks boenheter, jf. tilrådingen i NOU 2016:17

655 ● sikre at beboerne i bofellesskap kan få økte muligheter til deltaking i relevante fritidsaktiviteter

656 ● øke den økonomiske ramma for avlastning til pårørende.

657 ● arbeide for at alle mennesker med psykisk utviklingshemming i Bergen kan få en relevant
658 arbeidsplass eller et godt tilbud på et dagsenter

659 ● gjennomføre en undersøkelse for å sikre at FN-konvensjon om rettighetene til mennesker med
660 nedsatt funksjonsevne (CRPD) er ivaretatt i Bergen

661 ● arbeide for at Bergen kommune utformer en klar strategi for rekruttering og kompetanse-
662 heving for medarbeidere ved de kommunale bofellesskapene for mennesker med psykisk
663 utviklingshemming

664 ● at det utvikles en helhets-kultur ved de kommunale bofellesskapene og at en i størst mulig
665 grad dekker inn behovet for tilsatte gjennom hele stillinger

666 ● arbeide for å øke omfanget av brukerstyrt personlig assistent (BPA) og støttekontaktordning

667 ● at avlastningstilbudet for foreldre og foresatte er slik at hele familien er ivaretatt og at
668 utbrenthet og fravær i arbeidslivet blant pårørende forebygges

669 ● at Bergen kommune aktivt samarbeider og støtter opp om frivillige lag, foreninger og idrettslag
670 som tilbyr gode fritidsaktiviteter for mennesker med funksjonsnedsettelse

- 671 • at tilbudet om sommerleirer for barn og unge – leirskolen i Hålandsdalen – opprettholdes
- 672 • at Bergen kommune har ansvar for å sikre kommunalt organiserte feriereiser for voksne.
- 673

674 **Rusomsorg**

675 Rusavhengige har rett til et verdig liv. SV arbeider mot sosial renovasjon, marginalisering og
676 stigmatisering av rusavhengige. Byen og byrommene skal være for alle. Vi må tåle å se nød og smerte
677 – men vi må arbeide for at alle mennesker i Bergen skal kunne leve sine liv under humane forhold hver
678 eneste dag.

679 Det viktigste arbeidet vi kan gjøre, er forebyggende. SV vil støtte flere rusfrie arenaer for både ungdom
680 og voksne. Vi mener derfor det er riktig å føre en konsekvent og stram skjenkepolitikk.

681 SV mener det bør finnes Mottak og oppfølgingscentre (MO-sentre) med bruker- og helserom i alle
682 bydeler, også i sentrum. Disse må ha åpningstider ut fra brukernes behov, ikke bare i en knapp
683 kontortid. God rusomsorg handler om mer enn bare helsevern. Rusavhengige må også ha tilgang til
684 trygge møteplasser og meningsfulle aktiviteter. Mennesker som er havnet utenfor det etablerte
685 samfunnsliv pga. rus må ivaretas i form av bolig, behandling, oppfølging og ettervern.

686 SV i Bergen har som mål å redusere rusavhengighet i byen og har en nullvisjon når det gjelder
687 overdosedødsfall. Dette kan gjøres ved å gi alle som trenger det, tilbud om behandling og støtte til å
688 kunne leve gode liv med trygg bolig og inntekt. Bergen kommune må øke antall plasser for
689 akuttovernatting. Mennesker i akutt nød skal ikke måtte sove på gaten eller på hospits.

690 Alle som lever med rusavhengighet skal ha rett til avrusning, behandling og oppfølging. Det er av
691 vesentlig betydning at ruspasienter tas inn til behandling så snart som mulig når de er motivert for det.
692 SVs hovedgrep er å sørge for at de rusavhengige ikke blir kasterballe i møte med det offentlige
693 hjelpeapparatet. Dette krever en langt tettere, planmessig og målrettet samhandling mellom Bergen
694 kommune, spesialisthelsetjenesten og politiet. Det krever en økt kapasitet innenfor legemiddel-
695 assistert rehabilitering (LAR) og en sterk økning i innsats og tempo i anskaffelsen av differensierte bo-
696 og omsorgstiltak for rusavhengige.

697 SV mener Bergen trenger en samordnet, langsiktig handlingsplan for at også de med tyngst
698 rusavhengighet skal få oppfylt grunnleggende rettigheter til en god bolig og en trygg tilværelse. Det er
699 et stort behov for gode og egnede boliger for målgruppen. Boligene skal ha god kvalitet. Det skal legges
700 vekt på at de som skal bo der skal føle seg ivaretatt og at det er lagt til rette for at de skal ha det godt.
701 Ved hver etablering av botilbud skal det vurderes og legges til grunn et sosialfaglig forsvarlig antall
702 beboere, der hovedregelen er at antall beboere ikke skal overstige 6-8. Botilbudet skal være bemannet
703 24 timer i døgnet og 7 dager i uken, om ikke det finnes klare faglige grunner til å fravike dette.
704 Bemanningen skal bestå av personer med helsefaglig og sosialfaglig kompetanse. Kommunen skal
705 inkludere ansatte med erfaringskompetanse/brukererfaring. Det skal vurderes etablering av en
706 fellesstue med sosialt tilbud for beboerne. Boligene skal planlegges med nærhet til kollektivtrafikk og
707 butikk. Kommunen skal jobbe bredt for å skape forståelse og trygghet i nabolag ved etablering av
708 boliger, og aktivt sikre medvirkning og god kontakt med nærmiljøet. Kommunen skal sikre medvirkning
709 for brukerorganisasjoner og brukerne etableringen av nye boliger, fra prosjektering til bygging, og i
710 utformingen, iverksettingen og evalueringen av driftskonsept.

711 SV vil:

- 712 ● at det offentlige behandlings-, bo- og omsorgstilbudet styrkes, og at de ideelle aktørene sikres
713 sin tilstedeværelse.

- 714 ● prioritere å etablere nytt kommunalt brukerstyrt og døgnåpent MO-senter med brukerrom i
715 Bergen sentrum, og på sikt ha mottakssentre i alle bydeler, slik at Strax-huset på Laksevåg ikke
716 lenger vil ha en byomfattende funksjon.
- 717 ● utvikle trygge møteplasser for rusavhengige, med muligheter for meningsfylt aktivitet.
- 718 ● sikre trygge boliger med trygg oppfølging for den enkelte rusavhengige. Bruken av hospits og
719 hospitslignende tilbud må opphøre.
- 720 ● innføre egne retningslinjer for etablering av botilbud for mennesker med utfordringer knyttet
721 til rus og psykiatri. Antall beboere bør være sterkt begrenset, og botilbudet bør være
722 bemannet 24 timer i døgnet.
- 723 ● øke tallet på akutt-overnattingsplasser, og drive dem i kommunal egenregi.
- 724 ● ha flere tiltak som integrerer mennesker med utfordringer knyttet til rus og psykiatri i
725 arbeidslivet.
- 726 ● sikre bedre kommunikasjon mellom tverrfaglig spesialisert behandling av ruslidelser (TSB),
727 kriminalomsorgen og kommunen for å sikre sømløse forløp og at sårbare personer ikke skrives
728 ut uten videre oppfølging.
- 729 ● sette Utekontakten i stand til å drive oppsøkende, forebyggende og kartleggende arbeid i alle
730 bydelene. Utekontaktens budsjett må økes betydelig.
- 731 ● gjeninnføre kjentmanns-programmet for rusforebygging på alle ungdomsskoler.
- 732 ● styrke arbeidet med samordning av lokalt kriminalitetsforebyggende arbeid i bydelene.
- 733 ● motivere injiserende heroinavhengige til å gå over fra sprøyter til å røyke heroin.
- 734 ● gå inn for medisinsk utdeling av heroin til de aller mest utsatte injiserende heroinavhengige.
- 735 ● ha et eget kommunalt krisesenter for kvinner i aktiv rus.
- 736 ● at Bergen kommune aktivt arbeider for at ansvaret for ruspolitikken skal flyttes fra justis-
737 departementet til helsedepartementet.
- 738 ● at alle innbyggere skal ha lik rett til å oppholde seg i sentrum. Ingen skal utsettes for
739 bortvisning eller bøtelegges på grunn av rusavhengighet.
- 740 ● arbeide for et lavterskel arbeidstilbud for LAR-pasienter og utvide tilbudet for personer i aktiv
741 rus.
- 742 ● arbeide for å ivareta eksisterende alkoholfrie arenaer som offentlige parker og dagligvare-
743 butikker etter klokken 20 (18).
- 744 ● styrke tilbudet til pårørende til rusavhengige.
- 745 ● øke innsatsen mot rus i arbeidslivet.
- 746 ● at idretts- og kulturarrangementer der barn og unge deltar skal være alkoholfrie.

- 747 ● etablere et eget spesialisert tilbud innen eldreomsorgen til de eldste brukerne for å sikre at
- 748 kompetansen er samlet, og der inntak av rusmidler kan skje på en trygg og forsvarlig måte

- 749 ● jobbe videre for den enkeltes myndiggjøring og muligheter for medvirkning og involvering, slik
- 750 at det gjennomsyrrer hele arbeidet mot overdoser.

- 751 ● anmode regjeringen for at det blir mulig med mobil lavterskel utdeling av små doser metadon,
- 752 etter modell av for eksempel metadonbussene i Portugal.

- 753 ● sørge for at retur av pucker og brukerstyr blir gratis.

- 754 ● sørge for at rusmiddeltesting tilbys på MO-sentrene, ved det brukerstyrte huset i Sverresgate,
- 755 og der unge mennesker møtes som ved større arrangementer og konserter.

- 756 ● løse vekteroppgavene i rusomsorgen med ikke-uniformerte trivselsvektene.

- 757

758 Bolig

759 Alle trenger et sted å bo. Retten til et hjem er grunnleggende. Noen tjener seg rike på å eie mange
760 boliger, andre får aldri mulighet til å eie sitt eget hjem. Hvem som har et trygt hjem til en pris som er
761 til å leve med, er et klassespørsmål.

762 Det norske boligmarkedet er blant de minst regulerte i Europa. SV vil ha et mer regulert boligmarked
763 med større innslag av ikke-kommersielle utleieboliger, mer stabile boligpriser, mindre forskjells-
764 behandling av eiere og leiere, og bedre tilbud til bostedsløse.

765 Demokratisk boligsatsing

766 Markedet klarer ikke alene å sikre at det bygges nok boliger eller en tilstrekkelig variert boligmasse.
767 Derfor er det nødvendig med politisk styring for å bygge boliger som folk har råd til.

768

769 SV vil:

770 ● at Bergen kommune skal bygge eller skaffe 100 nye kommunale boliger hvert år de neste ti
771 årene, for å ta igjen tapt tid i den sosiale boligpolitikken.

772 ● samle alle kommunens virksomheter på boligområdet i en egen etat som kan utføre sosial
773 boligbygging og eiendomsforvaltning.

774 ● at Bergen kommune skal bli en betydelig større aktør i boligmarkedet i byen, slik at bolig-
775 politikken i større grad skal ta hensyn til innbyggerne foran utbyggerne.

776 ● ekspropriere tomter som ikke benyttes til det formålet de er regulert til, innen rimelig tid.

777 ● etablere flere «leie til eie»-prosjekter for unge boligsøkere, og utvikle et eget prosjekt for
778 bygging av rimelige allmenne ungdomsboliger.

779 ● innføre løsninger for delt eierskap hvor kommunen kan stille som garantist og medeier for
780 personer som kan betjene et boliglån, men mangler egenkapital.

781 Gode kommunale boliger

782 Kommunen skal ikke kunne ta ut økonomisk utbytte fra husleiene i kommunale boliger, ei heller kunne
783 selge en eneste kommunal bolig såfremt det er kø av søkere. Alt overskudd fra kommunal husleie skal
784 gå til opprustning og energieffektivisering av de kommunale boligene som allerede finnes, profesjonelt
785 vedlikehold og bygging av nye utleieboliger.

786

787 SV vil:

788 ● utvide kriteriene for hvem som kan få kommunal bolig.

789 ● renovere kommunale boliger slik at både bomiljø og miljøstandarder blir tilfredsstillende.

790 ● at ingen skal stå i kø for kommunal bolig i Bergen lengre enn en måned.

791 ● at kommunen skal bruke forkjøpsretten i langt større grad enn i dag.

792 ● at Bergen skal gå vekk fra ordningen med gjengs leie, og heller tilpasse leieprisene i
793 kommunale bolig etter faktiske drifts- og vedlikeholdsutgifter.

- 794 ● ha geografisk spredning av kommunale boliger, og legge vekt på å øke andelen kommunale
795 boliger i områder som i dag har lav andel.

796 **Ta tilbake styringen**

797 Bergen kommune har for lenge prioritert utbyggernes interesser framfor innbyggernes interesser. Det
798 må vi få en slutt på. Utbyggingen av boliger må følge en plan som er til det beste for innbyggerne.

799

800 SV vil:

- 801 ● at kommunen skal utføre flere tilsyn i byggesaker og flere tilsyn av utleieboliger, og slå hardt
802 ned på useriøse aktører.

- 803 ● at kommunen skal tilby råd og veiledning i forbindelse med leieboerrelaterte utfordringer.

- 804 ● bekjempe hyblifisering i sentrum av Bergen. Sentrumsområdet skal være for alle, ikke bare de
805 som kan bo i bittesmå rom. En levende by må ha plass til barnefamilier.

- 806 ● at en ikke skal kunne tjene penger på hotell-lignende virksomhet i bygg som kommunen har
807 bestemt skal være til boformål.

- 808 ● styrke plan- og byggesaksavdelingen i kommunen og gjennomføre vedtaket om å etablere en
809 «hurtigfil» i saksbehandlingen for utbyggere som planlegger i henhold til kommunens
810 regulerte planer.

- 811 ● at Bergen kommune skal søke staten om en forsøksordning med kommunale husleienemnder,
812 som et middel mot urimelige leieøkninger.

- 813 ● at Bergen kommune sikrer tomter til å bygge minst 1000 nye studentboliger.

- 814 ● at nye boliger bygges nært knutepunkter for kollektivtransport

- 815 ● øke tilsynet med utleieboliger for å sjekke brannsikkerhet, forsøpling og støy

- 816 ● jobbe for høyere beskatning på sekundærboliger, og at kommunene gis adgang til høyere
817 eiendomsskatt på sekundærbolig

818

819 **Kultur**

820 Kulturlivet må gis rom til å være en uavhengig, kritisk, fri, skapende og kreativ samfunnskraft. For SV
821 handler derfor kulturpolitikken først og fremst om å sikre gode rammebetingelser for et mangfoldig og
822 inkluderende kulturliv, og å sikre at alle innbyggere får tilgang til gode kulturtilbud.

823 Kunst og kultur er avgjørende for å sikre et levende offentlig og kritisk ordskifte. Samtidig er kultur
824 viktig for livskvalitet og folkehelse.

825

826 Bergen er en høyst levende kulturby. Kultur og kunst er en voksende bidragsyter som næring og
827 sysselsetter i Bergen, og skapes og utvikles av både profesjonelle, amatører og et deltakende publikum.
828 SV vil at alle skal ha mulighet til å ta del i dette. Derfor er det nødvendig med en aktiv kommunal
829 kulturpolitikk som gjør det mulig å la kulturlivet blomstre nedenfra.

830 Kunstnere og kulturarbeidere har en særskilt kompetanse som samfunnet trenger, og flere kunstnere
831 må kunne leve av det de skaper. Det er viktig å anerkjenne og videreutvikle den positive kraften som
832 ligger i gode kunst- og kulturopplevelser, for den enkelte og samfunnet.

833 Selv om kulturtilbudene i utgangspunktet er åpne for alle, er det mange som ikke deltar av økonomiske
834 grunner. Det er særlig viktig at barn og unge kan delta i kulturlivet på lik linje. Dette må det legges til
835 rette for, blant annet ved å ha kvalitative gode møteplasser og aktiviteter som er åpne og inkluderende.

836 **Det frivillige kulturlivet**

837 Amatører og frivillige utgjør grunnmuren i kulturlivet i Bergen. Herfra rekrutteres både publikum til
838 den profesjonelle delen av kulturlivet, og talenter som senere blir profesjonelle utøvere.
839 Amatørkulturen gir også profesjonelt arbeid til dirigenter, instruktører osv. Samtidig gir denne delen
840 av kulturlivet mange muligheter for livsutfoldelse og glede for barn, unge, voksne og eldre som aktive
841 deltakere i en meningsfull aktivitet. Derfor er det avgjørende å sikre amatører gode muligheter til å få
842 opplæring, og utøve og utforske ulike kulturelle uttrykk. SV vil sikre det frivillige kulturlivet gode og
843 trygge økonomiske vilkår, slik at det kan bidra til å berike innbyggernes liv både som utøvere og
844 publikum.

845

846 SV vil:

- 847 ● at det skal eksistere gode ungdomstilbud og kommunale kulturhus med scene i alle bydeler.
- 848 ● at planene for kulturhus i Fyllingsdalen blir realisert.
- 849 ● at rytmisk musikk (pop, rock, hip hop etc.), kor og korps sikres tilstrekkelige og gode
850 øvingslokaler.
- 851 ● at Bergen kommune skal opprette flere lovlige graffiti vegger.
- 852 ● støtte møteplasser mellom majoritets- og minoritetskulturer, som for eksempel Fargespill,
853 BIKS, Frivillighetssentralene m.m.
- 854 ● sikre gode økonomiske rammebetingelser og ubyråkratiske støtteordninger for det frivillige
855 kulturlivet.

856 **Det profesjonelle kulturlivet**

857 Det profesjonelle kulturlivet skal engasjere, inspirere, utfordre, provosere og gi publikum store
858 opplevelser. Dette krever rammevilkår som gjør det mulig å leve som utøvende kunstner, samtidig som
859 det offentlige støtter og tilrettelegger for at kunsten skal kunne nå ut til publikum.

860

861 SV vil:

- 862 ● følge opp intensjonene i vedtatte kulturplaner med nødvendige bevilgninger.
- 863 ● innføre prinsippet om at støtten til alle organisasjoner som er inne i kommunens
864 kulturbudsjett skal økes med minimum pris- og lønnsvekst hvert år.
- 865 ● jobbe for flere offentlige innkjøp, utsmykninger og oppdrag til fortrinnsvis lokale kunstnere,
866 og bidra til ordninger som sikrer et marked for kunst og kultur.
- 867 ● at kunstnere og kulturarbeidere får bedre og mer forutsigbare arbeidsvilkår, blant annet
868 gjennom stipender som gir opptjening av trygderettigheter og pensjonspoeng.
- 869 ● styrke Bergen som friby for forfulgte forfattere.
- 870 ● at grupper for uavhengig scenekunst skal oppleve Bergen som et attraktivt sted å skape og
871 framføre nye produksjoner.
- 872 ● styrke finansieringen av Cornerteateret og Det Vestnorske Teateret.
- 873 ● sikre universell tilgjengelighet til kulturbygg, og jobbe for at kultur og festivalopplevelser skal
874 være mer tilgjengelig for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og at alle kultur-
875 arrangementer skal ha en ledsagerordning som er gratis og synlig på arrangementenes side.
- 876 ● sikre at Bergen som eier av museumsbygg og hjemby for en rekke museer holder leienivået på
877 et akseptabelt nivå og bistår med kommunale ressurser til å sikre vedlikehold og gode
878 lagringsfasiliteter.
- 879 ● bidra til tilstrekkelige og gode løsninger for produksjonslokaler.
- 880 ● sikre at Kjødetomten brukes til kulturformål som del av realiseringen av kulturkvartalet
881 Verftet.
- 882 ● at filmbransjen skal ha konkrete tiltak som skal bidra til økt mangfold og representativitet i
883 norsk film- og spillbransje.
- 884 ● gi økt støtte til Cinemateket og filmklubbene.
- 885 ● øke bevilgningene til Vestnorsk filmsenter slik at senteret kan håndtere fremtidige oppgaver
886 og bidra til å bygge en sterkere filmbransje på Vestlandet.
- 887
- 888
- 889
- 890

891 **Det kommunale kulturtilbudet**

892 Kommunens egne kulturtilbud til innbyggerne skal være mangfoldige og inkluderende. Museer, kino
893 og bibliotek er blant de viktigste kommunale kulturtilbudene sammen med den kulturelle skolesekken,
894 bæremeisen og spaserstokken. SV vil videreutvikle og styrke disse tilbudene.

895

896 SV vil:

- 897 ● styrke bibliotekene som kunnskapsbase, debattarena og møteplass, bruke bibliotekene for å
- 898 forebygge digitalt utenforskap, og opprette nytt bibliotek i Indre Arna.

- 899 ● tilbakeføre Bergen kino til ordinær kommunal drift. Ha reklamefritt kinotilbud på alle
- 900 barnefilmer og stoppe forsøk på videre kommersialisering av kinomarkedet i Bergen.

- 901 ● innføre gratis museumssøndag en gang i måneden på alle kommunale muséer på vei mot
- 902 målet om gratis inngang i hele åpningstiden.

- 903 ● sikre kulturtilbud for utviklingshemmede i hele kommunen, slik at også Fyllingsdalen og Arna
- 904 får egnede kulturtilbud for alle.

- 905 ● foreslå en fritidskontaktordning som tiltak for «garantert fritid» i ny plan for tjenester til
- 906 personer med utviklingshemming.

- 907 ● sikre tilstrekkelig finansiering av den kulturelle skolesekken, bæremeisen og spaserstokken.

- 908 ● sørge for at det innføres et bedre system for skilting til byens severdigheter.

- 909 ● at bibliotekene i Bergen skal være åpent alle dager i uken med ordinær åpningstid.
- 910
- 911 ● synliggjøre samisk kultur, historie og språk i Bergen
- 912
- 913 ● styrke muséene med nye faste og fulle stillinger for forskere og håndverkere.
- 914
- 915 ● sikre fredete kulturminner og bevarings- og magasinforholdene ved muséene ved å styrke
- 916 Bergen kommune sitt bidrag til Stiftinga Museumssenteret i Hordaland.
- 917
- 918 ● styrke skoletjenesten ved muséene.

- 919 ● jobbe for en betydelig høyere statlig finansiering av KODE, kombinert med høyere kommunal
- 920 og fylkeskommunal finansiering.

921

922 **Kultur for barn og unge**

923 Barn og unges rett til lek, fritid og kulturopplevelser er lovfestet gjennom Kulturloven og i FNs

924 barnekonvensjon. Foreldrenes økonomi skal ikke være til hinder for at barn og unge får delta på

925 fellesarenaer og utvikle sitt talent og sine interesser. Det er viktig at alle barn og unge har tilgang til

926 gode kultur- og fritidsaktiviteter, som fritidsklubb, kulturskole og idrettsaktiviteter.

927

928 SV mener at ungdomskulturen er mangfoldig og nyskapende, og det må gis rom for bredde i

929 ungdommens kulturtilbud og kulturaktiviteter. Ungdom må få lov til å utvikle sin egen kultur i det

930 offentlige rom på egne premisser.

931

932 SV vil:

- 933 ● arbeide for at det i alle bydeler finnes åpne møteplasser for ungdom, med hensiktsmessige
- 934 lokaler, kompetente ansatte og forsvarlig bemanning.

- 935 ● at de åpne møteplassene sikres økonomiske rammer som gir rom for aktiviteter, og slik at disse
936 ikke skal være avhengige av å søke prosjektmidler til ordinær drift.
- 937 ● at kommunen må sørge for at det finnes fritidsklubber og ungdomshus som er åpne for alle
938 uavhengig av funksjonsnivå, som er rusfrie og som drives etter prinsipper om
939 ungdomsdeltaking og demokrati. Steder med levekårsutfordringer skal prioriteres.
- 940 ● at politisk detaljstyring av klubbenes innhold som hovedregel er svært begrenset, i den grad
941 de innskrenker de ansattes metodefrihet og ungdommens eierskapsfølelse.
- 942 ● redusere egenandelen i Bergen kulturskole, og fjerne køene slik at alle som ønsker det får
943 tilbud om plass.
- 944 ● styrke konserttilbudet på kveldstid for ungdom under 18 år der etablerte og nye lokale artister
945 opptre.
- 946 ● opprette gratis feriekubb om sommeren for barn i grunnskolen.
- 947 ● at Elvetun ungdomshus i Loddefjord rehabiliteres.
- 948 ● etablere lekeplass utenfor Laksevåg bibliotek.
- 949
- 950 ● styrke BAKOM som er et viktig møtested for unge mellom 16 og 30 år som vil lage film eller
951 utvikle spill.
- 952
- 953

954 **Idrett, friluftsliv og frivillighet**

955 **Et mangfoldig og inkluderende idrettstilbud**

956 Et hovedmål for SV i idrettspolitikken er å gi alle muligheten til å være fysisk aktive gjennom et åpent,
957 rimelig og tilgjengelig tilbud med lav terskel for både organisert og uorganisert idrettsaktivitet. SV vil
958 særlig arbeide for at alle skal ha mulighet til å drive med idrett, uavhengig av økonomi.

959 Idrett er ikke bare viktig for folkehelsen, men bygger i tillegg lokalsamfunn og nærmiljø gjennom å tilby
960 møteplasser som bygger fellesskap og samhold i nærmiljøet. I Bergen legger idretten ned et
961 omfattende arbeid for å sikre folk i alle aldre gode idrettsopplevelser. Ikke minst bidrar et stort antall
962 frivillige med en betydelig dugnadsinnsats. SV vil sikre idretten gode rammevilkår og gode fasiliteter,
963 slik at denne innsatsen kan styrkes og videreutvikles. Vårt mål er et mangfoldig og inkluderende
964 idrettstilbud.

965 Breddeidrett og toppidrett er avhengig av hverandre. SV vil legge til rette for at både bredde- og
966 mosjonsidrett, konkurranse- og eliteidrett får utvikle seg på egne vilkår og på basis av utøvernes ulike
967 premisser og ambisjonsnivå.

968 I Bergen har private givere i for stor grad fått styre prioriteringene til investeringer og drift i idretten.
969 SV synes det er uheldig at demokratiske prosesser i idretten blir overstyrt på en slik måte.

970 SV vil:

- 971 ● sikre gode vilkår for idretten på alle plan – fra barneidrett og mosjonsidrett til toppidrett.
- 972 ● sikre at idretten får bruke kommunale idrettsanlegg, haller og skoler gratis.
- 973 ● at alle idrettsanlegg skal ha universell tilgjengelighet og gi flere mulighet til fysisk aktivitet.
- 974 ● sikre et mangfoldig idrettstilbud i alle bydeler, og at også de mindre idrettene får sin
975 rettmessige andel av investeringene.
- 976 ● satse på å bygge flerbrukshaller for å sikre fleksibel bruk for flest mulig innendørsidretter.
- 977 ● ruste opp eksisterende idrettsanlegg, og prioritere utskifting av helse- og miljøskadelige
978 underlag.
- 979 ● at det etableres flere anlegg som gir mulighet for uorganisert fysisk aktivitet, slik som åpne
980 flerbrukshaller, ballbinger, skateboardparker, anlegg for tricksykling, FYSAK og liknende. Det
981 bør finnes fullverdige FYSAK-hus i alle bydeler.
- 982 ● at utlånsordningene for idrettsutstyr (BUA) utvides til alle bydeler, og at bruk av idrettshaller
983 og -anlegg skal være gratis for barn og unge under 18 år.
- 984 ● ha et tydelig kjønnsperspektiv i idrettspolitikken slik at også det som oppfattes som typiske
985 jenteidretter sikres gode vilkår.
- 986 ● styrke idretten som en viktig arena for inkludering og integrering av barn og unge med
987 minoritetsbakgrunn.
- 988 ● sikre at pengegaver ikke overstyrrer demokratiske beslutningsprosesser på idrettsområdet.

- 989 ● styrke grunnfinansieringen av idrettslag for barn og unge i særlig levekårsutsatte områder.

990 **Aktivt friluftsliv og styrket allemannsrett**

991 Friluftsliv omfatter alt fra søndagsturen i nabolaget til krevende topturer. Naturen er for alle. SV vil
992 føre en friluftslivspolitikk som bidrar til å redusere sosiale forskjeller og bedre folkehelsen. For barn og
993 unge kan friluftslivet være en arena for mestring, samhold og naturopplevelser, og legge grunnlaget
994 for fysisk aktivitet resten av livet.

995 For å sikre alles rett til naturopplevelser, må vi ta vare på og styrke allemannsretten. Kommunen bør
996 slå hardt ned på alle forsøk på å privatisere strandsonen eller hindre allmenn ferdsel til fots. Samtidig
997 må flere turstier sikres universell tilgjengelighet og bedre skilting.

998 Mange naturområder i Bergen er under press. Det er derfor behov for å sette klare grenser for
999 utbygging. Byfjellsgrensen må håndheves strengt, men også strandsonen og viktige naturområder i
1000 bydelene må sikres bedre mot nedbygging gjennom å etablere langsiktige utbyggings-grenser mot
1001 friluftsområder.

1002 SV vil:

- 1003 ● at alle skal være sikret god tilgjengelighet til fjell, sjø og andre friluftsområder.
- 1004 ● beskytte populære turområder, som byfjellene, Hordnesskogen, Åstveitskogen og
1005 Kanadaskogen, mot nedbygging.
- 1006 ● prioritere gåing og sykling gjennom et handlingsprogram for opprusting av og satsing på stier,
1007 turveier, snarveier, gang- og sykkelveier.
- 1008 ● etablere tilbud om gratis utlån av turutstyr, for å sikre at alle har mulighet til å drive med
1009 friluftsliv uavhengig av økonomi.
- 1010 ● inkludere opplæring i friluftsliv i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger og
1011 asylsøkere.
- 1012 ● at ansatte i skoler og barnehager får mulighet til faglig påfyll for å ta i bruk friluftsliv som
1013 metode i skolen.
- 1014 ● tilrettelegge populære friluftsområder, badeplasser og parker med toaletter og felles-grill, og
1015 vurdere innføring av lokalt forbud mot engangsgrill.
- 1016 ● sikre bedre skilting av turstier og flere turstier med universell tilgjengelighet.
- 1017 ● fullføre Løvsstien og sette i gang arbeid for å etablere en sammenhengende strandpromenade
1018 fra Gamle Bergen i Sandviken til Kirkebukten i Laksevåg.
- 1019 ● utrede muligheten for å etablere en sammenhengende turvei for gående og syklende mellom
1020 Arna og Vaksdal langs den gamle jernbanetraseen.
- 1021 ● innføre lokalt forbud mot kjøring med vannscooter for å ivareta behovet for stille
1022 naturopplevelser og trygge og fredelige badeplasser.

1023 **Forutsigbare og gode rammer for frivilligheten**

1024 Bergen har et stort antall lag og organisasjoner. Kommunen må arbeide for å synliggjøre og
1025 videreutvikle den verdifulle innsatsen til frivillige og ansatte medarbeidere i humanitære
1026 organisasjoner, organisasjoner innen barne- og ungdomsarbeid, tros- og livssynssamfunn, fritids- og
1027 fellesskaps-aktiviteter, sosialt arbeid, møteplasser for mennesker med særlige behov, eldreomsorg,
1028 samt andre tiltak.

1029
1030 Ensomhet er et økende samfunnsproblem som særlig rammer personer som står utenfor arbeid og
1031 utdanning. Frivilligheten tilbyr viktige arenaer og møteplasser der mennesker kan oppleve mening i
1032 tilværelsen, og nettopp derfor er det også et viktig forebyggende arbeid.

1033
1034 For at frivilligheten skal kunne videreutvikle, styrke og videreføre sitt bidrag til utviklingen av
1035 samfunnet er den avhengig av forutsigbarhet når det gjelder økonomisk og annen støtte fra
1036 kommunen. De frivillige organisasjonene er selvstendige organisasjoner som selv vurderer og beslutter
1037 hvilke aktiviteter de tar på seg. Dette er ikke til hinder for at Bergen kommune kan påpeke områder
1038 der det er ønskelig med innsats fra frivilligheten.

1039
1040 SV vil:

1041 ● at kostnadene til drift av frivillige organisasjoner følger lønns- og kostnadsutviklingen i
1042 samfunnet forøvrig. Rammetilskudd til frivillige organisasjoner som Bergen kommune finner
1043 støtteverdige må minimum indeksreguleres årlig.

1044 ● at de frivillige organisasjonene ikke skal bruke unødig tid på byråkratiske rapporterings-
1045 systemer. Rapporteringskravene må holdes på et nivå som sikrer tilbakemelding til kommunen
1046 på at tilskudd blir brukt på en forsvarlig og samfunnsnyttig måte, i tråd med forutsetningene
1047 for tilskuddet.

1048 ● etablere en tilskuddsordning der frivillige organisasjoner kan søke om midler til
1049 kompetansehevende tiltak.

1050 ● etablere faste samarbeidsforum mellom frivilligheten og kommunens politiske og
1051 administrative ledelse på de enkelte politikkområdene der frivilligheten er aktiv.
1052 Organisasjoner som mottar årlige driftstilskudd inviteres inn.

1053 **Del 2 Makt og fordeling**

1054

1055 **Krafttak mot fattigdom og sosial ekskludering**

1056 Den beste motgiften mot fattigdom og sosial ekskludering er å arbeide systematisk for å bekjempe
1057 forskjeller i makt og rikdom. De som har minst trenger ikke veldedighet, men rettferdighet. Derfor vil
1058 SV kjempe for universelle velferdsordninger i stedet for stigmatiserende og uverdige behovsprøving.
1059 Bergen skal være en by der mennesker som kommer i krise og store vanskeligheter, får den hjelpen de
1060 trenger. Ingen kriser blir mindre av at den som rammes blir fattigere. Alle mennesker skal behandles
1061 med respekt i møtet med offentlige tjenester. Samtidig må tjenesteyterne sikres gode arbeidsvilkår
1062 slik at de er i stand til å gi folk som sliter den hjelpen de trenger. På denne måten kan vi sikre at Bergen
1063 blir en god by å leve i for alle.

1064 Digitalisering skal ikke stå i veien som en nytt terskel i møte med det offentlige. Vi tar utfordringene
1065 ved digitalt utenforskap på alvor, og vil sikre at kommunens informasjons- og veiledningstjenester er
1066 tilgjengelige også for borgere med begrenset språklig og digital kompetanse. Digitaliseringen av
1067 offentlige tjenester skaper nye utfordringer for enkelte, og kommunen må sikre at flest mulig gis
1068 bistand til å nyttiggjøre seg digitale tjenester og samtidig sikre at det finnes mulighet for at personer
1069 som ikke er i stand til å benytte digitale tjenester blir ivaretatt, også i krisesituasjoner.

1070 Å forebygge underforbruk av kommunale tjenester er å arbeide for å sikre likhet og utjevning.
1071 Kommunen må jobbe systematisk med å nå ut dem som er vanskelig å nå med informasjon, slik at alle
1072 er klar over sine rettigheter.

1073 **En by uten fattigdom**

1074 De viktigste grepene for å bekjempe fattigdom og økende forskjeller må gjennomføres nasjonalt.
1075 Bergen kommune kan likevel gjøre mye for å bedre situasjonen for fattige og andre som sliter
1076 økonomisk. Mangler i velferdsstaten gjør at arbeidsløshet, mangelfull utdanning, uførhet og
1077 helseplager er blant de vanligste årsakene til fattigdom i Norge og i Bergen. Samtidig blir det flere som
1078 jobber, men som likevel ikke har en lønn som er mulig å leve av.

1079 SV erkjenner at vi har ekstremt fattige i Bergen. Bergen og Norge er del av et grenseløst Europa.
1080 Papirløse, personer uten rett til opphold og tilreisende fattige oppholder seg og lever i Bergen. Mange
1081 av dem sover på akutt overnattingstilbud eller på gaten, får mat av frivillige, utnyttes i arbeid eller
1082 prostitusjon og livnærer seg gjennom tigging. Bergen kommune trenger en helhetlig plan for hvordan
1083 deres situasjon skal forbedres og hvordan byen skal forholde seg til denne typen migrasjon.

1084 I stedet for å mistenkeliggjøre hjelpetrequende med aktivitetsplikt, ønsker SV å sikre en aktivitetsrett
1085 for alle som mottar sosialhjelp. Sosialhjelp er ment å være en kortvarig ytelse, der målet er å hjelpe
1086 den enkelte til å bli selvhjulpne. Alle som mottar sosialhjelp bør derfor ha rett til meningsfull, relevant
1087 og kvalifiserende aktivitet. For å få det til må bemanningen, kapasiteten og den sosialfaglige
1088 kompetansen hos sosialtjenesten styrkes kraftig. Godt sosialt arbeid krever relasjonsbygging mellom
1089 hjelpere og hjelpetrequende, og møter og samtaler ansikt til ansikt. Selv om kommunen må arbeide
1090 videre med å utvikle gode digitale løsninger, også innenfor sosialtjenesten, må det fortsatt finnes
1091 sosialkontorer i alle bydeler. Der må terskelen for å søke hjelp være lav, samtidig som hjelpere og
1092 hjelpetrequende sikres gode og skjermede møteplasser. Det er nødvendig for å kunne yte gode
1093 tjenester til innbyggerne.

1094 Dersom hjelpeapparatet ikke lykkes i å hjelpe, skal ikke mennesker med behov for hjelp straffes med
1095 et liv i varig fattigdom. Målet må være at ingen skal måtte leve på en mindre inntekt enn
1096 Forbruksforskningsinstituttet SIFO sine beregninger for et husholdningsbudsjett med et rimelig

1097 forbruksnivå. Arbeidet med å øke sosialhjelpssatsene i Bergen som SV har fått gjennomslag for, må
1098 fortsette. Samtidig må ulike kommunale tilbud styrkes og utvides slik at flere kan få hjelpen de trenger.

1099 SV vil:

- 1100 ● gi alle som mottar sosialhjelp rett til relevant, meningsfull og kvalifiserende aktivitet, utformet
1101 i samråd mellom klient og sosialtjenesten, innen det er gått tre måneder.
- 1102 ● innføre en bemanningsnorm i sosialtjenesten som sikrer at ansatte har tid og rom for å bli kjent
1103 med og følge opp den enkeltes behov for hjelp, samt øke andelen ansatte i sosialtjenesten
1104 med sosialfaglig kompetanse.
- 1105 ● fortsette arbeidet med å heve sosialhjelpen trinnvis til SIFO-nivå, og utarbeide veiledende
1106 månedsbudsjett for sosialhjelpsmottakere.
- 1107 ● styrke den kommunale bostøtten, og arbeide for at den statlige bostøtten også økes.
- 1108 ● gjeninnføre 80 % -regelen for å sikre at uføretrygdede og alderspensjonister med høye
1109 boutgifter beholder 80 % av 2G etter at boutgifter er betalt.
- 1110 ● styrke kvalifiseringsprogrammet (KVP), redusere ventetiden og gi alle som er kvalifisert tilbud
1111 om å delta.
- 1112 ● utvide satsingen på tiltaket Jobbsjansen, som bidrar til å kvalifisere innvandrerkvinner for
1113 arbeid eller utdanning.
- 1114 ● styrke og utvide satsingen på ambulerende miljøarbeiderteam, som DUE (Der ungdom er), og
1115 sikre at inntaket til slike tilbud baseres på sosialfaglige kriterier.
- 1116 ● sørge for at deltakelse i frivillig arbeid eller arbeidsrettede tiltak ikke fører til trekk i sosialhjelp.
- 1117 ● at kommunen overtar akuttovernattings- og sanitært tilbudet til fattige tilreisende i dialog med
1118 Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) og frivilligheten.
- 1119 ● Styrke kommunens råd og veiledningstilbud til EØS-borgere, og tilby norsk opplæring
- 1120 ● Etablere et tilbud om systematisk økonomisk rådgivning i kombinasjon med gjeldsrådgivning,
1121 samt åpne for universell tilgang til økonomisk rådgivning for alle.
- 1122 ● styrke sosialhjelpsmottakernes økonomiske autonomi og deres mulighet til å planlegge eget
1123 budsjett over tid.

1124 **Ingen barn skal vokse opp i fattigdom**

1125 Barn som vokser opp i fattigdom har dårligere livssjanser enn andre barn, deltar i færre aktiviteter og
1126 har større risiko for å falle ut av videregående opplæring. Barn som vokser opp i fattigdom har flere
1127 helseplager, og får dårligere helse og livskvalitet også som voksne. Denne risikoen har vi ikke råd til å
1128 ta som samfunn.

1129 Alle barn har rett til fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv. For å unngå at noen faller utenfor,
1130 må fritidsaktiviteter for barn og unge i kommunal regi generelt være gratis. Høye utgifter til
1131 fritidsaktiviteter er et problem for mange familier, ikke bare de med lavest inntekt. Derfor må tiltak
1132 som aktivitetskortet for barn og unge utvides til å gjelde alle som et rabatt- og betalingskort til de
1133 aktivitetene kortet gjelder for, der kommunen subsidierer aktiviteter for barn og unge i familier med
1134 lav inntekt.

1135 Alle barn må få mulighet til å gå i barnehage, SFO og kulturskole, uavhengig av foreldrenes økonomi.
1136 SV har som mål å integrere SFO og kulturskole i skoletiden, som del av en gratis, helhetlig skoledag. I
1137 mellomtiden vil SV redusere foreldrebetalingen for barnehage, SFO og kulturskole og samtidig gjøre
1138 ordningen med redusert foreldrebetaling for familier med lav inntekt bedre kjent og lettere
1139 tilgjengelig.

1140 Ordninger som barnetrygd, kontantstøtte og barnebidrag skal ikke føre til fratrukk i sosialstøtten.
1141 Bergen skal ikke ha et velferdssystem som legger opp til at barn skal måtte forsørge sine foreldre.
1142 Derfor skal barnas egen inntekt fortsatt holdes utenom beregning av sosialhjelp. Dette må
1143 gjennomføres konsekvent, slik at heller ikke klestillegget til barn kan settes lavere enn det som voksne
1144 mottar.

1145 SV vil:

1146 ● redusere foreldrebetalingen i barnehage, SFO og kulturskole på veien mot gratis barnehage og
1147 en skoledag som inkluderer SFO- og kulturskoleaktiviteter.

1148 ● forenkle søknadsprosedyren for redusert foreldrebetaling, gjøre ordningen bedre kjent og
1149 endre praksisen slik at en kan få godkjent redusert foreldrebetaling også for perioden før
1150 søknadstidspunktet.

1151 ● utvide ordningen med aktivitetskort slik at alle barn og unge får og bruker kortet, og sørge for
1152 at kommunen fyller på kortet til barn og unge i familier med lav inntekt.

1153 ● fortsette å holde barnetrygd, kontantstøtte, barnebidrag og barns egen inntekt utenom
1154 beregning av sosialhjelp.

1155 **Arbeidsliv**

1156

1157 Arbeidslivet er den fremste arenaen for fordeling av makt og ressurser i samfunnet. SV jobber for et
1158 rettferdig, godt, trygt og demokratisk arbeidsliv med høy organisasjonsgrad. En stor grad av
1159 medbestemmelse skal være både en selvsagt rettighet samtidig som det som sikrer at ansattes
1160 kompetanse blir brukt til det beste for velferdstjenestene våre og arbeidslivet forøvrig. Det organiserte
1161 arbeidslivet, tuftet på faste heltidsstillinger og tillit, danner grunnlaget for et sunt arbeids- og
1162 næringsliv.

1163 **Et arbeidsliv uten sosial dumping**

1164 Sosial dumping er i dag den største trusselen mot et anstendig og rettferdig arbeidsliv. Både
1165 rettighetene til arbeidsfolk og muligheten til å drive seriøs næringsvirksomhet undergraves av sosial
1166 dumping og svart økonomi. Sosial dumping innebærer at folk arbeider under langt dårligere lønns- og
1167 arbeidsvilkår enn det som er normalt i bransjen. Dessverre har sosial dumping blitt utbredt i en rekke
1168 bransjer, også i Bergen. SV vil ta kampen mot sosial dumping med alle tilgjengelige midler.

1169 Bergen kommunes fremste virkemiddel for å bekjempe sosial dumping, er å begrense
1170 anbudspolitikken og drive mest mulig av de kommunale tjenestene i egen regi. Dette sikrer innsyn i
1171 måten virksomheten er drevet på, og at de som jobber med å løse kommunale oppgaver får anstendig
1172 lønn, pensjon og medbestemmelse på arbeidsplassen.

1173 Det vil likevel alltid være behov for at kommunen også kjøper inn varer og tjenester i det private
1174 markedet. Da er det viktig at kommunen stiller klare krav til leverandører gjennom
1175 seriøsitetsbestemmelser, og ikke inngår kontrakter med selskaper som dumper lønns- og arbeidsvilkår.
1176 I tillegg må kommunen aktivt følge opp inngåtte kontrakter for å sikre at avtaler overholdes og at sosial
1177 dumping får konsekvenser for selskaper som driver rovdrift på arbeidsfolk.

1178 SV vil hindre at useriøse aktører overtar markedet for seriøse aktører i næringslivet, som for
1179 eksempel Airbnb i hotellnæringen. Framveksten av den nye plattformøkonomien, der privatpersoner
1180 og bedrifter kjøper, bytter og tilbyr tjenester via digitale plattformer, styrker fleksibiliteten til
1181 arbeidsgivere på bekostning av arbeidstakernes rettigheter og arbeidsvilkår. Plattformøkonomi og
1182 bruk av oppdragstakere er, i likhet med svart arbeid, en trussel mot det organiserte arbeidslivet.

1183 SV vil:

1184 ● drive mest mulig av kommunal virksomhet i egen regi ved bruk av kommunalt ansatte i faste,
1185 hele stillinger.

1186 ● at alt arbeid som private bedrifter utfører for kommunen, utføres av deres egne, faste ansatte
1187 med fagbrev innenfor relevant fagområde, og at det stilles krav om bruk av lærlinger i
1188 offentlige oppdrag.

1189 ● at bedrifter som utfører oppdrag for eller inngår andre kontrakter med kommunen skal være
1190 omfattet av landsomfattende tariffavtale eller forplikte seg til å følge en slik for vedkommende
1191 bransje.

1192 ● at Bergen kommune skal lage et samlet program for leverandørkontakter som sikrer høy
1193 standard for etikk, samfunnsansvar og bærekraft. Planen skal sikre at ny åpenhetslov og
1194 lovpålagte rapporteringsordninger blir tatt i bruk i vurderingen av avtaler som bidrar til en
1195 bærekraftig fremtid.

- 1196 ● stille krav om at underleverandører må oppgis eller inngå som del av anbudene, at hvem som
1197 representerer selskapet blir oppgitt, og at anbudene dokumenterer lønns- og arbeidsvilkår,
1198 fagopplæring og lærlinger.
- 1199 ● innføre et prikkbelastningssystem for lettere å kunne identifisere useriøse aktører og bruke
1200 dette til å avvise useriøse leverandører fra fremtidige anbudsrunder.
- 1201 ● oppheve kontrakter med private aktører dersom det avdekkes gjentatte eller alvorlige brudd
1202 på arbeidsmiljøloven, miljøkrav og lærlingeklausul.
- 1203 ● sette av ressurser i kommunen til å følge opp oppdragstakere i alle ledd i kontraktskjeden, og
1204 begrense kjeden til maksimalt to ledd.
- 1205 ● jobbe for å hindre bruk av kommersielle bemanningstjenester.
- 1206 ● at Bergen kommune sammen med arbeidstakernes organisasjoner nedsetter en
1207 arbeidsgruppe som skal fremme tiltak for å forebygge og avdekke sosial dumping som skjer i
1208 kommunal regi.
- 1209 ● aktivt utfordre grensene som EØS-avtalen setter i kampen mot sosial dumping.
- 1210 **Kommunen som arbeidsgiver**
- 1211 Bergen kommune er byens største arbeidsgiver – det forplikter. Den beste velferden skapes av trygge
1212 og kompetente ansatte som er sikret reell yringsfrihet og medbestemmelse på arbeidsplassen. Dette
1213 ønsker SV å bidra til i nært samarbeid med de tillitsvalgte og på grunnlag av et tillitsfullt
1214 partssamarbeid.
- 1215 For at Bergen kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver som sikrer gode velferdstjenester, må
1216 arbeidsgiverpolitikken ivareta den enkelte arbeidstaker gjennom å tilby hele, faste stillinger og gode
1217 muligheter for kompetanseutvikling. Bedre grunnbemanning er også avgjørende for å sikre kvalitet på
1218 tjenester og arbeidsvilkårene for ansatte. Som kvinnekommune har kommunen et særlig ansvar
1219 for å fremme likestilling i arbeidsgiverpolitikken. Dette må til om vi skal klare å rekruttere og beholde
1220 kompetente ansatte som kan ivareta fremtidens velferd for innbyggerne.
- 1221 SV vil at vikarer som utfører arbeid i kommunal regi skal være fast ansatt gjennom å utvide og styrke
1222 den kommunale bemanningstjenesten. En slik ordning gir vikarer en forutsigbarhet i arbeidsforholdet,
1223 og flere får rett til større stilling ut fra den arbeidstiden de har hatt. For den enkelte vil det gi økt
1224 trygghet å ha forutsigbarhet i arbeid og inntekt. En kommunal bemanningstjeneste sikrer
1225 tjenestekvalitet og kontinuitet gjennom stabil tilgang på kompetanse, bidrar til flere ansatte i større
1226 stillingsbrøk og reduserer dermed deltid.
- 1227 SV vil:
- 1228 ● redusere bruken av midlertidige stillinger og vikarer til et minimum gjennom økt
1229 grunnbemanning.
- 1230 ● sikre rett til faste heltidsstillinger.
- 1231 ● utvide den kommunale bemanningstjenesten med flere ansatte i hele, faste stillinger,
1232 inkludere flere tjenesteområder, og gradvis utvikle bruken av private bemanningstjenester. Så
1233 lenge Bergen kommune kjøper tjenester av eksterne kommersielle bemanningsbyråer, må
1234 disse omfattes av eller forplikte seg til å følge landsomfattende tariffavtale.

- 1235 ● gå imot angrep på kommunalt ansattes lønns-, arbeids-, og pensjonsvilkår ved å si nei til
1236 konkurranseutsetting og privatisering, og arbeide for å ta tilbake tidligere privatiserte tjenester
1237 til kommunal egenregi.
- 1238 ● samarbeide med kommunens tillitsvalgte om å legge en konkret plan for å oppnå likelønn, og
1239 sette av egen likelønnsnett i lokale lønnsforhandlinger til målet er nådd.
- 1240 ● sammen med tillitsvalgte legge en plan for gradvis innføring av seks timers arbeidsdag med full
1241 lønnskompensasjon i kommunen.
- 1242 ● bekjempe seksuell trakassering og diskriminering av kvinner, personer med minoritets-
1243 bakgrunn, LHBTIQ+-personer og personer med funksjonsnedsettelse som er ansatt i Bergen
1244 kommune.
- 1245 ● utvide den allerede vedtatte tillitsreformen til å gjelde tjenester til utviklingshemmede,
1246 sykehjem, skoler, barnehager, barnevern og andre naturlige tjenesteområder.
- 1247 ● samarbeide med fagbevegelsen om tiltak for å øke kompetansen og bidra til etter- og
1248 videreutdanning av kommunalt ansatte.
- 1249 ● forsvare pensjonsrettighetene for alle kommunalt ansatte og legge bedre til rette for at
1250 seniorer i kommunen kan være i arbeid til pensjonsalder.
- 1251 ● opprette flere lærlingeplasser i Bergen kommune og ta imot lærlinger innenfor alle
1252 fagområder i offentlig sektor.
- 1253 ● bekjempe fryktkultur, sikre ansattes yringsfrihet og styrke varslers stilling.
- 1254 ● styrke likestillingen ved ansettelser ved å praktisere kjønnskvolter og alltid innkalle
1255 kvalifiserte søkere med minoritetsbakgrunn til intervju.
- 1256 ● legge til rette for medarbeiderdrevet innovasjon, og at Bergen kommune skal bruke
1257 partssamarbeidet og medbestemmelse aktivt når kommunale tjenester digitaliseres, omstilles
1258 og utvikles.
- 1259 ● sikre og styrke Hovedavtalen og partssamarbeidet, blant annet ved at synspunktene fra de
1260 tillitsvalgte i kommunens saksbehandling presenteres i alle saker.
- 1261 ● aktivt oppfordre ansatte i Bergen kommune til å bruke nynorsk både i saksbehandling,
1262 publikasjoner og på nettsider.
- 1263 ● teste ut ordninger med sykkelgodtgjørelse og sponset månedskort på kollektivtransport som
1264 del av en miljøvennlig arbeidsgiverpolitikk.
- 1265 ● samarbeide med tillitsvalgte om å finne gode ordninger for økt fleksibilitet på arbeidstakers
1266 premisser, herunder bruk av hjemmekontor.

1267 **Arbeidsforberedende trening og varig tilrettelagt arbeid**

1268 Kommunen har betydelig eierskap i ulike arbeidsmarkedsbedrifter. Bergen må bruke dette eierskapet
1269 aktivt for å utvikle bedriftene ut fra målet om å skape flere plasser for personer som trenger varig

- 1270 tilrettelagt arbeid (VTA) eller arbeidsforberedende trening (AFT). Bergen kommune må ta sin del av
1271 ansvaret for at de som har fullført læretiden sin, får en arbeidsplass.
1272
- 1273 Arbeidsmarkedsbedriftene må omfattes av en landsomfattende tariffavtale. Samtidig må vi sikre at
1274 ingen bedrifter i det ordinære arbeidslivet utnytter et positivt tiltak for å få billig arbeidskraft på
1275 bekostning av faste ansatte.
1276
- 1277 SV vil:
- 1278 ● at kommunen utarbeider en egen plan for hvordan arbeidsmarkedsbedrifter kan utvikles og
1279 brukes i større grad, og hvordan antallet plasser kan økes.

 - 1280 ● at Bergen kommune gjeninnfører et prosjekt med kommunalt betalte plasser i
1281 arbeidsmarkedsbedrifter for ungdom med psykisk utviklingshemming.

 - 1282 ● at Bergen kommune skal styrke og videreutvikle arbeidsmarkedstiltak for kvinner med
1283 minoritetsbakgrunn.

 - 1284 ● gi flere tilbud om arbeidsforberedende trening og opprette flere tilrettelagte arbeidsplasser
1285 for mennesker i rehabilitering eller med behov for særskilt tilrettelegging på arbeidsplassen.

 - 1286 ● at Bergen kommune i større grad gir voksne som trenger det oppfølging og opplæring
1287 gjennom arbeid i kommunen, og derigjennom bidrar til å kvalifisere til arbeid.

 - 1288 ● bidra til økt deltakelse i arbeidslivet for utsatte grupper ved aktivt å bruke muligheten til å
1289 reservere konkurranser for arbeidsmarkedsbedrifter ved innkjøp av varer eller tjenester.
- 1290

1291 Demokrati

1292 I Bergen er nærmest all lokal politisk makt samlet hos noen få heldagspolitikere. Viktige saker for
1293 innbyggerne i Bergen blir ofte ikke diskutert før etter at saken er avgjort. Det er også et demokratisk
1294 problem at ansatte som jobber for fellesskapet mangler innflytelse på egen arbeidssituasjon og i liten
1295 grad deltar i den offentlige samtalen om mangler og styrker i tilbudet til innbyggerne. Innbyggere som
1296 er avhengig av at kommunen yter gode tjenester, har også for få muligheter til å påvirke. Samtidig har
1297 konkurranseutsetting og privatisering av kommunale tjenester ført til at fellesskapet mister innsyn og
1298 kontroll, og kapitalkrefter får i for stor grad styre byutviklingen på bekostning av fellesskapets
1299 interesser.

1300

1301 Sosialisme handler om å fordele makt og utvide demokratiet. For å endre maktforhold må samfunnet
1302 forandres nedenfra. Flere må få mulighet til å påvirke hvordan ressursene lokalt skal fordeles. SV
1303 ønsker et åpent demokrati der innbyggere og grasrotorganisasjoner blir hørt og har innflytelse. Makten
1304 skal være hos de mange, ikke blant de få. Slik kan vi styrke folkemakten i Bergen og sikre innbyggerne
1305 større makt over eget liv.

1306 Fra byrådsmakt til folkemakt

1307 Måten Bergen kommune styres på i dag er udemokratisk. Mange viktige beslutninger fattes av noen
1308 få personer i byrådet uten offentlig debatt. Dagens styringsform fører til maktkonsentrasjon på noen
1309 få hender, manglende åpenhet og debatt, og samtidig mange politikerverv på heltid for de partiene
1310 som til enhver tid styrer byen. Dette øker avstanden mellom politikere og innbyggere. Folkevalgte i
1311 bystyret får ikke nødvendig innsyn i den kommunale virksomheten, og blir hindret i å fylle rollen som
1312 ombudspersoner og voktere av innbyggernes og fellesskapets interesser.

1313 En demokratisk snuoperasjon er nødvendig. SV vil jobbe for bedre fordeling av politisk makt og gi
1314 innbyggerne større innflytelse på de politiske beslutningene.

1315

1316 SV vil:

1317 ● **Dissens 3:** *Et mindretall i programkomiteen (Barstad, Sandstad og Åsgård) vil sette inn*
1318 *følgende punkt: «avvikle byparlamentarismen som styringsform i Bergen fordi den innebærer*
1319 *en udemokratisk maktkonsentrasjon og svekker folks innsyn i politiske beslutningsprosesser.»*

1320

1321 ● sikre åpenhet i all saksbehandling og reelle muligheter til offentlig debatt, uavhengig av
1322 styringsformen i kommunen.

1323 ● jevne ut maktbalansen mellom byråd og bystyre ved å styrke ressursene til bystyret og
1324 begrense byrådets fullmakter til å fatte beslutninger uten å involvere bystyret.

1325 ● redusere politikerlønninger, godtgjørelser for øvrige verv i Bergen kommune, og selskaper der
1326 kommunen er største aksjonær.

1327 ● bruke lokale folkeavstemninger i viktige politiske spørsmål for å øke innbyggernes innflytelse
1328 over politikken.

1329 ● innføre stemmerett for 16-åringer i lokalvalg slik at flere av innbyggerne får demokratisk
1330 innflytelse.

1331 ● styrke ordningen med innbyggerinitiativ, blant annet ved å gi forslagsstillerne talerett i
1332 bystyret når saken diskuteres og rett til bistand fra kommunens ansatte til å videreutvikle
1333 forslaget frem til vedtak.

1334 ● tegnspråk- og skrivetolke bystyremøtene.

1335 **Et reelt lokaldemokrati**

1336 I Bergen er det stor avstand mellom innbyggerne og de folkevalgte i bystyret. Noen deler av byen er
1337 dårlig representert blant bystyrets medlemmer, mens andre har mange til å tale sin sak. Dette skaper
1338 urimelige maktforskjeller i Bergen.

1339
1340 SV ønsker et reelt lokaldemokrati på bydelsnivå. Mange beslutninger som i dag fattes av bystyret, bør
1341 heller fattes av bydelsstyrer som er direkte valgt av folk som bor i bydelen. Dette vil sikre en bedre
1342 maktbalanse mellom ulike deler av byen, og samtidig gjøre veien kortere til de folkevalgte.
1343 Bydelsstyrene må ha meningsfulle oppgaver og kunne vedta egne budsjetter. Innenfor budsjett-
1344 rammene må bydelsstyrene ha fullmakt til å beslutte prioriteringer i bydelens velferdstilbud, og de må
1345 kunne avgjøre arealplanlegging og klagesaker avgrenset til bydelen. Saker som gjelder hele byen eller
1346 flere bydeler bør avgjøres av bystyret etter at bydelsstyrene har kommet med sine uttalelser. Slik kan
1347 vi utvikle et reelt lokaldemokrati i Bergen.

1348

1349 SV vil:

1350 ● etablere bydelsstyrer med egne budsjett og mulighet til å avgjøre lokale prioriteringer i
1351 byggesaker, velferds- og arealpolitikk.

1352 ● innføre direkte valg av bydelsstyrer, slik at innbyggerne i bydelen selv kan velge sine
1353 representanter.

1354 ● gi alle innbyggere over 16 år stemmerett i valg til bydelsstyrene.

1355 ● innføre åpen time i bydelsstyrenes møter, slik at innbyggerne i bydelen lett kan fremme sine
1356 saker og synspunkt.

1357 ● etablere innbygger-service i alle bydeler.

1358 ● opprette en kommunal nettside som er innbyggervennlig, blant annet en Solidaritetsportal
1359 som viser en samlet oversikt over tjenester og rettigheter på en tilgjengelig måte.

1360 **Fra tilskuerdemokrati til deltakerdemokrati**

1361 Alle innbyggerne i Bergen har høy kompetanse på egne liv, og mange har gode ideer til hva som kan
1362 gjøres for å forbedre hverdagen i sitt eget nærmiljø. Denne ressursen blir altfor dårlig utnyttet i dag.
1363 SV vil mobilisere innbyggernes ressurser gjennom å gi alle mulighet til aktiv deltakelse i utviklingen av
1364 sine nærmiljø. Derfor ønsker SV i første omgang å innføre deltakende budsjettering i ungdoms-
1365 skolekretsene i Bergen.

1366 SV vil at en andel av investeringsbudsjettet i Bergen kommune skal settes av til nærmiljøtiltak, og at
1367 innbyggerne i ungdomsskolekretsen fremmer forslag om hva pengene bør gå til. Innbyggere med ideer
1368 skal få faglig bistand fra kommunen til å videreutvikle ideene og beregne kostnader for gjennomføring.
1369 Forslagene fra innbyggerne blir deretter presentert offentlig, og innbyggerne kan stemme over hvilke
1370 forslag som bør gjennomføres. Prosjektene blir deretter prioritert etter stemmeresultat, og

1371 gjennomføres i rekkefølge til budsjetttrammen er brukt opp. Gjennom slik deltakende budsjettering får
1372 innbyggerne direkte innflytelse og makt over utviklingen av eget nærmiljø.

1373 SV vil:

1374 ● avsette en andel av kommunens investeringsbudsjett til nærmiljøtiltak der prioriteringene
1375 avgjøres direkte av innbyggerne.

1376 ● samle inn forslag til nærmiljøtiltak fra innbyggerne gjennom å opprette lokale idébanker for
1377 alle ungdomsskolekretser.

1378 ● sette av faglige ressurser som kan bistå i videreutvikling og kostnadsberegning av
1379 innbyggerforslag.

1380 ● gi alle innbyggere over 16 år som er bosatt i ungdomsskolekretsen stemmerett når prioritering
1381 av nærmiljøtiltak skal avgjøres.

1382 ● innføre Decidim-plattformen, hvor en kan spore opp beslutningsprosesser og påvirke dem som
1383 medborger.

1384 **Tillitsreform**

1385 Demokrati på arbeidsplassen er en viktig del av den norske arbeidslivsmodellen. I Bergen kommune
1386 har den demokratiske innflytelsen for de ansatte blitt svekket av utstrakt bruk av styringsformer
1387 inspirert av privat næringsliv som hindrer ansatte i å utøve sitt beste faglige skjønn. For mye av tiden
1388 brukes på rapportering istedenfor til å yte og utvikle gode tjenester. Dette svekker
1389 medbestemmelsesretten for ansatte samtidig som kvaliteten på tjenestene blir dårligere. Gode
1390 tjenester sikres av trygge ansatte som gis faglig frihet og tillit.

1391 Innbyggere som er avhengige av kommunale tjenester må også få sterkere innflytelse. Foreldre med
1392 barn i barnehage, pårørende til sykehjemspasienter og personer som er avhengig av hjemmetjenester
1393 eller bistand fra personlige assistenter bør få større muligheter til å ha direkte innflytelse over
1394 tjenestene de er avhengig av. Det handler om å gi mennesker råderett over egne liv.

1395 SV vil videreutvikle tillits- og faglighetsreformen for styringen av Bergen kommune. Ansatte må få tid,
1396 tillit og mulighet til å utøve faglig skjønn i arbeidet. Unødvendig kontroll, testing og måling må fjernes.
1397 Samtidig må mottakere av kommunale tjenester få større innflytelse på innholdet i kommunale
1398 tjenester i samspill med ansatte som yter tjenestene. Gjennom samarbeid med fagforeninger og
1399 brukerorganisasjoner vil SV sikre mer makt og frihet til de som jobber for og de som er avhengige av
1400 fellesskapet.

1401 SV vil:

1402 ● samarbeide med fagforeninger, tillitsvalgte og brukerorganisasjoner for å videreutvikle tillits-
1403 og faglighetsreformen i styringen av Bergen kommune på en måte som gir både ansatte i og
1404 mottakere av kommunale tjenester mer makt i egen hverdag.

1405 ● styrke finansieringen av arbeidet med tillits- og faglighetsreform

1406 ● styrke partssamarbeidet i kommunen og alltid åpent presentere synspunktene fra de
1407 tillitsvalgte i kommunens saksbehandling.

- 1408 ● opprette samarbeidsorganer mellom tillitsvalgte, ledelse og brukergrupper lokalt på alle
1409 tjenestesteder.
- 1410 ● avskaffe stoppeklokketyranniet i all kommunal virksomhet, og gjennomgå all rapportering i
1411 samarbeid med de tillitsvalgte med sikte på å fjerne tidstyver som tar oppmerksomheten bort
1412 fra arbeidet med å yte og utvikle gode tjenester.
- 1413 ● satse på medarbeiderdrevet innovasjon og samskaping som virkemidler for å utvikle og
1414 forbedre kommunale tjenester.

1415 **Fra pengemakt til folkemakt**

1416 Offentlig eierskap sikrer at det finnes demokratisk kontroll over viktige samfunnsressurser og -
1417 funksjoner. Det er i fellesskapets interesse at sentrale tjenester innenfor utdanning, helse, omsorg,
1418 renhold, bydrift og renovasjon drives på en trygg og faglig forsvarlig måte. Naturressurser og
1419 samfunnsmessig infrastruktur bør være underlagt demokratisk styring. Privatisering og
1420 konkurranseutsetting gjør at folkevalgte og innbyggere mister kontroll og oversikt, samtidig som
1421 avgjørende samfunnsområder overlates i private hender. Privat drift gjør at fellesskapet mister innsyn
1422 i hvordan virksomheten drives. Dette er udemokratisk.

1423 SV vil ikke la pengemakten styre over det som bør være våre felles ressurser og våre mest sentrale
1424 samfunnsoppgaver. SV går derfor imot konkurranseutsetting, privatisering og salg av offentlige
1425 eierandeler i naturressurser og infrastruktur. Tjenester som allerede er konkurranseutsatt, outsourcet
1426 eller privatisert må tas tilbake og drives i offentlig egenregi.

1427 SV vil:

- 1428 ● gå imot konkurranseutsetting og privatisering av kommunale oppgaver og tjenester.
- 1429 ● si nei til salg av offentlige eierandeler i naturressurser og infrastruktur.
- 1430 ● ta tilbake tidligere konkurranseutsatte og privatiserte tjenester til offentlig drift.
- 1431 ● innføre en modell for eiendomsskatt som gir bedre økonomisk handlingsrom samtidig som den
1432 er sosial og omfordelende, gjennom å øke promillesatsen for næringsseidomme, og øke
1433 skattesatsen for boligeidomme samtidig som man øker bunnfradraget.

1434 **Demokratisk byutvikling**

1435 Måten byutviklingen i dag gjennomføres på utgjør et stort demokratisk problem. I Bergen er det i stor
1436 grad private utbyggere som er i førersetet i arealpolitikken. Det er private utbyggere som tar initiativ
1437 til hvordan ulike områder i byen skal se ut, og deres hensyn til maksimal profitt får ofte sette til side
1438 hensyn til estetikk og bokvalitet i både nye og etablerte nærmiljø. Samfunnsmessige hensyn som
1439 tilstrekkelig barnehage- og skolekapasitet, grøntområder, nærmiljøanlegg for barn og unge og tilbud
1440 til eldre blir ikke ivaretatt slik det bør. Samtidig er beslutningene som fattes på dette området i praksis
1441 irreversible og har store konsekvenser for innbyggerne i uoverskuelig fremtid.

1442 SV mener at kommunen må ta hovedansvaret for god areal- og samfunnsplanlegging, og ikke overlate
1443 utviklingen til private aktørers egeninteresser. Derfor vil SV styrke innbyggernes mulighet til å påvirke
1444 byutviklingen og premiere utbyggere som vil bygge i tråd med demokratisk vedtatte planer. En by som
1445 er god for barn og unge, er god for alle innbyggere. Samtidig er det de unge som må leve lengst med
1446 konsekvensene av beslutningene som blir tatt. Derfor er det spesielt viktig for SV at barn og unges
1447 rettigheter og interesser blir godt ivaretatt i byutviklingen.

1448 SV vil:

1449 ● prioritere innbyggernes interesser høyere enn utbyggernes interesser i byutviklings- og
1450 byggesaker.

1451 ● involvere innbyggerne aktivt i utviklingen av eget nærmiljø, blant annet gjennom deltakende
1452 budsjettering og folkemøter om arealplaner.

1453 ● innføre sms- eller e-post-varsling til innbyggerne om saker som angår deres nærmiljø og
1454 hvordan de kan påvirke.

1455 ● prioritere barn og unges rettigheter i all byutvikling.

1456 ● gjennomføre vedtaket om å gi forkjørsrett i kommunal saksbehandling til prosjekt som er i
1457 samsvar med vedtatte overordnede planer.

1458

1459

1460

1461 **Del 3 Klima, natur og miljø**

1462

1463 Verden står i en klimakrise og en naturkrise. Begge må løses samtidig. Vi må i fellesskap ta ansvar for
1464 å overlate byen til fremtidige generasjoner i bedre stand enn den er i dag. SV vil alltid prioritere natur
1465 og folks helse foran retten til å forurense, og gjøre det lettere for innbyggerne å leve miljøvennlige liv.
1466 Vi vil bekjempe klimaendringer, farlige utslipp til luft, jord og sjø og redusere forbruket av
1467 naturressurser. SV vil føre en rettferdig og solidarisk klima- og miljøpolitikk som virker.

1468 **Klima**

1469 **Klimakutt nå**

1470 Verden trenger rask reduksjon av klimautslipp og må sette kurs mot null utslipp av klimagasser. Som
1471 Norges nest største by må Bergen ta ansvar for å redusere egne klimautslipp på en måte som også
1472 sikrer sosial rettferdighet.

1473 For SV går kampen mot klimaendringer hånd i hånd med kampen mot økende forskjeller. En
1474 klimapolitikk som bidrar til sosial utjevning er ikke bare rett, men også nødvendig for å sikre legitimitet
1475 og oppslutning om innsatsen mot menneskeskapt klimaendringer. SV vil derfor prioritere klimatiltak
1476 som både er effektive for å oppnå reduserte utslipp, samtidig som de bidrar til omfordeling fra de som
1477 har mest til de som har minst.

1478 Kompakte byer som tar vare på sine grønne arealer, har mye lavere utslipp og lavere klimaavtrykk enn
1479 byer preget av byspredning og bilisme. Samtidig bidrar innbyggere med høy inntekt vesentlig mer til
1480 klimagassutslipp enn andre fordi de har generelt høyere forbruk og reiser mer med fly og privatbil.
1481 Avgifter på forurensende aktiviteter som brukes til å finansiere miljøvennlige alternativ, er derfor bra
1482 for miljøet samtidig som det bidrar til mer rettferdig fordeling.

1483 Alle samfunnssektorer må bidra til klimakutt dersom vi skal nå 1,5-gradersmålet. Det er likevel noen
1484 sektorer som slipper ut mer enn andre, og derfor må innsatsen først og fremst rettes mot disse. I
1485 Bergen er det veitrafikken som slipper ut mest klimagasser, etterfulgt av sjøfart. Det største
1486 enkeltutslippet er det BIRs forbrenningsanlegg i Rådalen som står for.

1487 SV vil:

- 1488 ● redusere klimautslippene slik at Bergen blir fossilfri innen 2030 og nullutslipp-by innen 2040.
- 1489 ● innføre et forpliktende klimabudsjett for kommunen, og stille krav om at alle planer som
1490 fremmes for bystyret skal gjøre rede for klimafotavtrykk og samlet klimakonsekvens.
- 1491 ● stoppe byspredning og nedbygging av grønne arealer for å redusere transportbehov,
1492 energibruk og klimautslipp, og prioritere fotgjengere, syklistene og kollektivtransport i all
1493 arealplanlegging.
- 1494 ● redusere biltrafikken i Bergen med 40 % innen 2030.
- 1495 ● etablere nullutslippssoner i Bergen og gradvis utvide disse frem mot 2030.
- 1496 ● stille strenge klimakrav og innfase krav om nullutslipp i kommunale anbud og innkjøp innen
1497 2030.

1498 ● holde kommunens finansielle investeringer, fondsplasseringer og forsikringer ute av kull-, olje-
1499 og gassvirksomhet, og velge plasseringer med god klimaprofil.

1500 ● arbeide for å redusere avfallsmengden og få på plass karbonfangst og -lagring ved BIRs
1501 forbrenningsanlegg i Rådalen.

1502 **Klimatilpasning**

1503 Vi må gjøre det vi kan for å begrense menneskeskapte klimaendringer. Samtidig må vi erkjenne at
1504 klimaendringene er her allerede og forsøke å begrense skadevirkningene mest mulig. Klimatilpasning
1505 er derfor nødvendig, og en viktig del av kommunens beredskap. Bergenserne kan vente seg et varmere,
1506 våtere og villere vær i fremtiden. Dette vil øke faren for ekstrem nedbør, ras og flom. Dessuten vil
1507 havnivået og nivået for stormflo stige. SV vil arbeide for at Bergen tar klimaendringene på alvor og gjør
1508 de tilpasningene som er nødvendige.

1509
1510 SV vil:

1511 ● redusere flomfaren ved store nedbørsmengder ved å beskytte våtmark og myr mot
1512 nedbygging, restaurere våtmark og myrområder, gjenåpne naturlige vannveier, etablere nye
1513 og bevare eksisterende vegetasjonsområder og grønne lunger. Vi vil blant annet gjenåpne
1514 Daleelven i Åsane og tilbakeføre parkeringsplassen bak Oasen kjøpesenter til våtmark.

1515 ● sikre blågrønne løsninger i byutviklingen for å integrere vannhåndtering og grønne områder i
1516 bystrukturen.

1517 ● legge gatedekke som bidrar til infiltrasjon av overvann, som brostein og porøs asfalt, og unngå
1518 nye og avvikle etablerte store asfalterte parkeringsplasser.

1519 ● øke tempoet i utskifting av gamle rør for å sikre at kapasiteten i avløpssystemet er tilstrekkelig
1520 til å håndtere økte vannmengder i fremtiden.

1521 ● at det skal skilles mellom overflatevann og avløpsvann i så stor grad som mulig ved utskiftinger
1522 eller oppgradering av vann- og avløpssystemet.

1523 ● kartlegge ras- og flomfare i hele kommunen, og iverksette sikringstiltak der etablert
1524 bebyggelse er i faresonen.

1525 ● si nei til boligbygging i områder som er utsatt for ras, flom eller havnivåstigning.

1526 ● gjennomføre tiltak for å beskytte Bryggen og annen verneverdig og fredet bebyggelse mot
1527 havnivåstigning og stormflo.

1528
1529

1530 **Naturmangfold og dyrevelferd**

1531 Verden står samtidig i en alvorlig natur- og klimakrise som er gjensidig forsterkende. Når natur bygges
1532 ned øker klimagassutslipp, samtidig som naturens evne til å ta opp og lagre karbon blir redusert. I
1533 tillegg svekkes vår evne til å håndtere de pågående menneskeskapte klimaendringene. Klimakrisen og
1534 naturkrisen henger derfor tett sammen, og må løses i sammenheng.

1535 Bergen er verdens vakreste by, og har tilgang til både fjord og fjell. Naturen gir byens innbyggere viktige
1536 rekreasjonsmuligheter og naturopplevelser. Stadig oppleves det press fra utbyggere som vil bygge
1537 både boliger og næring i disse attraktive områdene og på dyrket mark. Privatisering av strandsonen og
1538 bygging innenfor byfjellsgrensen fører til at innbyggerne gradvis mister denne unike tilgangen til natur,
1539 samtidig som leveområder for planter og ville dyr reduseres.

1540 I verden i dag utryddes planter og dyr i et urovekkende tempo. Dette truer hele balansen i vårt
1541 økosystem, som vi er en del av og avhengig av. SV vil ta ansvar for å bevare det biologiske mangfoldet
1542 av lokale planter og dyr. Vi vil ta vare på artenes leveområder, både gjennom vern, fornuftig bruk og
1543 restaurering av ødelagt natur. Samtidig må vi bekjempe svartelistede og fremmede arter som bringer
1544 ubalanse i økosystemet.

1545 SV vil at alle dyr skal få ivaretatt sine naturlige behov og leve gode liv. Dette krever både at vi tar vare
1546 på leveområder for ville dyr, og at husdyr og kjæledyr har god tilgang til veterinær og områder der de
1547 kan utfolde seg.

1548 SV vil:

1549 ● ta i bruk natur- og arealregnskap som virkemiddel for å belyse effekten av arealpolitikken på
1550 naturmangfold og klima. Målet er arealnøytralitet som sikrer bevaring av karbonbindende
1551 arealer.

1552 ● avvise bygging innenfor byfjellsgrensen, sikre etablerte friområder mot nedbygging,
1553 restaurere ødelagt natur og etablere nye grønne områder for rekreasjon, dyreliv og biologisk
1554 mangfold.

1555 ● hindre nedbygging av dyrket og dyrkbar mark slik at matjorden sikres for fremtidige
1556 generasjoner.

1557 ● håndheve strandsonevernet strengt, og stoppe alle forsøk på å hindre allmennheten tilgang til
1558 sjø.

1559 ● at Bergen av hensyn til allmenn ferdsel, natur og miljø, og press på utbygging fortsatt skal være
1560 omfattet av sone 1 i strandsonevernet.

1561 ● styrke kompetanse og kapasitet på naturvern i kommunen, og gjennomføre kartlegging av
1562 naturtyper og biologisk mangfold i Bergen.

1563 ● drive en bærekraftig vassdragsforvaltning som fører til god økologisk tilstand i byens vann og
1564 vassdrag.

1565 ● beskytte truede og rødlistede arter i vårt område, som liten ramsløkkflue, villaks i Storelva i
1566 Arna, elvemusling i Haukåsvassdraget og atlantisk ål i Liavatnet i Lyngbødalen.

- 1567 ● utvide ordningen med byfjellsgeiter for å sikre byfjellene mot skogspredning og gjengroing.
- 1568 ● sikre ordningen med veterinærvakt og bedre de økonomiske rammevilkårene for lokale
1569 dyrevelferdsorganisasjoner.
- 1570 ● etablere hundeparker i alle bydeler, der hunder kan løpe fritt uten å være til sjenanse for
1571 andre.
1572

1573 Byutvikling

1574 Bergen har en stolt historie og er en vakker by som de fleste av oss er glad for å kunne bo i. Likevel er
1575 Bergen også en by med levekårsutfordringer, store og økende klimagassutslipp, nedbygging av
1576 naturområder og problemer med kommersialisering og privatisering av offentlige møteplasser. SV
1577 arbeider for å gjøre Bergen til en kortreist nullutslippsby preget av gode nabolag og oppvekstmiljø, der
1578 folkehelse, inkludering og sosial utjevning prioriteres i all byutvikling, og der folk trives med å bo, jobbe
1579 og leve.

1580 Kortreist byliv med null utslipp

1581 Det viktigste for at Bergen skal bli klimanøytral, er å redusere utslipp fra veitrafikk. SV arbeider for at
1582 livet i Bergen skal bli kortreist slik at de fleste kan gå eller sykle til jobb, skole og andre daglige gjøremål,
1583 mens resten har et godt kollektivtilbud som er et reelt alternativ til privatbil. En kortreist by er en
1584 triveligere by, der folk slipper å stå i bilkø og puste i giftig luft, og der hverdagen blir enklere, tryggere
1585 og mindre travel enn i dag. Samtidig er de korte, miljøvennlige hverdagsreisene nøkkelen til å gjøre
1586 Bergen til nullutslippsby og en foregangsby i kampen mot menneskeskapte klimaendringer.

1587 For å gjøre Bergen kortreist, må all planlegging ha som forutsetning at bruken av privatbil må reduseres
1588 kraftig. Det krever at vi stanser byspredning og bilbaserte utbygginger av nye bolig- og
1589 næringsområder. Arbeidsplasser må i større grad lokaliseres i sentrale deler av Bergen, nær viktige
1590 kollektivknutepunkt, langs bybanen og i kombinasjon med og i nærhet til boligområder. I områder med
1591 mange arbeidsplasser, som i deler av Fana og Ytrebygda, bør vi bygge flere boliger, mens i områder
1592 med mange boliger, som i Åsane, bør vi få flere arbeidsplasser. Samtidig må viktige tilbud, som
1593 barnehage, skole, dagligvarebutikk, sykehjem og fritidstilbud finnes i alle nærmiljø, og det må finnes
1594 god og trygg atkomst for gående og syklende. Slik vil SV gjøre bergenserne mindre avhengig av bil i
1595 hverdagen.

1596 SV vil:

- 1597 ● gå imot alle planer om bilbaserte utbygginger.
- 1598 ● innføre en ny grønn fortetningspolitikk med tydelige krav til bokvalitet, uteoppholdsareal,
1599 rikelig tilgang til grønne lunger, varierte boligstørrelser, begrensninger i byggehøyde og
1600 ivaretagelse av hensynet til nabobebyggelse.
- 1601 ● i større grad blande boliger og arbeidsplasser i byutviklingen.
- 1602 ● stille krav om gang- og sykkelavstand til service- og velferdstilbud i all boligbygging.
- 1603 ● utnytte bedre allerede bebygget areal, og skjerme ubebygde områder mot utbygging.
- 1604 ● bygge gode, sammenhengende gang- og sykkelforbindelser i alle bydeler og styrke
1605 vedlikeholdet av snarveier og barnetråkk skjermet for biltrafikk.
- 1606 ● gjøre kollektivtransporten køfri ved å bygge bybane til alle bydeler og reservere ett kjørefelt i
1607 hver retning for kollektivtransport på alle firefeltsveier.

1608

1609 **De gode nabolagene**

1610 SV vil utvikle de gode nabolagene i byen. Gode nabolag er mangfoldige, har rom for mennesker i ulike
1611 familie- og samlivsformer og har tilbud for folk i alle livsfaser. Det krever en god blanding av boliger for
1612 unge, eldre, enslige og barnefamilier. De gode nabolagene er stabile over tid fordi de som bor der ikke
1613 trenger å flytte fra nabolaget for å skaffe seg egnet bolig når livssituasjonen og boligbehovet endrer
1614 seg. Et godt nabolag er skjermet for støy og forurensing og har rikelig tilgang til gode, felles utearealer
1615 for alle aldersgrupper og funksjonsnivå. I det gode nabolaget treffer barna venner for livet på
1616 lekeplassen og i barnehagen i nærmiljøet, og venner går og sykler trygt sammen til skole og
1617 fritidsaktiviteter. Her finnes møteplasser for barn, ungdom og voksne i alle aldre. Fra det gode
1618 nabolaget er det kort vei til natur- og kulturopplevelser, og et godt utbygd kollektivtilbud. De gode
1619 nabolagene er skapt for at alle mennesker skal ha mulighet til å leve gode liv. For å skape de gode
1620 nabolagene kan ikke lenger bilismen og grådige utbyggere få legge premissene i byutviklingen. Vi må
1621 tvert imot sikre større makt til dem som bor i nærmiljøet og lever sine liv i nabolaget.

1622

1623 SV vil:

- 1624 ● stille krav til gode nabolagskvaliteter og varierte boligstørrelser i all boligbygging.
- 1625 ● si nei til nedbygging av grønne areal, særlig i tettbygde områder.
- 1626 ● tilrettelegge for urbant jordbruk i nabolag, blant annet ved å etablere flere parselhager,
1627 felleshager og byhager.
- 1628 ● skjerme nabolag fra biltrafikk ved å etablere flere miljøgater, gatetun, parkeringsfrie og bilfrie
1629 områder.
- 1630 ● som hovedregel ikke tillate bygging av høyhus i boligområder fordi de kaster lange skygger og
1631 forringer kvaliteten på uteområdene.
- 1632 ● skjerme barn og unges oppvekstmiljø for reklame.
- 1633 ● utarbeide en gatebruksplan med sikte på å omgjøre asfaltert areal til andre formål i samarbeid
1634 med nærmiljø og velforeninger.
- 1635 ● la nabolagene spille en aktiv rolle i utviklingen av eget nærmiljø.
- 1636 ● støtte nabolagstiltak som Bærekraftig liv.

1637 **Gode byrom**

1638 SV vil legge vekt på å ta vare på og utvikle gode felles byrom både i sentrum og i bydelene. Felles,
1639 inkluderende møteplasser er tilrettelagt for ulike aktiviteter som samtidig er skjermet fra kommersielle
1640 interesser og biltrafikk. Dette er sentralt for både trivsel, livskvalitet, folkehelse og et levende
1641 demokrati. De gode byrommene skal kunne brukes av alle uavhengig av lommebok og funksjonsnivå.
1642 Innbyggerne skal kunne møtes der for å ytre seg og diskutere, oppholde seg, søke fellesskap og nyte
1643 estetiske kvaliteter i omgivelsene. For å utvikle de gode byrommene er det avgjørende at nabolaget
1644 sjøl deltar aktivt i utformingen av dem.

1645

1646 SV vil:

- 1647 ● utarbeide en egen byromsstrategi for å sikre vedlikehold, utvikling og etablering av byrom med
1648 gode kvaliteter i hele Bergen, med aktiv involvering av innbyggerne.

- 1649 ● tilrettelegge Festplassen for ulike aktiviteter for barn og voksne.
- 1650 ● gjøre Torget og Bryggen til bilfrie soner på vei mot et bilfritt sentrum.
- 1651 ● utrede muligheten for å legge et lokk over motorveien i Åsane for å binde sammen C-feltet og
1652 Åsane senter. Lokket vil kunne bli et nytt byrom for Åsane, skjerme bydelen for
1653 trafikkbelastning og knytte bydelen tettere sammen.
- 1654 ● bruke felles byrom mer aktivt til utstillinger og andre kulturopplevelser.
- 1655 ● gjennomføre vedtaket om å kartlegge ubebygde sentrumstomter med sikte på å tilrettelegge
1656 disse for andre formål og aktiviteter, som eksempelvis klatrevegg, biehold, lekeplass,
1657 nabolagspark, utendørs trening, ballspill, grafittivegg, parsellhage, luftegård for hunder eller
1658 annet som nabolaget ønsker.
- 1659 ● holde byromsmøbler og toaletter fri for reklame og revidere skiltvedtektene for å skjerme
1660 kulturhistoriske miljø, viktige offentlige rom og barn og unges oppvekstmiljø mot både
1661 fastmontert og mobil reklame.
- 1662 ● arbeide for å bevare og styrke Solheimsgaten som Årstads tradisjonelle handelssentrum, og
1663 gjøre den til en miljøgate.
- 1664 **Levende sentrum**
- 1665 SV jobber for et levende sentrum som er godt å bo i, arbeide i og besøke. I dag lider Bergen sentrum
1666 av for få fastboende, for mye biltrafikk og av at store internasjonale kjeder overtar og fortrenger det
1667 lokale næringslivet i stadig større grad. SV arbeider for at Bergen sentrum styrkes og bevares som et
1668 levende sentrum gjennom en politikk som ivaretar lokalt kulturliv, næringsliv og spesialbutikker.
- 1669 SV vil:
- 1670 ● hindre at boliger i og nær sentrum kjøpes opp for å drive hotell-lignende virksomhet, bekjempe
1671 omfattende hyblifisering av sentrum og øke andelen fastboende for å sikre stabile bomiljø.
- 1672 ● at kommunen tilrettelegger for flere miljøvennlige kommunale og ikke-kommersielle boliger i
1673 sentrum.
- 1674 ● tilrettelegge ubebygde sentrumstomter for formål som fremmer aktivitet i sentrum.
- 1675 ● styrke det lokale næringslivet på bekostning av multinasjonale aktører i sentrum.
- 1676 ● si nei til nyetableringer og utvidelser av kjøpesentre utenfor sentrum for å styrke
1677 sentrumshandelens konkurransekraft.
- 1678 ● sikre gode løsninger for næringsdrivende når Bybanen til Åsane bygges slik at
1679 sentrumshandelen ikke rammes i byggeperioden.
- 1680 ● innføre flere bilfrie soner på veien mot bilfritt sentrum slik at sentrumsområder blir mer
1681 attraktive.
- 1682 ● sørge for at Fisketorget beholdes som et åpent torg som er tilgjengelig for alle.

1683 **Kulturminner**

1684 En god by tar vare på både sine innbyggere og sin historie. Å ta vare på kulturminner er å ta vare på
1685 byens identitet. Bergen har en rik bygningshistorie, med bygninger fra middelalderen, unike trehus fra
1686 1600- og 1700-tallet og mange flotte bygårder, småhus og villaer. Disse bygningene er byens ansikt og
1687 en viktig del av vårt felles miljø. Flere av byggene fra 1600-, 1700-tallet og små trehus er truet av
1688 generelt forfall og de er sårbare for brann. Brosteinsgatene og skifertakene er også en del av byens
1689 kulturarv og må sikres for fremtidens generasjoner. De mange frivillige som bidrar til å bevare byens
1690 kulturarv, må sikres støtte til sin aktivitet.

1691 SV vil:

- 1692 ● styrke byantikvaren.
- 1693 ● gjennomføre kulturminnekartlegging av alle deler av kommunen.
- 1694 ● styrke vedlikeholdet av verneverdige og fredede bygg i kommunalt eie.
- 1695 ● ta vare på de kulturhistoriske verdiene middelalderkirkene representerer.
- 1696 ● skjerpe tilsynet med bygningsvern og brannsikring av verneverdig og fredet bebyggelse.
- 1697 ● begrense andelen av utleieboliger i brannsmitteområdene i Bergen.
- 1698 ● sikre brannvesenet åpne og gode utrykningsveier, blant annet ved å forby gateparkering i
1699 brannsmitteområdene der det meste av den eldre trehusbebyggelsen ligger.
- 1700 ● stille krav om samarbeid med byantikvar og brannvesen for å innvilge søknader om fritak for
1701 eiendomsskatt for fredede og verneverdige bygninger og eiendommer.
- 1702 ● at brostein skal være det foretrukne veidekket i alle byområder i Bergen, og at det lages en
1703 plan for å tilbakeføre til brosteinsdekke der dette i dag ligger under asfalt. For sykkeltraseer
1704 skal en velge veidekke som gjør det attraktivt og trygt å sykle, men som også understøtter
1705 byens kulturarv.
- 1706 ● sikre byens skifertak og styrke støtteordninger for huseiere som tar vare på dem.
- 1707 ● sikre gjenoppbygging av Ekserserhuset som kommunalt kulturhus i Baneveien og iverksette
1708 tiltak for å hindre spekulasjon i forfall av verneverdige bygg.
- 1709 ● sikre og styrke museumstrikken på Møhlenpris og veterantoget på gamle Vossebanen.
- 1710 ● jobbe for å bevare kulturminnet Sælen gård i Fyllingsdalen.

1711 **Transformasjon av Dokken og Laksevåg**

1712 De største byutviklingsprosjektene i Bergen fremover, er transformasjonen av containerhavnen på
1713 Dokken, Laksevåg verft og Laksevågneset. SV ønsker å se disse prosjektene i sammenheng med
1714 hverandre og med den allerede eksisterende bebyggelsen i nærheten for å sikre en best mulig helhetlig
1715 utvikling. Alle byområdene må planlegges slik at de både blir sosialt rettferdige og fungerer som
1716 sirkulære bydeler med null klimagassutslipp.

1717 For å sikre at de nye byområdene blir inkluderende og mangfoldige, ønsker SV å gjøre dem til
1718 prøveprosjekt for en tredje ikke-kommersiell boligsektor inspirert av modeller fra blant andre
1719 København og Zürich. For SV er det i tillegg viktig å sikre at byområdene blir planlagt etter sirkulære
1720 prinsipper. De transformerte områdene må ta hensyn til og tilføre noe positivt til sine allerede bebygde
1721 nærområder, og sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge og nabolagskvaliteter for folk i alle aldre
1722 og med ulike funksjonsnivå.

1723 SV vil:

1724 ● utvikle områdene med en blanding av bolig og næring og krav til publikumsrettet virksomhet i
1725 første etasje.

1726 ● planlegge for at de nye bo- og næringsområdene skal fungere sirkulært gjennom fokus på
1727 redusert ressursbruk, gjenbruk og reparasjon og aktiv involvering av beboere i nabolaget.
1728 Kompetansen hos Bio Region Institute på Laksevåg bør brukes aktivt i dette arbeidet.

1729 ● stille krav om at minst 25 % av boligarealet settes av til ikke-kommersielle boliger, og sette av
1730 areal til studentboliger på Dokken.

1731 ● bevare havnelageret på Dokken og verneverdig bebyggelse og anlegg på Laksevåg verft.

1732 ● gå imot omfattende utfyllinger i sjø på begge sider av Puddefjorden for å bevare mest mulig
1733 av dagens strandlinje.

1734 ● at områdene blir bilfrie og uten andre P-plasser enn til HC-parkering og ikke-kommersiell
1735 bildeling.

1736 ● etablere ny gang- og sykkelbro mellom Dokken og Laksevåg.

1737 ● sikre at det reguleres bybanestopp både på Dokken- og Laksevågsiden.

1738 ● at det etableres ny barnehage, ungdomsskole, fritidsklubb og bydelshus på Dokken.

1739 ● hindre at Torborg Nedreaasgate blir en barriere mellom de allerede bebygde og nybygde
1740 områdene av Dokken, blant annet gjennom lav kjørehastighet og etablering av gang- og
1741 sykkelvei.

1742 ● sikre allmennhetens tilgang til sjø og grøntareal. Avstanden mellom sjø og bebyggelse bør være
1743 større enn i de etablerte byområdene rundt Puddefjorden.

1744 ● utrede muligheten for sjøbad og badstu på Laksevåg Verft, og utbedre badeviken i Kirkebukten
1745 og på Lyreneset.

1746 ● sørge for tjenlig areal og tilkomst for Akvariet, Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet
1747 på Dokken.

1748 ● sette av areal til idrettsanlegg.

1749

1750 **Transport**

1751 SVs mål for samferdselspolitikken i Bergen er at den skal bidra til å bekjempe klimaendringer,
1752 luftforurensing, forurensing av mikroplast til naturen, støy og trafikkulykker. Det viktigste vi kan gjøre
1753 for å oppnå dette, er å redusere transportbehovet og gi folk gode, pålitelige, trygge og utslippsfrie
1754 alternativ. Kollektivtransporten, gående og syklende skal være hovedprioritet i all
1755 transportplanlegging. Bergen trenger en grønn transportrevolusjon, og det haster.

1756 **Bane til alle bydeler**

1757 I Bergen har privatbilismen styrt transportpolitikken og byutviklingen i mange tiår. Dette kan ikke få
1758 fortsette. Bybanen må bli ryggraden i transportsystemet i Bergen. Et skinnegående, utslippsfritt,
1759 forutsigbart og køfritt transportalternativ til alle bydeler vil gi mange flere mulighet til å gå fra bruk av
1760 privatbil til miljøvennlig transport.

1761 For å bli en nullutslippsby må en mye høyere andel av bergenserne reise kollektivt og mange færre
1762 kjøre bil. Da må også kollektivtilbudet ha vesentlig større kapasitet enn i dag. Ingen kjente
1763 bussløsninger kan gi den kapasitetsøkningen som er nødvendig i kollektivsystemet. Videre
1764 bybaneutbygging er derfor avgjørende for å nå klimamålene. Bybane til Åsane må derfor realiseres så
1765 snart som mulig, og Bergen må planlegge videre bybaneutbygging til Dokken, Laksevåg, Loddefjord,
1766 Vadmyra og Storavatnet. SV vil bruke bybanen til å gi et byutviklingsløft langs hele traseen og samtidig
1767 overføre veikapasitet fra bilen til kollektivpassasjerer, syklist og fotgjengere. Det krever at bybanen
1768 først og fremst legges på gategrunn, og at profittsøkende utbyggere ikke får legge alle premisser for
1769 byutviklingen langs traseene.

1770 Mens bybanen bygges, vil eksisterende nabolag, bebyggelse og grøntområder utsettes for negativ
1771 påvirkning i form av støy og støv i anleggsperioden. SV vil legge vekt på å redusere miljøpåvirkningene
1772 mest mulig i anleggsfasen og søke løsninger som rammer folk, klima og miljø minst mulig.

1773 SV vil:

1774 ● få imot forsøk på omkamper om bybanen som bidrar til å forsinke en helt nødvendig
1775 transportomlegging i Bergen, og vektlegge kontinuerlig fremdrift i bybanebyggingen når nye
1776 strekninger skal prioriteres.

1777 ● finne og raskt realisere en løsning for bybanen i sentrum som sikrer at bybanen til Fyllingsdalen
1778 kan få økt rutefrekvens.

1779 ● stille krav om bilfri sone på Bryggen og gjennomføring av nødvendige tiltak for å redusere
1780 biltrafikken på strekningen Øvregaten-Nye Sandviksveien-Sandviksveien i forbindelse med
1781 realisering av bybanetraseen langs Bryggen.

1782 ● få på plass en sammenhengende sykkelvei gjennom sentrum og Sandviken som del av
1783 bybaneutbyggingen til Åsane.

1784 ● at bybanestrekninger til Dokken, Laksevåg, Loddefjord, Vadmyra og Storavatnet, blir planlagt,
1785 og at det utarbeides og vedtas kommunedelplaner for alle bybanestrekninger.

1786 ● redusere sårbarheten i bybanesystemet ved å etablere flere vendemuligheter på traseene.

1787 ● stille krav om minst mulig negativ påvirkning for folk, næringsliv, klima og miljø i anleggsfasen
1788 mens bybanen bygges.

- 1789 ● tilrettelegge for menneske- og naturvennlig byutvikling langs bybanetraseene.
- 1790 ● jobbe for at staten tar en større del av kostnaden med bybaneutbyggingen, minst 80 %.
- 1791
- 1792 **Sykkelsatsing**
- 1793 Sykling er den mest miljøvennlige transportformen ved siden av gange, i tillegg til at den gir stor
- 1794 helsegevinst. En høy andel av bergenserne bor i sykkelavstand fra jobben. Likevel er Bergen en
- 1795 sykkelvinne med svært lav sykkelandel. Et gjennomgående og sammenhengende sykkelveinett som
- 1796 skiller gående og syklende, kombinert med trygg sykkelparkering under tak med lademulighet er
- 1797 nødvendig for å øke sykkelandelen. Samtidig må det tilrettelegges bedre for sykling internt i bydelene,
- 1798 særlig lokale sykkelveier til skoler, idrettsanlegg og arbeidsplasser. Flere høyfarts sykkelveier vil gjøre
- 1799 det mer attraktivt å sykle også lengre distanser.
- 1800
- 1801 SV vil:
- 1802 ● gjøre alvor av de mange løftene om fullverdig, sammenhengende sykkelvei gjennom Bergen
- 1803 sentrum, blant annet ved å omdisponere veikapasitet fra biltrafikken, f.eks. i Christies gate,
- 1804 Kong Oscars gate og på Torget.
- 1805 ● bygge ut det lokale sykkelveinettet i bydelene slik at det blir trygt å sykle til skole, arbeid og
- 1806 fritidsaktiviteter.
- 1807 ● øke planleggingskapasiteten på sykkel og vurdere å etablere et sykkelkontor med
- 1808 planleggingskapasitet som skal involveres i all trafikkplanlegging.
- 1809 ● alltid inkludere sykkelvei i all bybane- og veiplanlegging.
- 1810 ● opprettholde og utvide ordningen med bysykler, uten reklame, inkludere el-sykler i ordningen
- 1811 og arbeide for at bysyklene blir en del av kollektivtilbudet inkludert i Skyss sine billetter.
- 1812 ● bygge ut anlegg for trygg sykkelparkering med mulighet for lading av el-sykkel i sentrum og
- 1813 ved kollektivknutepunkt.
- 1814 ● prioritere innfartsparkering for sykkel fremfor innfartsparkering for bil.
- 1815 ● stille krav om trygg sykkelparkering under tak og med lademulighet til utbyggere av boliger og
- 1816 næringsområder.
- 1817 ● tilrettelegge for frakt med lastesykkel i sentrum.
- 1818 **Mikromobilitet og el-løperhjul**
- 1819 Transport over små avstander bør helst skje ved å gå og sykle, men kan også foregå ved hjelp av ulike
- 1820 små motoriserte kjøretøy. For mange innbyggere har el-løperhjul blitt et velkomment innslag i
- 1821 transportsystemet i Bergen, men de har også vært til plage. Transport ved hjelp av el-løperhjul har ført
- 1822 til mange personskader, og henslengte løperhjul skaper problemer for gående, syklende og
- 1823 bevegelsehemmede. Det er derfor behov for streng regulering av denne transportformen slik at den
- 1824 kan bli til glede og nytte heller enn til irritasjon, plage og skade.
- 1825
- 1826 SV vil:

- 1827 ● prioritere gående, syklende og bevegelseshemmede foran brukere av el-løperhjul i
1828 arealpolitikken i Bergen når hensyn til de ulike gruppene kommer i konflikt med hverandre.
- 1829 ● sette en grense på maksimalt to utleiery av el-løperhjul i Bergen, maksimalt 600 el-løperhjul i
1830 sentrumssonen og maksimalt 900 i den ytre sentrumssonen.
- 1831 ● utelukke aktører som ikke forplikter seg til å følge landsomfattende tariffavtale fra å delta i
1832 konkurransene om å leie ut el-løperhjul eller andre kjøretøy for mikromobilitet.
- 1833 ● stille strenge miljø- og arbeidsmiljøkrav i anbudskonkurransene om å leie ut el-løperhjul, som
1834 krav til løperhjulenes levetid og anstendige arbeids- og miljøforhold i batteriproduksjonen.
- 1835 ● stille strenge krav til utleiery av el-løperhjul når det gjelder å samle inn hensatte løperhjul
1836 innen rimelig tid.
- 1837 ● omregulere veiareal- og p-areal for bil til p-plasser for el-løperhjul.
- 1838 ● forby parkering av el-løperhjul i brannsmiteområder på annet enn spesielt definerte plasser
1839 og forby oppbevaring og lagring av el-løperhjul og batterier i boligområder.
- 1840 ● beholde nattestenging av el-løperhjul for å hindre alvorlige personskader ved bruk.
- 1841 ● innføre et prikkbelastningssystem for utleiery av el-løperhjul etter modell fra
1842 skjenkereglementet, slik at tillatelse til å drive utleiery av el-løperhjul kan trekkes tilbake ved
1843 mangelfull etterlevelse av kontraktsvilkår eller relevante lovbestemmelser.

1844 **Mindre bilbruk**

1845 Bilkjøring er den viktigste kilden til klimagassutslipp og luftforurensing i Bergen. Samtidig fører
1846 bilkjøring til dekkslitasje som blir til forurensing av mikroplast i naturen. Bilbruken må derfor reduseres
1847 kraftig. Bergen må prioritere kollektivtransport, gående og syklende foran ytterligere veiutbygging. SV
1848 er imot enhver veiutbygging som fører til økt veikapasitet for biltrafikken i eller inn mot Bergen og
1849 ønsker et bilfritt sentrum. Store motorveiprojekt fører til nedbygging av natur og matjord, samtidig
1850 som kollektivtransporten taper.

1851
1852 Et godt utbygd kollektivsystem er dessverre ikke tilstrekkelig. Restriksjoner på biltrafikken er
1853 nødvendig for å bli kvitt unødvendig bilkjøring. SV er derfor tilhenger av at bilistene må betale for å
1854 bruke veien de kjører på, samtidig som vi øker kollektivtransportens konkurransekraft sammenlignet
1855 med bilkjøring. Det innebærer også at vi gradvis må avvikle noen av privilegiene som el-biler har i dag,
1856 som kjørerett i kollektiv/sambruksfelt og sterkt redusert pris for passering i bomringen.

1857
1858 SV vil:

- 1859 ● si nei til bilbaserte utbygginger av boliger og arbeidsplasser for å hindre at flere blir avhengig
1860 av bil i hverdagen.
- 1861 ● inndra veikapasitet fra bil ved å omgjøre ett kjørefelt i hver retning på alle firefeltsveier til
1862 kollektivfelt
- 1863 ● arbeide for at ingen veier i Bergen kommune har høyere fartsgrense enn 80 km/t slik at
1864 kollektivfelt ikke kan avvises med henvisning til trafiksikkerheten.

- 1865 ● innføre miljøfartsgrense på alle innfartsårer inn mot Bergen sentrum for å redusere klimautslipp, luft- og støyforurensing og øke kollektivtransportens konkurransekraft.
- 1866
- 1867 ● inndra veikapasitet fra bil i sentrum for å gjøre plass til sammenhengende sykkelvei og fotgjengere på veien til målet om bilfritt sentrum.
- 1868
- 1869 ● flytte E39 ut av Sandviken ved å bruke dagens E39 til bybane og tofelts lokalvei og etablere ny E39 som en tofelts ringveg øst mellom Arna og Nesttun med tofelts tunnel forbi Grimesvingene.
- 1870
- 1871
- 1872 ● sikre at kollektivprisene alltid er lavere enn prisen for å passere bomringen med bil, og at prisen for bil både er miljø- og rushtidsdifferensiert og høy nok til å ha en avvisende effekt på biltrafikken.
- 1873
- 1874
- 1875 ● utrede alternativer for veiprising til erstatning for dagens bomring, slik at ordningen blir mer rettferdig
- 1876
- 1877 ● utvikle all gateparkering i sentrum som ikke er avsatt til boligsone-, løperhjul- eller HC-parkering.
- 1878
- 1879 ● omgjøre Klostergarasjen til boligsoneanlegg, rive Bygarasjen for å omdisponere arealet til andre formål og utvikle minst 2000 parkeringsplasser i sentrum.
- 1880
- 1881 ● øke parkeringsprisene i kommunale parkeringsanlegg.
- 1882 ● redusere parkeringsnormen for biler i boligprosjekter og næringsbygg og tilrettelegge for økt bildeling.
- 1883
- 1884 ● si nei til nyetableringer og utvidelser av kjøpesentre i Bergen, og innføre parkeringsavgift på de som allerede er etablert dersom det blir lovhjemmel for det.
- 1885
- 1886
- 1887 **Økt trafiksikkerhet**
- 1888 Hvert år blir altfor mange drept eller skadet i trafikken. Trafiksikkerheten i Bergen er mange steder langt fra god nok. Når veien er utrygg for gående og syklende, øker bilkjøringen og gjør veien enda mer trafikkfarlig. Disse onde sirklene vil SV bekjempe. Vi prioriterer tryggheten til de myke trafikantene.
- 1889
- 1890
- 1891
- 1892 SV vil:
- 1893 ● at alle barn skal kunne gå eller sykle trygt til skolen, blant annet ved å innføre hjertesoner med bilfrie områder og lav fartsgrense, maks 30 km/t, rundt alle barne- og ungdomsskoler.
- 1894
- 1895 ● gi fotgjengere signalprioriteringer på skoleveier.
- 1896 ● forby gateparkering langs alle skoleveier der det ikke finnes fortau eller gang/sykkelvei.
- 1897 ● øke investeringene i trafiksikkerhetstiltak og utbygging av gang- og sykkelveier, blant annet ved å bruke en høyere andel av bompenginntektene til dette formålet.
- 1898

- 1899 ● etablere flere miljøgater med lav fartsgrense og eget sykkelfelt som prioriterer de myke
- 1900 trafikantene, blant annet på strekningen Øvregaten-Nye Sandviksvei-Sandviksveien.

- 1901 ● at det etableres flere gågater, snarveier og bilfrie områder i sentrum og bydelene.

- 1902 ● stille krav om gode og trafikksikre løsninger i alle utbyggingsplaner.

- 1903 ● sikre universell utforming av alle fortau og fotgjengerfelt slik at alle innbyggere kan ferdes trygt
- 1904 uavhengig av funksjonsnivå.

- 1905 ● kjempe for at de rasfarlige områdene på E16 og toglinjen mellom Bergen og Voss blir prioritert
- 1906 først når ny vei og bane på strekningen skal bygges.
- 1907

- 1908 **Buss og tog**
- 1909 Et godt buss- og togtilbud er, sammen med bybanen, nødvendig for å oppnå redusert biltrafikk. Selv
- 1910 om kollektiv- og togtransporten er et fylkeskommunalt og statlig ansvar, er det mye Bergen kommune
- 1911 kan gjøre for å bidra til et bedre buss- og togtilbud for passasjerene. Arealpolitikken kan også bidra til
- 1912 at mer gods transporteres på jernbanen istedenfor på vei.
- 1913
- 1914 SV vil:
- 1915 ● styrke Bergen kommunes innflytelse på utvikling av rutetilbud, pris og billettsystem for
- 1916 kollektivtransporten.
- 1917 **Dissens 4:** *Et mindretall i programkomiteen (Grüner, Opsahl og Svendsen) vil erstatte punktet*
- 1918 *over med: «at Bergen kommune overtar ansvaret for kollektivtransporten i kommunen.»*
- 1919
- 1920 ● arbeide for at det skal bli gratis å reise med kollektive transportmidler innenfor kommunen
- 1921 sine grenser.
- 1922 **Dissens 5:** *et mindretall i programkomiteen (Grüner, Ulstein og Åsgård) vil stryke punktet over.*

- 1923 ● regulere kollektivfelt på alle innfartsårene til Bergen for å hindre at busser står i bilkø.

- 1924 ● at Bergen kommune sammen med Vestland lager et eget program for utvidelse av
- 1925 trolleybussnettet. En aktuell trase kan være Gravdal-Loddefjord.

- 1926 ● avvikle el-bilenes rett til å kjøre i kollektivfelt.

- 1927 ● reservere Løvstakktunnelen for kollektivtransporten.

- 1928 ● sikre lyskryssprioritering for bussene slik at de kommer raskere frem.

- 1929 ● stille krav om bruk av utslippsfrie busser i Bergen, f.eks. gjennom bruk av nullutslippssoner.

- 1930 ● arbeide for at prisene for å kjøre kollektivt alltid skal være lavere enn bompengesatsen for
- 1931 privatbiler.

- 1932 ● arbeide for at bompenginntektene brukes til å finansiere drift av kollektivtransporten, og ikke
- 1933 bare til investeringer.

- 1934 ● kjempe for rask realisering av ny, rassikker og raskere togtrasé mellom Bergen og Voss og at
1935 løftene om å bygge Ringeriksbanen blir holdt.
- 1936 ● stoppe bygging av ny rullebane på Flesland, og heller satse på jernbanen.
1937
- 1938 **Dra til sjøs**
- 1939 Bergen er en havneby, og sjøen bør i større grad brukes til transport av både gods og passasjerer. Om
1940 vi flytter mer transport over til sjøveien, kan gategrunn frigjøres til myke trafikanter og
1941 framkommeligheten bedres, samtidig som vi tar vare på Bergens stolte historiske tradisjon som
1942 sjøfartsby. SV vil tilrettelegge for at en høyere andel av transporten flyttes til sjøen samtidig som vi vil
1943 stille strenge utslippskrav.
1944
- 1945 SV vil:
- 1946 ● etablere flere anlegg for landstrøm i Bergen havn, og stille krav om at gods- og passasjerbåter,
1947 inkludert cruiseskip, bruker dette og bidrar til finansieringen.
- 1948 ● sikre Beffen både som del av vår kulturhistorie og som del av kollektivtransporten i Bergen.
- 1949 ● kreve utredning av sjøgående alternativ når det fremmes forslag om flere firefeltsveier i og inn
1950 mot Bergen.
- 1951 ● samarbeide med fylkeskommunen om å inkludere elektriske båter i kollektivsystemet med
1952 direkteruter mellom sentrum og viktige knutepunkt i bydelene og omegnskommunene.
- 1953 ● tilrettelegge for elektriske fritidsbåter i småbåthavnene i Bergen.
1954

1955 **Miljøforurensing**

1956 **Frisk luft**

1957 SV arbeider for en selvsagt rett for alle bergensere til å puste i frisk luft. Luftforurensing viser seg å
1958 være farligere enn tidligere antatt, og verdens helseorganisasjon (WHO) anbefaler derfor å senke
1959 grenseverdiene for dårlig luftkvalitet. Dette vil SV følge opp.

1960 Biltrafikk er den viktigste årsaken til utslipp av både NO₂ og svevestøv i Bergen. Å bekjempe lokal
1961 luftforurensing krever en langt mer miljøvennlig byutvikling som gir redusert transportbehov.

1962 I tillegg til biltrafikk er også vedfyring på kalde dager en vesentlig kilde til svevestøv. Ikke-
1963 rentbrennende ildsteder er forbudt i Bergen, men slike ovner finnes fremdeles mange steder. Vi må
1964 derfor fortsette og intensivere arbeidet med å skifte ut gamle ovner slik at vedfyring ikke bidrar til
1965 helsefarlig luft på dager med inversjon.

1966 Havnen i Bergen bidrar også til luftforurensing. Dagens miljødifferensierte havneavgift bør forsterkes,
1967 slik at forurensende skip ilegges en ekstra avgift og på sikt ikke får legge til kai.

1968 SV vil:

- 1969 ● alltid prioritere innbyggernes helse og retten til frisk luft foran retten til å forurense.
- 1970 ● heve ambisjonsnivået for luftkvalitet ved å følge WHO's anbefalte grenseverdier for
1971 luftforurensning, og bruke disse som utgangspunkt for å iverksette lokale tiltak, istedenfor de
1972 nasjonale grenseverdiene.
- 1973 ● føre en arealpolitikk som sørger for at flest mulig kan gå, sykle eller bruke kollektivtransport til
1974 alle daglige gjøremål.
- 1975 ● innføre miljøfartsgrense på alle innfartsårer til Bergen for å redusere luftforurensing fra
1976 biltrafikk.
- 1977 ● etablere null- og lavutslippssoner i sentrum og utsatte områder i bydelene.
- 1978 ● forhøye takstene i bomringen på dager der det er meldt om fare for høy luftforurensing, og
1979 om nødvendig innføre andre restriksjoner på bilkjøring og parkering for å beskytte
1980 befolkningens helse.
- 1981 ● stille krav om at cruiseferger og andre fartøy som brukes av turistnæringen, skal være
1982 utslippsfrie eller kunne koble seg til landstrøm for å få legge til kai i Bergen.
- 1983 ● satse på veiunderlag som produserer minst mulig svevestøv, f.eks. brostein.
- 1984 ● få på plass målere av luftkvalitet flere steder i kommunen der det er fare for dårlig luftkvalitet.
1985

1986 **Til kamp mot plastforurensing**

1987 Plastforurensning er et av våre største og samtidig sterkt økende globale miljøproblemer. Det er et
1988 naturproblem, et klimaproblem og et folkehelseproblem. Når plast som ikke er nedbrytbar havner i
1989 jordsmonn, luft, vassdrag og hav, skaper dette store problemer for sjøpattedyr, fugler, fisker og andre
1990 organismer. Plasten havner inn i næringskjeden og til slutt på våre middagsbord. I tillegg sprer plast

- 1991 miljøgifter, kjemikalier og skadelige bakterier og virus. For å bekjempe problemet må vi både rydde opp i den forsøplingen som allerede er i naturen, redusere plastbruken og bekjempe unødvendig plastbruk og ytterligere forsøpling.
- 1992
- 1993
- 1994
- 1995 Halvparten av all mikroplast som havner i havet kommer fra bildekk. Det er derfor nødvendig å
- 1996 redusere biltrafikk for å bekjempe plastforurensning. Andre viktige forurensningskilder er maling,
- 1997 granulater fra kunstgressbaner og tekstiler laget av plast. Det trengs derfor en satsing på bred front for
- 1998 å bekjempe problemet.
- 1999
- 2000 SV vil:
- 2001
- redusere biltrafikken for å bekjempe mikroplastforurensning som følge av dekkslitasje.
- 2002
- gjennomgå plastbruken i all kommunal virksomhet med sikte på å fase ut all unødvendig
- 2003
- plastbruk.
- 2004
- øke takten i utfasing av gummigranulat på kunstgressbaner og lekeplasser, og gå imot
- 2005
- etablering av nye kunstgressbaner som ikke baserer seg på nedbrytbare alternativer.
- 2006
- legge en plan for og sette av penger til jevnlig rydding av plastavfall fra kystområder og
- 2007
- vassdrag i Bergen og at BIR sørger for gratis henting av avfall etter strandryddeprosjekter.
- 2008
- sikre et helhetlig oppsamlingssystem for marin plastforsøpling i hele havneområdet i Bergen.
- 2009
- si nei til bruk av plastarmering i forbindelse med vegbygging i Bergen og stille krav om
- 2010
- gjenvinning av plastmaterialer fra bygge- og anleggsplasser i Bergen.
- 2011
- samarbeide med næringslivet for å redusere plastbruk, hindre unødig bruk av plast og øke
- 2012
- graden av gjenbruk og resirkulering av plast, med særlig fokus på fiskeri, havbruk, jordbruk,
- 2013
- bygg og anlegg, varehandel og restaurantnæringen.
- 2014
- forbedre ordningen for kildesortering av plast slik at en større andel gjenbrukes og
- 2015
- resirkuleres.
- 2016
- gjennomføre en egen satsing for å redusere plastbruk i landbruket, og innføre gode ordninger
- 2017
- for innsamling og resirkulering av plastavfall i landbruksnæringen.
- 2018

2019 Energi

2020 All produksjon av energi innebærer naturinngrep. Det beste vi kan gjøre for å redusere
2021 miljøbelastningen ved energiproduksjon, er å redusere energibruken så mye som mulig og bruke
2022 energien på de riktige tingene. Samtidig vil SV at samfunnet skal ta kontroll med strømmen og se på
2023 strøm som en kritisk infrastruktur, og sikre varige, rimelige og forutsigbare priser for folk og næringsliv.

2024 Nøkkelen til store kutt i klimagassutslippene er å redusere energiforbruket og erstatte fossil energi
2025 med fornybar energi i alle deler av samfunnet. SV vil fase ut bruk av fossil energi i Bergen og satse på
2026 energieffektivisering og energisparing. Bygninger står for 40 % av energiforbruket i Norge, og
2027 sparepotensialet her er stort.

2028 For å stimulere grønn omstilling må Bergen også ta i bruk sine fornybare energiresurser, som
2029 jordvarme og solenergi. Dette er avgjørende for å klare overgangen til nullutslipp. I tillegg må vi
2030 tilrettelegge for produksjon av grønn hydrogen basert på elektrolyse i tilknytning til eksisterende
2031 vannkraftanlegg. På denne måten kan kraftverkene produsere hydrogen som en måte å lagre energi
2032 på i perioder med fulle vannmagasin. Da kan vi oppnå bedre utnyttelse av den vannkraften vi allerede
2033 har. Vi må også sørge for at kraftnettet i Bergen har god nok kapasitet. Det har det ikke i dag, og dette
2034 utfordrer det grønne skiftet og fører til at ny grønn næring blir satt på vent eller skrinlagt.

2035 SV vil:

2036 ● fase ut bruk av fossile kilder til oppvarming av bygg og produksjon av fjernvarme, og ikke tillate
2037 fossile oppvarmingskilder i nybygg.

2038 ● stille krav om energieffektivisering og fornybar energiproduksjon ved kommunale nybygg og
2039 renoveringer.

2040 ● etablere en egen satsing på energieffektivisering i eldre kommunale boliger og bygg.

2041 ● at kommunen skal tilby gratis energirådgivning til innbyggerne.

2042 ● supplere ENOVAs støtteordninger til energieffektivisering med kommunale midler slik at flere
2043 private husholdninger i Bergen kan etterisolere, installere varmepumpe, bruke vannbåren
2044 varme og etablere solenergiløsninger.

2045 ● kreve satsing på solenergi, jordvarme og eventuelt andre fornybare energikilder i alle nybygg
2046 og BREEAM-klassifisering i næringsbygg. SV vil innføre krav om nullutslipp til alle nybygg innen
2047 2030.

2048 ● bruke eierskapet i Eviny til å fremme energisparing og satsing på grønn hydrogen, solenergi,
2049 jordvarme og havvind, og gå imot utbygging av vernede vassdrag.

2050 ● bruke eierskapet i Eviny og BKK til å sikre at det er nok kraft tilgjengelig der den trengs, blant
2051 annet ved å frigjøre strøm gjennom energieffektivisering, lokal energiproduksjon og utnyttelse
2052 av overskuddsvarme.

2053 ● bruke eierskapet i BKK og Eviny til å innføre et to-pris-system for strøm, med moderat
2054 strømpris for moderat forbruk og høy pris for høyt og unødvendig forbruk.

2055 ● bygge ut hydrogeninfrastruktur for både maritim transport i Bergen havn og landtransport.

- 2056
- 2057
- gå imot etablering av kraftkrevende næring som ikke bidrar til det grønne skiftet, f.eks. produksjon av kryptovaluta eller elektrifisering av sokkelen med kraft fra land.

2058

2059 **Grønn omstilling og sirkulær økonomi**

2060

2061 SV vil bidra til en grønn og sirkulær økonomi og et næringsliv som er miljømessig bærekraftig, med økt
2062 satsing på grønne næringer. En slik økonomi legger grunnlaget for bærekraftig ressursbruk og må
2063 samtidig sikre rettferdig fordeling av makt og inntekter. Det krever at vi bryter med kapitalismens tvang
2064 til vekst, og at vi reelt reduserer forbruket av naturressurser. Kommunen må bruke sin makt som eier
2065 og innkjøper til å stimulere grønn omstilling, og sine økonomiske muskler til å investere aktivt i grønn
2066 omstilling.

2067 **Redusert forbruk, og mer deling, gjenbruk, gjenvinning og resirkulering**

2068 SV arbeider for å redusere forbruket av naturressurser. Vi bør i større grad dele på ting vi bruker bare
2069 av og til eller i kortere perioder, og det bør i større grad lønne seg å gjenbruke, reparere og gjenvinne.
2070 Lavt forbruk bør premieres, og kommunen må legge til rette for at flere kan leve i tråd med naturens
2071 tålegrenser. SV vil jobbe systematisk for å redusere forbruk og avfall, og øke gjenbruk,
2072 materialgjenvinning, energiutnyttelse og resirkulering, både blant innbyggere og i kommunens egen
2073 virksomhet. SV vil bruke kommunens eierskap i BIR til å redusere mengden av avfall og øke gjenbruk
2074 og kildesortering.

2075

2076 SV vil:

2077 ● bekjempe kjøpepress ved å redusere kommersialiseringen av det offentlige rom gjennom blant
2078 annet å stramme inn skiltvedtektene og forby reklameboards.

2079 ● stimulere til økt bildeling ved å reservere egne p-plasser for delebiler.

2080 ● ha flere låneordninger for blant annet lastesykler, verktøy, barneklær, sports- og fritidsutstyr
2081 og festantrekk.

2082 ● legge om alle kommunale avgifter slik at innbyggerne betaler etter hvor mye de forbruker,
2083 blant annet slik at renovasjons- og vannavgiften fastsettes på bakgrunn av husholdningens
2084 forbruk.

2085 ● redusere strømforbruket i kommunale bygg gjennom en storstilt ENØK-satsing.

2086 ● etablere reparasjonsverksteder ved gjenbruksstasjonene slik at ødelagte gjenstander kan få
2087 forlenget levetid.

2088 ● tilrettelegge for byttedager og byttemarkeder i samarbeid med miljø- og
2089 studentorganisasjoner.

2090 ● etablere brukthaller i alle bydeler der folk kan forsyne seg gratis med ting som andre vil kaste.

2091 ● gjøre vedlikehold og reparasjon, design og redesign til valgfag i flere ungdomsskoler.

2092 ● samarbeide med dagligvare- og restaurantbransjen om å redusere matsvinn, blant annet
2093 gjennom et prøveprosjekt der det samles inn brukbare matvarer som er utgått på dato til bruk
2094 i kommunale kantiner og kjøkken.

2095 ● at arbeidet med å redusere matsvinn blir integrert i kommunens planer og strategier.

- 2096 ● redusere kjøttforbruket i kommunal virksomhet gjennom å innføre kjøttfri mandag og tilbud
2097 om vegansk mat i alle kommunale kantiner og tjenester med matservering.
- 2098 ● stille krav om materialgjenvinning i alle byggeprosjekt.
- 2099 ● tilrettelegge bedre for billøse husstander ved å gjøre Sandviken til pilotområde for å prøve ut
2100 henteordninger for avfall, og at BIR henter kasserte møbler ved semestertart- og -slutt for
2101 studentene.
- 2102 ● få på plass bedre ordninger for kildesortering og kompostering av våtorganisk avfall, som
2103 matavfall. Bossnettet i sentrum må tilrettelegges for slikt avfall.
- 2104 ● bruke eierskapet i BIR til å sette søkelys på problemet med tekstilavfall med sikte på å redusere
2105 forbruket av tekstiler, øke reparasjons- og gjenbruksgraden, finne ordninger for innsamling av
2106 tekstiler og unngå at tekstiler havner i restavfallet. Tekstilprosjektet i regi av klimaetaten må
2107 videreføres og styrkes.
- 2108 **Grønt næringsliv**
- 2109 SV vil legge til rette for utvikling av et allsidig bærekraftig næringsliv som kan sikre velferd og
2110 sysselsetting også etter oljealderen. God næringspolitikk betyr derfor satsing på forskning,
2111 kompetanse og innovasjon.
- 2112 Bergen må være en aktiv pådriver for at næringslivet på alle områder har fokus på miljø og grønne
2113 arbeidsplasser. Næringslivet i regionen må omstilles i en mer miljøvennlig og bærekraftig retning. Vi
2114 må gå fra dagens fossilsamfunn til et lavutslippssamfunn og videre inn i nullutslippssamfunnet.
2115 Kommunen må stille tydelige miljøkrav for å bidra til å skape marked for at det grønne næringslivet
2116 kan blomstre.
- 2117 Byens næringspolitikk må ses i sammenheng med innkjøpspolitikk. Kommunen har betydelig makt som
2118 stor innkjøper av varer og tjenester. Denne markedsmakten må brukes aktivt for å stimulere
2119 næringslivet til grønn omstilling.
- 2120 SV vil bruke eierskapet i Eviny til å sikre god miljøtilstand i vassdragene og at kraftproduksjon ikke går
2121 på bekostning av viktige naturverdier. Bergen kommune må bruke eierskapet i Eviny på en måte som
2122 bidrar til energisparing, og ny fornybar energi som for eksempel solenergi grønn hydrogen og
2123 bergvarme. Bergvarme i kombinasjon med varmepumper kan mer enn halvere energien som vi i dag
2124 bruker på oppvarming og nedkjøling av bygg. Geotermisk energi fra jordens indre er energi uten
2125 arealkonflikter og bør ha gode vilkår i Bergen. Forskningsmiljøet i byen er verdensledende på området,
2126 og tar i bruk kompetanse fra petroleumsbransjen på nye, bærekraftige måter. En satsing på geotermisk
2127 energi kan bidra til innovativ næringsutvikling og grønne arbeidsplasser i Bergen. Derfor mener SV at
2128 det må legges til rette for utvikling på dette området med en helt annen tyngde enn i dag.
- 2129 SV vil:
- 2130 ● gi videre økonomisk støtte til grønne næringsklynger som bGreen.
- 2131 ● styrke støtteordninger til privatpersoner og bedrifter som ønsker å starte med grønn
2132 næringsvirksomhet, særlig i samarbeid med forskningsinstitusjoner.
- 2133 ● opprette en støtteordning som går direkte til å promotere grønne pilotprosjekter og
2134 demonstrasjon av ny teknologi.

- 2135 ● at kommunen skal stille krav til grønne, utslippsfrie og sirkulære løsninger i kravspesifikasjonen
2136 i sine innkjøps- og anbudsordninger for å stimulere utviklingen av et grønt næringsliv i Bergen.
- 2137 ● bruke det kommunale eierskapet i selskaper som BKK, Eviny, BIR, Bergen Parkering AS og
2138 Bergen Havn AS til å stimulere til miljøomstilling.
- 2139 ● påse at Eviny bruker deler av inntektene til realisering av tiltak for et bedre vannmiljø i Eviny's
2140 kraftregulerte vassdrag.
- 2141 ● etablere et samarbeidsprosjekt med forskningsmiljøene om grønn innovasjon i kommunal
2142 sektor delfinansiert med midler gjennom Forskningsrådet.
- 2143 ● få på plass et samarbeid med næringslivet for å redusere plast- og matavfall.
- 2144 ● etablere en strategisk satsing på geotermisk energi i samarbeid med aktuelle forskningsmiljø,
2145 Eviny og byggenæringen i Bergen.
- 2146
2147 **Havnæringene**
- 2148 Den maritime næringen i Bergen har en stolt historie. Bergen har i tillegg en bredde som gjør den lokale
2149 næringen enestående. SV vil være en aktiv pådriver for å synliggjøre og fremme den maritime
2150 næringen i Bergen, og samtidig ta den i en grønnere retning.
- 2151
- 2152 Sjømatnæringen og leverandørindustrien er en stor og viktig del av næringslivet i Bergensregionen. I
2153 dag driver deler av næringen på en svært miljøskadelig måte. SV jobber for at det stilles tydelige og
2154 kunnskapsbaserte miljøkrav til næringen i samarbeid med de verdensledende forskningsmiljøene som
2155 finnes i Bergen på dette området.
- 2156
- 2157 SV vil:
- 2158 ● forsterke satsingen på Havbyen Bergen for å fremme en forskningsbasert og bærekraftig
2159 utvikling av havnæringene i regionen.
- 2160 ● bruke våre verdensledende forskningsmiljø aktivt i utforming av miljøkrav til havnæringene.
- 2161 ● stille krav om utslippsfrie hurtigbåter på strekningen Bergen-Askøy, Bergen-Nordhordland og
2162 andre aktuelle strekninger.
- 2163 ● prioritere klimavennlige transportalternativ til sjøs.
- 2164 ● forsterke ordningen med miljødifferensierte gebyr i havnen.
- 2165 ● stille krav om rent skrog ved anløp Bergen havn for å redusere spredning av fremmede arter.
- 2166 ● sikre et helhetlig oppsamlingssystem for marin plastforsøpling i hele havneområdet i Bergen
2167 gjennom et spleiselag med havnæringene.
- 2168 ● jobbe for å få et nasjonalt visningscenter for grønn havteknologi i Bergen.
- 2169 ● kreve rensing av avrenning og kjemikalier på vedlikeholdsplasser for båter.

- 2170 ● fullføre oppryddingen av miljøgifter i Store Lungegårdsvann og Vågen.
- 2171 ● bidra til realiseringen av nytt bygg for Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet.
- 2172 ● samarbeide med Vestland fylke og omegnskommunene om å bekjempe miljøforurensing og
2173 rømming fra oppdrettsanlegg i Bergensområdet.
- 2174 ● innføre innkjøpsstopp av oppdrettsfisk i kommunen så lenge næringen ikke driver bærekraftig.
- 2175 **Bygg og anlegg**
- 2176 Bygg og anleggsnæringen er en stor kilde til klimagassutslipp og andre negative miljøpåvirkninger i
2177 Bergen. Det er nødvendig å redusere energibruk og erstatte fossil energibruk i bransjen. For å stimulere
2178 til bærekraftig omstilling i næringen vil SV stille strenge miljøkrav, både der kommunen selv er utbygger
2179 eller byggherre og der kommunen er reguleringsmyndighet.
- 2180
- 2181 SV vil:
- 2182 ● at all bygge- og anleggsvirksomhet i Bergen skal være utslippsfri innen 2030.
- 2183 ● stille krav om nullutslipp til alle nybygg innen 2030.
- 2184 ● stille krav om nullutslippsløsninger for anleggsmaskiner, byggestrøm, byggvarme, tørking og
2185 transport til, fra og på byggeplassen for å nå målet om utslippsfrie byggeplasser.
- 2186 ● kreve satsing på solenergi, jordvarme og eventuelt andre fornybare energikilder i alle nybygg
2187 og BREEAM-klassifisering i næringsbygg.
- 2188 ● fase ut bruk av fossile kilder til oppvarming av bygg og produksjon av fjernvarme, og ikke tillate
2189 fossile oppvarmingskilder i nybygg.
- 2190 ● sørge for at det gjennomføres energieffektivisering og utbygging av solenergi på offentlige
2191 bygg.
- 2192 ● etablere en egen satsing på energieffektivisering i kommunale bygg.
- 2193 ● supplere ENOVAs støtteordninger til energieffektivisering med kommunale midler slik at flere
2194 private husholdninger i Bergen kan etterisolere, installere varmepumpe, vannbåren varme og
2195 solenergiløsninger.
- 2196 **Reiseliv**
- 2197 Reiselivsnæringen i Bergen bør i større grad rettes mot natur-, kultur- og matopplevelser. Det må
2198 legges til rette for at turister enkelt kan benytte seg av sykler og el-sykler for å oppleve Bergen. Turisme
2199 er en kilde til inntekt, men også en kilde til forurensning. Turismen i Bergen må gjøres kjent som
2200 turisme med et miljøperspektiv.
- 2201 SV vil:
- 2202 ● utvikle Bergen som bærekraftig reiselivsdestinasjon med null klimagassutslipp både på reisen
2203 til og fra og under oppholdet i byen.
- 2204 ● innføre turistskatt for å finansiere tiltak for å redusere negativ miljø- og klimapåvirkning av
2205 turisme, dersom dette blir lovlig.

- 2206 ● samarbeide med reiselivsnæringen om prosjekt for kortreiste mat-, kultur- og
2207 naturopplevelser for turister.
- 2208 ● gå imot bygging av ny rullebane på Flesland, og satse på bærekraftige transportformer for
2209 turisme som fossilfrie busser, båter og tog.
- 2210 ● gå inn for en gradvis avvikling av cruisevirksomheten i Bergen så lenge næringen ikke er
2211 utslippsfri.
- 2212 *Dissens 6: Et mindretall i programkomiteen (Barstad og Ulstein) ønsker å erstatte punktet over*
2213 *med dette punktet: «Sette grense på maksimalt to cruiseskip og 5000 passasjerer til Bergen*
2214 *per dag, og kreve at de bruker landstrøm så snart dette blir lovlig. Antallet cruiseskip kan*
2215 *eventuelt økes til tre dersom det tredje skipet er utslippsfritt.»*
- 2216 ● at kommunen setter tak på SO_x og NO_x-utslipp fra cruiseskip per dag, og at skip avvises og
2217 bortvises ved fare for overskridelser og dårlig luftkvalitet.
- 2218 ● oppmuntre turister til å oppleve byen til fots, gjennom god skilting til attraksjoner, og tilbud
2219 om guidede fotturer knyttet til kommunale museer.
- 2220 ● at kun utslippsfrie turistbåter, busser eller sykler benyttes når turister skal på sightseeing i
2221 Bergen og omegn.
- 2222 ● innføre parkeringsrestriksjoner for turbusser for å unngå ulemper for nærmiljøet ved viktige
2223 turistattraksjoner som eksempelvis Fløibanen og Akvariet.
2224
- 2225 **Landbruk**
- 2226 SV vil jobbe for et bærekraftig landbruk i Bergen basert på økologiske prinsipper. Vi må produsere mat
2227 på en måte som tar vare på økosystemene og bidrar til å redusere klimagassutslippene. Karbonlagring
2228 i jord og kulturlandskap må spille en sentral rolle i klimatiltak som gjennomføres. Matjord er ikke en
2229 fornybar ressurs, men dessverre går stadig mer matjord tapt i vår kommune. SV vil føre en arealpolitikk
2230 som tar vare på landbruket, og sikrer at ingen dyrket eller dyrkbar jord bygges ned. I en verden som
2231 preges av klimaendringer, krig og andre kriser blir selvforsyning stadig mer aktuelt. Urbant landbruk
2232 kan være med på å øke selvforsyningsgraden, og SV vil stimulere til mer kortreist matproduksjon og
2233 sikre det økologiske kretsløpet. SV ønsker at alle innbyggere skal få mulighet til å lære mer om
2234 matproduksjon, bedre tilgang på lokalprodusert mat og få mulighet til å produsere litt av sin egen mat.
- 2235 SV vil:
- 2236 ● øke andelen økologisk landbruk i Bergen til minst 20 % innen 2030, og stimulere omleggingen
2237 ved å stille krav til økologisk produksjon i kommunale innkjøp.
- 2238 ● at omdisponering av landbruksareal til andre formål som grunnregel ikke skal skje.
- 2239 ● lage en plan for hvordan Bergen kommune kan hindre ytterligere tap av matjord, og gi
2240 sammenhengende jordbruksområder varig vern.
- 2241 ● opprettholde beitebruk med småfe for å hindre gjengroing og ta vare på biologisk mangfold.

- 2242 ● at areal som ikke lenger er i bruk til landbruk, men som har kvaliteter som produksjonsareal,
2243 skal kartlegges og sikres mot omdisponering.

- 2244 ● legge til rette for at landbruksnæringen kan drive lønnsom økologisk gårdsturisme.

- 2245 ● samarbeide med jordbruksnæringen om beitedyr for å hindre gjengroing, og øke kortreist
2246 matproduksjon.

- 2247 ● redusere plastbruk i landbruket, og innføre gode ordninger for innsamling og resirkulering av
2248 plastavfall i næringen.

- 2249 ● legge til rette for mer lokal, småskala matproduksjon gjennom blant annet andelsgårder,
2250 nabolagshager og urbant jordbruk.

- 2251 ● arbeide for at det etableres nasjonalt kornlager i Bergen eller nærområdet.

- 2252
- 2253
- 2254

2255 **Del 4 Frigjøring og kamp mot diskriminering**

2256

2257 **Feminisme**

2258 SV er et feministisk parti. Vi vil ha et likestilt samfunn der kjønn ikke begrenser folks frihet og der alle
2259 mennesker har like muligheter uavhengig av kjønn, seksuell orientering og kjønnsuttrykk.

2260

2261 Status, makt og ressurser er systematisk skjevt fordelt mellom kvinner og menn, og kvinner eier mindre
2262 og tjener mindre enn menn. SV vil ta Bergen i feministisk retning ved å kjempe for reell likestilling og
2263 frigjøring. Vårt mål er et samfunn hvor alle har råderett over egen kropp og kan leve ut sin identitet,
2264 kjærlighet, seksualitet og kjønnsuttrykk basert på likeverd og samtykke uten fare for å bli diskriminert
2265 og trakassert. Likestilling kommer ikke av seg selv, og kampen for en likestilt kommune, er en viktig sak
2266 for Bergen SV.

2267

2268 **Kvinner og arbeid**

2269 Arbeid i tradisjonelle kvinneyrker er like viktig og verdifullt som i tradisjonelle mannsyrker. Dette må
2270 vises i praksis gjennom lik adgang til hele og faste stillinger, med likeverdige lønns- og arbeidsvilkår.
2271 Dette er særlig aktuelt innenfor den kommunale helse- og omsorgssektoren. Ansatte i sektoren må
2272 tilbys turnusordninger som kan kombineres med et familieliv. Det må ansettes nok helse- og
2273 omsorgsarbeidere slik at det er mulig å lage turnuser som ikke går ut over de ansattes liv og helse.

2274

2275 Som aleneforsørger er det til tider veldig tungt å ikke ha et avlastningstilbud. SV vil gi støtte til et kvelds-
2276 og helgetilbud. Et avlastningstilbud ville betydd mer frihet for mange, og muligheten til å ha et sosialt
2277 liv med venner. For dem som har yrker med kvelds- og nattevakter, kan det også gi muligheten til å
2278 jobbe fullt i stedet for deltid. Om aleneforeldre får komme seg mer ut og delta i politikk, foreningsliv
2279 og sosiale aktiviteter, får de bedre helse og trivsel, og kan bidra mer til samfunnet, og vil bidra til en
2280 bredere representasjon. SV vil derfor støtte opprettelsen av et avlastningstilbud for aleneforeldre etter
2281 Rødhette-modellen i Oslo.

2282

2283 SV vil:

2284 ● innføre rett til hele og faste stillinger i kommunen.

2285 ● praktisere reell likelønn i hele Bergen kommune.

2286 ● øke grunnbemanningen innenfor helse og omsorg.

2287 ● bekjempe midlertidige stillinger i tradisjonelle kvinneyrker ved å ha kommunalt fast ansatte
2288 vikarer istedenfor å leie inn fra vikarbyrå.

2289 **Barselomsorg**

2290 Kvinner må sikres et helsetilbud som ivaretar deres behov, helt og fullt. Dette bør innebære at det må
2291 utvikles og etableres tilbud om en trygg, nær og individuelt tilpasset barselomsorg preget av
2292 kontinuitet for barselkvinner og nyfødte i Bergen. SV vil sikre at mødre og barn som reiser tidlig hjem
2293 etter fødselen får tilbud om hjemmebesøk fra jordmor og annen nødvendig oppfølging i tråd med
2294 nasjonale faglige retningslinjer.

2295

2296 SV vil:

2297 ● sikre at Bergen har en barsel- og jordmortjeneste som ivaretar alle fødende og nyfødte barn.

- 2298 ● ansette flere jordmødre i kommunehelsetjenesten.
- 2299 ● sørge for at alle nybakte foreldre får hjemmebesøk av jordmor i løpet av de to første ukene
2300 etter fødsel.
- 2301 **Kjønn, kropp, seksualitet, vold og sosial kontroll**
- 2302 Vold mot kvinner, overgrep og seksuell trakassering er et samfunnsproblem. Tvangsekteskap,
2303 kjønnslemlesting og prostitusjon er også vold mot kvinner. Jenter, kvinner og transpersoner skal ha
2304 rett til å bevege seg trygt i bymiljøet, uten fare for å bli antastet verbalt eller fysisk. Kvinner har rett til
2305 respekt for sin kropp og sin integritet. Alle kvinner, både cis og trans, skal ha råderett over egen kropp,
2306 seksualitet og reproduksjon. Seksuell trakassering, og diskriminerende holdninger og handlinger pga.
2307 kjønn og kjønnsuttrykk kan ikke aksepteres verken i arbeid eller utdanning. Derfor må også seksuell
2308 trakassering tas alvorlig og stoppes.
- 2309
- 2310 Jenter, kvinner, ikke-binære og transpersoner skal ha rett til å leve et liv uten press, sosial kontroll,
2311 undertrykking og seksuell utnyttelse. Jenter og kvinner i minoritetsmiljø må gis ekstra beskyttelse når
2312 det gjelder undertrykking og risiko for sosial kontroll og tvangsekteskap, særlig fra patriarkalske,
2313 religiøse miljøer.
- 2314
- 2315 SV vil:
- 2316 ● opprettholde et krisesenter i kommunal regi, og styrke krisesenterets økonomi.
- 2317 ● forbedre voldtekstmottaket i Bergen blant annet ved å opprette egne voldtektssentre som ikke
2318 er en del av legevakten.
- 2319 ● ha kurs i selvforsvar for jenter i 10. klasse.
- 2320 ● ha undervisningsopplegg for ungdom om kjønnsroller, grensesetting og seksuell trakassering.
- 2321 ● bekjempe stripping og toppløs servering.
- 2322 ● kreve at alle utesteder har en plan mot diskriminering og seksuell trakassering.
- 2323 ● opprette en kontakt- og hjelpetjeneste for jenter, kvinner, ikke-binære og transpersoner som
2324 utsettes for sosial kontroll.
- 2325 ● øke kompetansen i kommunen på å avdekke og bekjempe sosial kontroll, seksuell trakassering
2326 og seksuelle overgrep.
- 2327 ● styrke økonomien til Nok.Bergen – kompetansesenter mot seksuelle overgrep.
- 2328 ● sikre riktig og gratis prevensjon til unge gjennom helsestasjon for ungdom.
- 2329
- 2330 ● gjøre bind og tamponger gratis tilgjengelig på alle skoler og i andre kommunale bygg.
- 2331
- 2332 ● innføre nettpornofilter i alle kommunale institusjoner og på steder hvor barn og unge
2333 oppholder seg.
- 2334

2335 ● styrke hjelpetiltak for mennesker i prostitusjon og legge til rette for godt samarbeid mellom
2336 Utekontakten, politiet og andre for å hindre at Bergen er en havn for trafficking og
2337 menneskehandel.

2338 ● at alle grunnskoler skal ha forpliktende handlingsplaner mot seksuell trakassering

2339

2340

2341 **Skeiv frigjøring**

2342 Alle skal ha frihet og trygghet til å være den de er uten fare for å bli diskriminert eller trakassert. Bergen
2343 SV vil bekjempe all diskriminering av mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet. Ingen
2344 skal oppleve å være annenrangs bergenser på grunn av sin seksuelle orientering, sitt kjønnsuttrykk
2345 eller sin kjønnsidentitet. I et likestilt samfunn skal alle kunne åpent leve ut sin identitet, kjærlighet,
2346 seksualitet og kjønnsuttrykk.

2347 Skeive med minoritetsbakgrunn er, som dobbel/multippel minoritet, i en sårbar posisjon og risikerer
2348 blant annet å bli utsatt for utfrysning og negativ sosial kontroll. Derfor har vi et ekstra ansvar for å ta
2349 imot og ta vare på LHBTIQ+- flyktninger, asylsøkere, arbeidsinnvandrere og papirløse.

2350
2351 Bergen kommune har et ekstra ansvar for å sørge for god kunnskap helse og levekår blant skeive og
2352 personer med kjønnsinkongruens. Arbeidet for skeiv frigjøring skal følges opp i reell handling og
2353 konkret politikk, ikke bare festtaler.

2354
2355 SV vil:

2356 ● sikre økt kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold, inkludert mennesker med
2357 kjønnsinkongruens og skeive med minoritetsbakgrunn, hos fastleger og psykologer i Bergen.

2358 ● sikre og øke driftstøtte og aktivitetsstøtte til organisasjoner som jobber for skeives rettigheter
2359 og med informasjonsarbeid om kjønns- og seksualitetsmangfold rettet mot skoler og andre
2360 arenaer for ungdom.

2361 ● sikre regelmessig kompetanseløft på kjønns- og seksualitetsmangfold blant ansatte i
2362 barnehage, skole, barnevern, alle deler av helsetjenesten, i eldreomsorgen og ansatte som
2363 jobber med flyktninger og asylsøkere.

2364 ● jobbe for at Bergen tar et særlig ansvar for LHBTIQ+-flyktninger.

2365 ● at Bergen kommune skal søke om å arrangere Europride, og gi tilskudd og tilgang til offentlige
2366 rom til Pride-arrangement som Regnbuedagene, Trans Awareness Week og Trans Pride og
2367 skeive møteplasser.

2368 ● ha kjønnsnøytrale toaletter i offentlige bygg.

2369 ● opprette egen helsestasjon for kjønns- og seksualitetsmangfold

2370 ● følge opp kommunens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold.

2371 ● sikre bred skeiv litteratur og materiell på skolebibliotekene.

2372 ● samarbeide med utelivet om kursing av vekterselskap på hvordan ivareta trygghet for skeive i
2373 utelivet og i møte med vektere.

2374 ● at Bergen kommune skal stille krav om kompetanse på hatkriminalitet i politidistriktet.

2375 ● at kunnskap om rettigheter og ressurser for skeive personer skal være tilgjengelig for alle
2376 beboere på asylmottak.

- 2377 ● sikre individuell oppfølging og ivaretagelse av skeive personer som deltar i
2378 introduksjonsprogram.
- 2379 ● sikre god brukermedvirkning i alt helsetilbud til personer med kjønnsinkongruens i alle stadier
2380 i livet. Erfaringskompetanse må inkluderes i helsetjenestene.
- 2381 ● at Bergen kommune skal være en pådriver for at ikke-binære skal få tilgang på
2382 kjønnsbekreftende behandling.
- 2383 ● at kommunen skal bidra til mer og bedre informasjon til foreldre og pårørende til
2384 kjønnskreative barn.
- 2385

2386 **Antirasisme**

2387 Bergen har alltid vært en internasjonal by. I dag bor det mennesker fra rundt 165 forskjellige land i
2388 Bergen, og rundt 15 % av bergenserne har minoritetsbakgrunn. SV vil at alle innbyggere i Bergen,
2389 uansett hvor de kommer fra, skal føle seg velkomne og verdifulle i byen sin. SV mener at en by preget
2390 av raushet og inkludering blir en rikere og bedre by for alle.

2391 For å få dette til må vi ta kampen mot politiske krefter som ønsker å splitte oss: De som mener at
2392 nasjonalitet, opprinnelse, hudfarge eller religion avgjør vår verdi som menneske. De som påstår at
2393 etnisitet og religion er årsaken til problemer som i virkeligheten skyldes sosiale og økonomiske
2394 forskjeller.

2395 Rapporten om strukturell rasisme i Bergen har avdekket systematisk, strukturell forskjellsbehandling.
2396 Rapporten har samtidig bidratt med ny kunnskap som gir Bergen kommune viktige verktøy i sitt
2397 antirasistiske arbeid. Kunnskapsinnhenting og forskning på strukturell rasisme i Bergen må styrkes og
2398 videreføres. Mange opplever diskriminering i ulike former, for eksempel i form av forskjellsbehandling
2399 i møtet med offentlige myndigheter, at det er vanskeligere å finne jobb og bolig, eller at man blir
2400 stoppet i døren på utesteder. Bergensere med minoritetsbakgrunn får dårligere mulighet til å leve
2401 trygge liv. Det nekter vi å akseptere. SV vil derfor alltid være kompromissløst antirasistisk og ha
2402 nulltoleranse for rasisme.

2403 SV vil:

2404 ● verne demokratiet ved å bekjempe fascisme, rasisme og antisemittisme, og fremme toleranse,
2405 likestilling og mangfold.

2406 ● at kommunen tar ambisjonen om å gjøre Bergen til en antirasistisk sone på alvor ved å innføre
2407 nulltoleranse mot rasistiske og hatefulle ytringer, oppslag og manifestasjoner innenfor Bergen
2408 kommune.

2409 ● at tiltakene i Bergen kommunes handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme
2410 følges opp og styrkes med økte midler.

2411 ● at ansatte i kommunen skal kurses i å gjenkjenne og motvirke rasisme i sitt eget arbeid og på
2412 egen arbeidsplass.

2413 ● bekjempe rasisme på utesteder ved å kreve at alle utesteder som får skjenkebevilgning har en
2414 plan mot diskriminering, og ved å inndra bevilgningen fra utesteder som utøver rasistisk
2415 diskriminering.

2416 ● øke støtten til frivillige organisasjoner som arbeider med å avdekke og forebygge rasisme,
2417 jobber med integrering, utøver flerkulturelle aktiviteter eller jobber for å inkludere personer
2418 med minoritetsbakgrunn.

2419 ● at kommunen skal øke innsatsen med forebyggende arbeid mot rasisme blant skolens
2420 ansatte og elever.

2421 ● at Bergen kommune skal bekjempe diskriminering på arbeids- og boligmarkedet, blant annet
2422 ved å opprette en informasjonskampanje om hvordan man kan fremme klager om
2423 diskriminering på arbeids- og boligmarkedet.

- 2424 ● at kommunen kartlegger hvordan ordninger og tilskudd som for eksempel Husbankens
2425 låneordninger som startlån og grunnlån, eller kommunens ordninger som bostøtte, kan gi like
2426 vilkår og muligheter i boligmarkedet for personer med minoritetsbakgrunn.

- 2427 ● at kommunen øker den flerkulturelle kompetansen i alle kommunens tjenester, blant annet
2428 Utekontakten og Team Skyfritt.

- 2429 ● at kommunen samarbeider med relevante forskningsmiljøer, innvandrersorganisasjoner og
2430 frivillige organisasjoner med mål om å øke representasjon og deltakelse i arbeids- og
2431 organisasjonsliv, i valg, i partier, i organiserte fritidsaktiviteter, samt tilstedeværelse i media,
2432 informasjonstilgang og tilgang til likeverdige offentlige tjenester.

- 2433 ● at kommunen oppdaterer elevundersøkelsene i Bergensskolen med konkrete spørsmål som
2434 bidrar til å kartlegge rasistisk motivert mobbing.

- 2435 ● at kommunen går i tett dialog med politiet for å hindre at byens innbyggere utsettes for
2436 ulovlige hatytringer i det offentlige rom.

- 2437 ● at når det gis tillatelse til demonstrasjoner eller markeringer fra organisasjoner eller aktører
2438 som er dømt for rasistiske og hatefulle ytringer skal kommunen i samråd med politiet
2439 gjennomgå nødvendige tiltak for å sikre at det fritt og trygt kan gjennomføres lovlige og
2440 organiserte motmarkeringer på en måte som ivaretar ytringsfriheten også til de som ønsker å
2441 ta til motmæle mot rasisme og hat. Politiet må avbryte markeringer i det offentlige rom der
2442 det fremkommer hatytringer eller oppfordres til vold og straffeforfølge slike lovbrudd.

2443 Funksjonsvariasjon

2444 I et rettferdig og demokratisk samfunn har alle like muligheter og rettigheter til å leve frie og
2445 selvstendige liv. Å bygge et samfunn for alle handler om likestilling og menneskerettigheter.
2446 Funksjonshemming oppstår først og fremst gjennom samfunnsskapt barrierer. SVs politikk skal bygge
2447 ned slike funksjonshemmende barrierer.

2448 Alle med funksjonsvariasjon skal være trygge på at fellesskapet stiller opp. Dette gjelder også familier
2449 som skal få eller får et barn med funksjonsvariasjon. All infrastruktur og offentlige rom skal være
2450 tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelse. SV vil ha et inkluderende arbeidsliv, tilpasset
2451 opplæring for barn og unge, og sikre at alle får den tilrettelegging, bistand, hjelpemidler og oppfølging
2452 de trenger for å leve liv i tråd med egne ønsker og verdier.

2453 SV vil gjøre Bergen til en by for alle, uavhengig av funksjonsnivå. Da er det avgjørende at private boliger,
2454 offentlige byrom og bygg, fortau og andre gangforbindelser, og flest mulig av byens tilbud til
2455 innbyggerne er universelt utformet. Det handler om å sikre alle mulighet til å delta på lik linje i
2456 boligmarkedet, arbeidslivet, kulturlivet, idretten og samfunnslivet for øvrig.

2457
2458 SV vil:

- 2459 ● jobbe for likestilling og tiltak mot diskriminering og ulike former for sosial ekskludering av
2460 personer med funksjonsnedsettelse i skole, arbeid og i samfunnet ellers.
- 2461 ● sikre at kommunen gir stimuleringsmidler til brukerorganisasjoner som arbeider med
2462 systematisk medvirkningsarbeid.
- 2463
- 2464 ● innføre en besøksordning der foreldre som venter barn med funksjonsnedsettelse, kan
2465 besøke familier med relevant erfaring.
- 2466
- 2467 ● ha gode ordninger med familievikar, slik at familier kan få avlastning i hverdagen.
- 2468
- 2469 ● sørge for at alle barn og unge som har rett på spesialpedagogiske tiltak og hjelpemidler, får
2470 det, og at de blir tilstrekkelig fulgt opp i Bergensskolen.
- 2471
- 2472 ● at elever som trenger å bruke punktskrift, tegn som støtte eller alternativ og supplerende
2473 kommunikasjon, må ha fullgod rett på opplæring, undervisningsmaterieell og mulighet til å
2474 kommunisere med sitt språk i skolen.
- 2475
- 2476 ● at også personer med funksjonsvariasjon skal kunne bestemme selv hvor og med hvem de vil
2477 bo, og stoppe institusjonalisering og bygging av store samlokaliserte boligtilbud.
- 2478
- 2479 ● ivareta og styrke døvekulturen og tegnspråkmiljøet i Bergen, bedre systemet for formidling av
2480 tegnspråktolker og opprette flere tolkestillinger i kommunen.
- 2481
- 2482 ● gjøre universell utforming til et ufravikelig krav i all samfunnsplanlegging i Bergen kommune,
2483 og involvere kommunalt råd for funksjonshemmede aktivt i utarbeiding av en egen plan om
2484 universell utforming.
- 2485

- 2486 ● sikre at alle kommunens IKT-systemer og bygg som eies eller leies av kommunen tilfredsstill
2487 krav om universell utforming.

- 2488 ● utbedre gangfelt, fortau og offentlige byrom som ikke er universelt utformet i dag, og styrke
2489 vedlikeholdet av dem slik at løse heller og hull blir reparert og ikke utgjør en fare for gående
2490 og rullende.

- 2491 ● begrense muligheten til å benytte fotreklame på fortau og i det offentlige rom, da de ofte blir
2492 snublefeller for synshemmede og hindrer fremkommelighet for rullestolbrukere.

- 2493 ● stille krav om universell utforming av alle leiligheter i nybygg, selv om det nå er tillatt å fravike
2494 dette kravet i mindre boliger.

- 2495 ● gjøre det lettere å etablere trappeheiser og gjennomføre andre tiltak for å sikre tilgjengelighet
2496 i eksisterende bolig- og næringsbygg.

- 2497 ● omgjøre besøkparkeringsplasser på gategrunn i Bergen sentrum til HC-plasser og sørge for
2498 garantert kort ventetid på behandling av søknader om HC-parkering.

- 2499 ● styrke krav til andelen HC-plasser i alle nye reguleringsplaner.

- 2500 ● gjennomgå alle kultur- og idrettsbygg med tanke på å sikre universell tilgjengelighet for både
2501 publikum og utøvere.

- 2502 ● at nye lekeplasser og parkområder også har lekeapparat for funksjonshemmede, for eksempel
2503 sanseleker og karusell for rullestol.

- 2504 ● sikre stallebord og andre stallefasiliteter på toalett for de som trenger det uavhengig av alder,
2505 kjønn og funksjonalitet.

- 2506

- 2507

2508 **Del 5 Fred og internasjonal solidaritet**

2509 Bergen kommune skal være en forbilledlig etisk aktør som bidrar til å eliminere internasjonal
2510 menneskehandel og ha et næringsliv som ikke trekker profitten til skatteparadis. Bergen skal stå i front
2511 internasjonalt i bekjempelsen av atomvåpen og være raus mot mennesker på flukt.

2512 **Etisk handel**

2513 Sosialt og miljømessig samfunnsansvar handler om å beskytte og respektere universelle
2514 menneskerettigheter og økosystemet vi er avhengige av. Som stor innkjøper av varer og tjenester, har
2515 Bergen kommune et betydelig ansvar for å sikre at menneskerettigheter, miljøkrav og
2516 arbeidstakerrettigheter ikke brytes hos selskaper som kommunen handler med. Skatteparadis er et
2517 globalt problem som gjør det mulig for superrike og store selskaper å gjemme unna store penger som
2518 det egentlig skulle blitt betalt skatt av. Å bekjempe skatteparadis er derfor et spørsmål om
2519 internasjonal solidaritet. SV vil gjøre Bergen til skatteparadisfri sone. SV vil jobbe for en egen
2520 kommunal handlingsplan for oppfølging av FNs veiledende prinsipper for næringsliv og
2521 menneskerettigheter.

2522

2523 Bergen kommune må gå foran for å forsvare folkeretten, og vise at avkastning ikke har forrang for
2524 menneskerettigheter og internasjonale konvensjoner. Internasjonal solidaritet og folkelig motstand
2525 mot folkerettsbrudd kan begynne i kommunene. Mange mindre kommuner gjør sine innkjøp gjennom
2526 Bergen kommune, og en god lokal innkjøpspolitikk kan derfor få store ringvirkninger.

2527

2528 SV vil:

2529 ● at Bergen kommune fremmer beskyttelse av menneskerettigheter, folkeretten og følger FNs
2530 veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP).

2531 ● at Bergen kommune, selvstendig og i samarbeid med andre, videreutvikler retningslinjer og
2532 iverksetter rutiner for å gjennomføre forsvarlige aktsomhetsvurderinger i tråd med nasjonale
2533 og internasjonale prinsipper.

2534 ● at Bergen kommune aktivt bruker sin påvirkningskraft til at andre virksomheter tar ansvar for
2535 å innføre retningslinjer og rutiner som sikrer respekt for menneskerettighetene i tråd med
2536 prinsippene i den nye åpenhetsloven.

2537 ● erklære Bergen som skatteparadisfri sone, trekke kommunale fond og finansielle investeringer
2538 ut av selskaper i skatteparadis og innføre tiltak mot skatteparadis i anbuds- og
2539 innkjøpsregelverk.

2540

2541 ● at Bergen styrker og utvider samarbeidet med vennskapsbyer i land i sør.

2542 ● at kommunen setter i gang et arbeid for å danne seg oversikt over om kommunen kjøper
2543 produkter eller tjenester fra leverandører eller underleverandører som opererer på okkupert
2544 jord eller i strid med menneskerettighetene, med hensikt å avslutte disse avtalene.

2545 ● at kommunen i sin innkjøpspolitikk, eller gjennom sin pensjonskasse, ikke bruker leverandører,
2546 eller investerer i selskaper eller fond, som driver virksomhet som bryter med FNs veiledende

- 2547 prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP), folkeretten, ILOs
2548 kjernekonvensjoner, og Initiativ for etisk handel (IEH).
- 2549 ● at kommunen skal innføre nye innkjøpsmetoder og utarbeide ny praksis som sikrer at alle
2550 kommunens innkjøp og investeringer er i tråd med folkerettslige forpliktelser. Formålet er å
2551 sikre at Bergen Kommune hverken direkte eller indirekte medvirker til eller profiterer på
2552 grove brudd på folkeretten.
- 2553 ● at aktuelle leverandører og underleverandører til kommunen må redegjøre for at de
2554 tilfredsstillr disse kravene.
2555

2556 **Fredsby**

2557 SV er et fredsparti, også lokalt. SV ønsker at Bergen kommune aktivt arbeider for at Norge slutter seg
2558 til FNs forbud mot å utvikle, prøvesprengne, produsere og skaffe atomvåpen. Bruk av atomvåpen i en
2559 internasjonal krigssituasjon vil være fatalt for hele verdens befolkning, også for innbyggerne i Norge
2560 og i Bergen. Når den internasjonale spenningen mellom stormaktene øker, bør Bergen kommune, i
2561 den grad det er mulig, føre en avspenningspolitikk på lokalt nivå. Internasjonalt samarbeid med andre
2562 byer, på tvers av stormaktenes interessesfærer, er derfor viktig.

2563

2564 SV vil:

2565 ● at bystyret erklærer Bergen for en atomvåpenfri sone. NATO-allierte skip som vil besøke
2566 Bergen må deklarerer hvilke våpen de har om bord. Dersom de har atomvåpen, eller ikke vil
2567 levere en deklarasjon, skal de ikke få legge til kai innafor Bergen kommune sine grenser.

2568 ● at Bergen opprettholder sin deltakelse i kampanjen ICAN Cities Appeal som støtter FNs forbud
2569 mot atomvåpen.

2570 ● at kommunen øker den økonomiske støtten til frivillige organisasjoner som driver fredsarbeid
2571 på det lokale planet.

2572 ● at kommunen ikke skal kjøpe varer eller tjenester som er produsert i områder som står under
2573 militær okkupasjon

2574 ● at kommunens finansielle investeringer og fondsplasseringer ikke bidrar til våpenproduksjon.

2575

2576 **Mennesker på flukt**

2577

2578 Mennesker på flukt skal føle seg velkommen og bli godt tatt imot i Bergen. Kommunen må sørge for
2579 egnede boliger, nødvendig helsehjelp og mulighet til utdanning og arbeid.

2580

2581 SV vil:

2582 ● at Bergen kommune skal ta imot flere flyktninger, og minst det tallet flyktninger staten til
2583 enhver tid ber om.

2584 ● at kommunen til enhver tid må være beredt til å kunne ta imot ofre for humanitære kriser på
2585 kort varsel.

2586 ● at Bergen skal bosette et økt antall flyktninger i sårbare grupper som for eksempel flyktninger
2587 med funksjonsnedsettelse eller utviklingshemninger, LHBTIQ+ og religiøse konvertitter.

2588 ● at kommunen går i dialog med ansvarlige myndigheter slik at plasser som ikke blir brukt fra
2589 forrige år kan overføres til året etter.

2590 ● at barnevernet også vurderer enslige flyktninger i alderen rett over 18 år.

2591 ● at kommunen prioriterer enslige mindreårige ved en eventuell økning i bosetting av antall
2592 flyktninger.

2593 ● at Bergen kommune drastisk forbedrer forholdene til flyktninger som venter på bosetting.

2594 ● at kommunen skal sikre gratis og kyndig helsehjelp for papirløse migranter og flyktninger i
2595 Bergen.

2596 ● styrke Bergen kommunes deltakelse i asylbyordningen for forfulgte forfattere.

2597

2598